Poštnina plačana v gotovini.
Leto XII., štev. 222

Ljubljana, sobota 26. septembra 1931

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana Knaflјeva ulica 5 — Telefon št. 3122 3123, 3124 3125 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana Selenburgova ul. 3. — Tel 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13 — Telefon št 2455
Podružnica Celje: Kocenova ulica št 2 — Telefon št 190
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št 11 842 Praha číslo 78 180 Wien št 105 241

JUTRO

Naročnina znaša mesečno 25 Din. za inozemstvo 40 — Din
Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5 Telefon št 3122 3123 3124 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13 Telefon št 2440 (ponoč: 2582)
Celje: Kocenova ul 8 Telef. št 190.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu

Lastnikom hranilnih vlog

Država nikakor ne misli izkoristiti zasebnih hranilnih vlog — Vloge v vsakem oziru varne

Ljubljana, 25. septembra.

Med vlagalci hranilnih vlog se širijo različne vesti, da propade dinar, da bo država izkoristila zasebne hranilne vloge itd., zaradi česar so postali vlagalci razburjeni in dvigajo vloge pri denarnih zavodih. Finančni minister dr. Gjurić je že 22. t. m. izjavil, da so vse take vesti neosnovane in neresnične in da država nikakor ne misli v kakršnikoli obliki izkoristiti zasebnih hranilnih vlog v denarnih zavodih. Banska uprava opozarja vlagatelje, naj nikar ne dvigajo hranilnih vlog, ker imajo s tem le sami škodo in naj pomislijo, da denarni zavodi nimajo v blagajnah toliko gotovine, da bi mogli zadostiti dvigom in da so zato primorani omejiti izplačila, kajti vloge so izposojene na zemljišča, hiše itd., od koder se ne morejo trenotno izterjati posojila. Vloge so v vsakem oziru varne, zato naj se vlagatelji pomirijo in naj ne povzročajo težkoč denarnim zavodom, da bi ti morali izterjati posojila, zaradi česar bi lahko propadla marsikatera trdna gospodarstva, ker trenutno nimajo na razpolago sredstev za vračila.

Kr. banska uprava dravske banovine

Borba za volitve v Angliji

Volitve forsirajo predvsem konservativci, ker računajo na popolno zmago — Možnost nove kooperacije med liberalci in socijalisti

London, 25. septembra. f. Po vseh zunanjih perturbacijah je izgleda, da je mesec režima narodne kooperacije položaj v Angliji vsestransko konsolidiral. Nikjer v narodu ni videti več strahu pred temno negotovostjo in ljudstvo je vse povsod ohranilo mirno kri. Funtov padec po odpravi zlate paritete vsai na zunaj ni nikjer vplival na vsakdanje življenje angleškega naroda. Detajlne cene se niso nič izpremenile in kupna vrednost denarja je ostala ista. Nakopičene zaloge za vse potrebe dnevnega življenja so poleg tega tako velike, da v bližnji bodočnosti ni pričakovati nikakih izpremembo v cenah.

Industrijska in gospodarska kriza, ki je ležala nad Anglijo že davno pred denarno krizo, je imela za posledico da so padle cene skoraj vsem potrebščinam zlasti pa živilom, obleki in obutvi, pod povprečno višino v večini držav na celini. Da preprečisedaj vsako naviianje cen, je vlada proglasila, da bo najstrožje postopala proti vsakomur, ki bi današnji položaj izrabljal v dobičkarske namene. Proglas je bil z moralnega stališča mogoče potreben, vendar dosedaj nikjer ni bilo povoda za slične pritožbe.

Tudi na političnem polju se opaža znatno pomirjenje, odkar je delavska stranka opazila, da se prav za prav njena opozicija proti vladi ne da podpreti z nobenimi stvarnimi očitki. Ko je Snowden koncem svojega zadnjega govora v obrambo vladne finančne politike apeliral na združitev vseh strank, mu je Henderson zelo zmerno odgovoril ter celo napravil vtis, da bi se rad temu povabilu odzval. Ker je imel Henderson poleg tega še daljši zaupen razgovor z Macdonaldom, so iz tega že sklepali, da se bo vlada narodne koalicije mogoče razširila ter da bo v nio stopila delavska stranka v celoti. Tako razširjenje vlade, ki so jo pred mesecem zaman skušali doseči, bi seveda mnogo pripomoglo k omilјenju krize in vrniti popolnega zaupanja inozemstva. Na žalost pa se je izkazalo, da predmet razgovorov med ministrskim predsednikom in šefom opozicije ni tvorilo razširjenje parlamentarne baze sedanje vlade, temveč samo posvetovanje o finančnih ukrepih in konsolidaciji funta. Tudi delavska stranka ni zadovolina s koketiranjem Hendersona z vlado ter se ji zdi sploh preveč zmeren in popustljiv. Njegov mlačni odgovor Snowdenu v zbornici je laburistična parlamentarna frakcija zelo kritizirala ter celo sprožila vprašanje, ali ne bi bilo za stranko najbolje, da Henderson odstopi z vodstva.

Na drugi strani so se pa tudi pri vladi pojavila znatna nasprotja. Odločnost, s katero zahtevajo konservativci volitve in zaščitno carino grozi, da privede zopet do zbližanja delavske in liberalne stranke. Liberalci namreč z vso energijo pobijajo agitacijo za volitve, ki predstavljajo po njihovem mnenju pravi zločin nad narodom. Ravno tako so tudi odločni nasprotniki zaščitnih carin, katere smatrajo sedaj, ko je vlada odpravila zlato pariteto za še bolj nepotrebne in škodljive kakor poprej.

Konservativci so nekaj časa že obupovali, da bi mogli zaradi krize izvesti volitve. Ne gre pa tri tem toliko za volitve kakor za uresničevanje njihovih starih sanj, da daje potom preferenčne zaščitne carine imperiju večjo enotnost in čvrstejšo vez. In ravno zato je desno krilo konservativcev, čim se je kriza malo ublažila, izročilo vladi spomenico, v kateri zahteva, da naj se vlada za rešitev težkih vprašanj, ki pravkar čakajo Anglijo obrne z vprašanjem na narod. Načrt konservativcev je precej prozoren. Trdno so namreč prepričani, da bi jim takojšnje volitve prinesle veliko večino. Macdonald naj bi pri tem ostal na svojem mestu samo toliko časa, dokler se ne izvedejo volitve, potem pa bi za nagrado dobil eno izmed najvišjih mest britanske uprave. Govori se, da bi postal indijski podkralj ali pa veleposlanik v Washingtonu. Predsedništvo vlade pa naj bi prevzel v tem primeru Neuville Chamberlain, ker se je Baldwin zaradi svoje popustljivosti in neodločnosti v vprašanju zaščitne carine hudo zameril vplivnim krogom konservativne stranke.

Znaki nove gospodarske politike

London, 25. septembra. č. V angleški industriji se že kažejo prvi znaki nove politike kot posledica padca prevelike vrednosti funta. V premogovnikih so pričeli zopet intenzivno delati, ker se pojavljajo v čim dalje večjem številu interesenti s kontinenta, ki naročajo mnogo premoga. V težki industriji Barrow & Comp sta pričela obratovati zopet dva že davno pogašena plavža ter je bilo pozvanih na delo nad 1400 delavcev. Najjačji je pokret v tekstilni industriji v Lancashireju, kjer so v teku dneva pričele delati zopet štiri predilnice, od katerih sta dve počivali že štiri leta. Na borzi v Liverpoolu je bilo včeraj prometa 54 tisoč bal bombaža, kar je največja množina prodana v enem dnevu, odkar ta borza obstoji.

»Daily Herald«, ki beleži z zadovolјstvom te pojave, pravi, da bo nudila Anglija vsemu svetu vzgled in da bodo v kratkem tudi druge države, predvsem Nemčija, prav tako odpravile zlato valuto. Angleški funt bo znanstveno in mednarodno kontrolirana valuta, bolje stabilizirana in varnejša nego zlate valute drugih držav. Anglija je v predvečeru novega razvoja valutnega vprašanja in ta angleška valutna revolucija bo za ves svet večje važnosti nego je bila svoječasno avstrijska revolucija.

London, 25. septembra č. Na današnji borzi je notiral funt 3.65 dolarjev, kar pomeni napram prejšnjemu tečaju 4.85 dolarja padec za 36 odstotkov.

Društvo narodov o mednarodnih sporih

Načelen sporazum o prilagoditvi pakta Društva narodov in Kelloggovega pakta

Ženeva, 25. sept. s. Plenum Društva narodov je dopoldne sprejel razne resolucije, ki jih je izdelal pravni odbor. Letošnje delovanje pravnega odbora je v toliko prineslo jasnost, da so se v gotovi meri sporazumeli o treh ciljih izenačenja statutov Društva narodov in Kelloggovega pakta, ki so:

1. Prepoved vojne tudi v primerih, v katerih je po statutih Društva narodov mogoča tudi takozvana dovoljena vojna. 2. izgraditev metod mirne ureditve konfliktov, in 3 razširjenje pooblastil sveta Društva narodov za ureditev sporov.

Skupščina Društva narodov je v danes sprejeti resoluciji zopet izrazila svojo voljo, da se naj splošna prepoved vojne in načelo ureditve mednarodnih sporov na miren način sprejmeta v statute Društva narodov

Za vprašanje „v koliko je statut Društva narodov v skladu s Kelloggovim paktom, je bil določen poseben odbor, ki bo razpravljal o njem po svetovni razorožitveni konferenci. Vprašanje novega volilnega postopka za svet Društva narodov je bilo istotako izročeno posebnemu odboru, ki bo moral rešiti tudi vprašanje, ali se naj število članov sveta poveča od 14 na 15.

Štednja pri Društvu narodov

Ženeva, 25. septembra AA. Več delegatov je zahtevalo v proračunskem odboru Društva narodov, naj Društvo narodov revidira izdatke za gradnjo palače Društva narodov. Znesek za ta izdatek naj bi ne presegal 7 do 8 milijonov švicarskih frankov. Prvotno so določili za to palačo 28 milijonov švicarskih frankov.

Beg kapitala iz Madžarske

Budimpešta, 25. septembra. č. Veliko senzacijo je vzbudilo v trgovskem svetu dejstvo, da je policija davi aretirala tri višje uradnike največje madžarske predilnice Samuel S. Goldberger & sin, ki so obdolženi, da so iztihotapili 100.000 pengov na Dunaj ter kupili šilinge. Aretirani uradniki so izjavili, da tega niso storili zase, niti iz koristolјubja temveč po nalogu tvrdke, da bi lahko naročila surovine, brez katerih bi morala tvornica ustaviti delo.

ZUNANJI MINISTER DR. MARINKOVIĆ O ZASEDANJU DRUŠTVA NARODOV

Društvo narodov pred težko preizkušnjo — Razorožitev in japonsko-kitajski konflikt — Jugoslavija bo dobila namesto reparacij posojilo

Beograd, 25. septembra M. Danes dopoldne se je vrnil iz Ženeve zunanji minister g. dr. Marinković. Več novinarjev se mu je peljalo do Rume nasproti in gospod minister jih je ljubeznivo sprejel v svojem vozu ter jim podal o dogodkih na zasedanju Društva narodov v Ženevi naslednje zanimive in informativne izjave:

Brez zanimanja v začetku

Letošnja plenarna skupščina Društva narodov se je sestala ob minimalnem zanimanju. Zlasti v začetku ni bilo za dnevni red nikakega zanimanja, kajti svetovno obzorje so zatemnila velika in težavna finančna vprašanja, proti katerim se je Društvo narodov doslej skoro zaman borilo, in ker je jasno, da more nuditi odpomoč proti težkočam, ki jih je bilo na tem polju še pričakovati, samo sporazum med državami, ki so finančno zdrave in močne. Bilo je že v naprej jasno, da bo težnja skupščine Društva narodov šla za tem, da se rešitev teh vprašanj v tej ali oni obliki odgodi.

Moratorij v oboroževanju

V toku zasedanja pa so se pojavila vprašanja, ki so na mah vzbudila ogromno zanimanje. Na osnovi italijanske sugestije so stavile skandinavske države predlog, naj se ustavi oboroževanje do sestanka razorožitvene konference, ki je sklicana za 1. februar 1932 in za ves čas, dokler ta konferenca ne bo končala svojega dela. Po našem mnenju ta predlog ni bil na mestu in ga tudi ni bilo mogoče povoljno rešiti. Skandinavske države so zahtevale, da se to vprašanje takoj stavi na dnevni red in takoj reši. Žal pa to nikakor ni mogoče. Komisija in za njo tudi plenarna skupščina sta se morali zadovoljiti s formulo, s katero se to vprašanje odlaga do sestanka svetovne razorožitvene konference. Vse vlade že leta in leta razmotrivajo in pripravljajo svoje stališče do razorožitve. Če bi se dalo to vprašanje enostavno rešiti v kakem odboru ali pa na enem zasedanju Društva narodov, potem bi ne bile potrebne tako ogromne priprave, kakor se vrše. Kljub temu pa so nekatere delegacije vztrajale na tem, da se v tem pogledu takoj nekaj stori. Ustavitev oboroževanja tako rekoč preko noči je zelo težavno in komplicirano vprašanje in je zato docela nemogoče, da bi ga moglo Društvo narodov rešiti na tako enostaven način, kakor so si to zamislili predlagatelji. Za rešitev tega problema je sklicana konferenca, kakršne po obsegu in številu delegatov doslej še ni bilo.

Japonsko-kitajski konflikt

Malo pred zaključkom zasedanja se je pojavil še japonsko-kitajski spor, ki je izzval v krogih Društva narodov veliko vznemirjenje. Spor je take narave, da je vsem jasno, kako težke posledice lahko rodi, če svet Društva narodov ne bo mogel najti primerne rešitve in načina, kako preprečiti, da ne pride do dogodkov, kojih posledice bi se zelo težko odpravile, ker gre za interese gotovih velesil. V Društvu narodov je vladalo in še vlada upravičena nestrpnost. Spor obstoja, operacije se razvijajo in ničesar se dosedaj ni storilo, da bi se tako grozeč razvoj dogodkov zaustavil. Dejstvo je, da je japonska vojska podvzela gotove mere, glede katerih je japonska vlada mnenja, da so bile upravičene. Predlog, ki ga je formuliral šef angleške delegacije lord Robert Cecil, naj obe stranki takoj ustavita sovražnosti ter da naj se obe vojski umakneta na ona mesta, kjer sta bil: pred izbruhom konflikta, je japonski delegat odklonil naglašajoč, da mu ni znano stanje stvari na terenu in da ne ve, ali bi mogle in smele japonske čete zapustiti mnogoštevilno japonsko prebivalstvo brez zaščite ker so bile izvršene te operacije baš v zaščito tega prebivalstva. Kvaliteta kitajske vojske je taka, da ji Japonska ne more zaupati varstva nad svojimi pripadniki. Če se upošteva dejstvo, da je na ozemlju kjer je prišlo do konflikta, okoli 200 000 mož kitajske vojske in vsega samo 10.000 mož japonskih čet in da ta 20 kratna nadmoč kitajskih čet ni mogla nuditi nobenega resnega odpora proti japonskim operacijam, se mora verjeti, da to ni prava vojska, kateri bi se lahko poverila zaščita prebivalstva. Razen tega gre za operacije na ozemlju, na katerem vladajo zelo zamotani mednarodni odnošaji. Japonske čete so bile v Mandžuriji na temelju določb neke pogodbe in zaradi tega ne gre za nekak vpad v tuje ozemlje v pravem smislu te besede.

Društvo narodov v težavnem položaju.

Zaradi takega dejanskega stanje se je znašlo Društvo narodov v zelo težavnem položaju in vse do predsinoči svet Društva narodov ni mogel storiti nikakih konkretnih in definitivnih sklepov, ker je moral počakati, da dobi japonski delegat novе informacije in navodila svoje vlade. V krogih Društva narodov, zlasti pa pri predstavnikih malih držav, se je pojavila upravičena bojazen, da se bo Društvo narodov v tem konfliktu izkazalo brez moči in da ne bo moglo ničesar učinkovitega storiti. S tem bi nastal nevaren precedens, ki bi ojačil mnenje, da ima Društvo narodov vpliv samo tedaj, kadar gre za male države z neznatnimi vojaškimi silami, da pa postanejo metode Društva narodov brezpredmetne, čim gre za interese vojaško močnih držav. To bi zelo hudo omajalo vero v idejo Društva narodov, v njegov vpliv in njegovo moč. To dejstvo pa bi imelo za posledico, da bi ostala tudi svetovna razorožitvena konferenca brezuspešna.

Nevaren precedens

Zaradi nevarnosti, da bi se v japonsko-kitajski spor vmešale tudi ameriške Zedinjene države, je storil svet Društva narodov nevaren precedens s tem, da je pozval ameriške Zedinjene države kljub temu, da niso članice Društva narodov, naj odpošljejo svojega delegata, da ga bo Društvo narodov sproti obveščalo o razvoju svoje intervencije v tem sporu. Bližnji dnevi bodo pokazali, kaj se bo dalo storiti v tem pogledu, ker se svet Društva narodov ne sme raziti prej, predno ne bo to vprašanje likvidirano na ta ali oni način. Na vsak način je ta dogodek izzval zelo mučno razpoloženje in zasedanje Društva narodov se zaključuje letos zelo neveselo.

Namesto reparacij posojilo

Za časa svojega bivanja v Ženevi sem imel nalogo voditi pogajanja o tem, kako bi se na ta ali oni način dalo popraviti to, kar se je nad nami zagrešilo s sprejetjem Hoovrovega načrta. Ves svet hudo občuti finančno krizo in zato ni bilo mogoče dobiti pristanka velesil, podpisnic londonskega sporazuma, da bi nam nadoknadile škodo, ki jo trpimo zaradi Hoovrovega moratorija. Zato smo se morali pobrigati, da izgubo, ki jo moramo začasno trpeti, nadoknadimo z začasnim posojilom. Vztrajajoč pri svojem stališču bomo podvzeli pri banki za mednarodna plačila akcijo za zaščito naših pravic, ter zahtevali posojilo v višini reparacijskih prejemkov, ki nam gredo po Youngovem načrtu. Na ta način se bomo izognili finančnim težkočam, dokler ta naš spor ne bo rešen.

Priprave za Lavalov poset v Washingtonu

Seja francoske vlade pod predsedstvom Doumera — Razorožitveni sporazum med Ameriko in Francijo

Pariz, 25. sept. č. O posetu predsednika vlade Lavala v Washingtonu pri predsedniku Hoovru je razpravljal danes ministrski svet pod predsedstvom predsednika republike Doumerja. Govori se, da bo Laval razpravljal s Hoovrom najprej o problemu razorožitve ter skušal dogovoriti z Zedinjenimi državami podlago, na kateri naj bi Francija in Zedinjene države nastopili skupno na svetovni razorožitveni konferenci. Nadalje bo Laval kakor se zatrjuje, predlagal predsedniku Hoovru, naj se skliče svetovna konferenca o izseljevanju. Iz Evrope se je pred vojno izselilo 2.5 milijona ljudi, večinoma v Zedinjene države, Kanado in Avstralijo. Ker so te države omejile naseljevanje iz Evrope, je nastal zelo težaven položaj za evropske države, Francija bo predlagala, naj se osnuje svetovni konzorcij, ki bo na podlagi evropske konference strokovnjakov izvedel emigracijo v francoske kolonije, kakor tudi zdrave predele južne Amerike.

Pariz, 25. septembra č. Zatrjuje se, da bo predsednik vlade Laval odpotoval v Ameriko 16. oktobra.

Pariz, 25 septembra, č. Ameriški poslanik Edge je včeraj izročil Lavalu zlat tintnik kot spominsko darilo ameriškega zakladnega tajnika Mellona.

Trst, 25. septembra, č. Listi objavljajo še nepotrjeno vest iz Pariza, da bo brzkone Laval po povratku iz Berlina in pred odhodo mv New York posetil Rim. »Tribuna« je mnenja, da žele ta oficijelni poset francoskega državnika v Rimu nekateri francoski politiki, da pa se mu ostro upirajo najožji pristaši zunanjega ministra Briand. Laval je baje že ponovno izrazil željo, da bi potoval v Rim, ker smatra za nujno potrebno, da se rešijo mnoga nujna vprašanja med Francijo in Italijo in ker bi njegov osebni sestanek z Mussolinijem mogel koristiti poravnavi volilnih diferenc med obema vladama.

Prodiranje japonskih čet ustavljeno

Japonska vlada želi direktna pogajanja s Kitajsko

Tokio, 25. sept. d. Ameriški poslanik v Tokiju je izročil japonskemu zunanjemu ministru spomenico svoje vlade, ki se bavi s položajem v Mandžuriji. V spomenici označuje državni tajnik Stimson dogodke v Mandžuriji kot vznemirljive za ostale države tako v moralnem, kakor tudi v pravnem pogledu. Zato prosi japonsko vlado, naj se vsemu izogiba, kar bi moglo poostriti položaj in se zavzema za čim prejšnjo mirno poravnavo spora ter za odpoklic japonskih čet iz zasedenega ozemlja. Stimson ugotavlja istočasno, da se vlada Zedinjenih držav nikakor ne misli vmešavati v japonske zadeve, ter poudarja, da se njena nota ne sme smatrati kot protest.

Japonski vojni minister general Minami je izjavil, da Japonska ne bo odposlala nobenih novih čet več v Harbin in da so vojaške operacije v Mandžuriji popolnoma zaključene. Sedaj je stvar japonskega zunanjega ministrstva, da se pogaja. Dokler ne bodo rešena sporna vprašanja, ostane v veljavi obstoječe stanje. Nadalje je izjavil, da so japonske oblasti pozvale maršala Čanghsilianga, naj se vrne iz Pekinga v Mukden, kjer naj bi pomagal pri vzpostavitvi miru s pomočjo japonskih čet.

Ženeva, 25. septembra. s. V noti, ki jo je japonska vlada poslala predsedniku sveta Društva narodov in v kateri odgovarja na njegov apel glede mirne ureditve konflikta, se ugotavlja, da so se japonske čete pri svojem postopanju držale mej, ki so jih diktirali njihova lastna varnost, zaščita železnic in varnost japonskih državljanov. Japonska vlada je odločno zasledovala cilj, da prepreči razširjenje incidenta in poostritev položaja. Njena največja skrb je, da vso zadevo mirnim potom in čimprej uredi, in sicer potom direktnih pogajanj med obema državama. Dalje izjavlja japonska vlada, da je večji del svojih čet umaknila v železniško cono ter jih tam koncentrirala. Nota veli da bo Japonska popolnoma umaknila svoje čete v železniško cono, in sicer v tej meri, kakor se bo položaj izboljšal. Japonska vlada meni, da se mora v tej zadevi svet Društva narodov zanesti na odkritosrčnost njenega stališča.

Ženeva, 25. sept. č. Glede na japonski odgovor na poziv sveta Društva narodov, smatrajo krogi Društva narodov, da je kitajsko-japonski spor že mnogo ublažen. Ob 4. popoldne se je sestal svet Društva narodov k javni seji in se splošno smatra, da bo zasedal samo še jutri, nakar bo odgodil svoja posvetovanja.

Potres v Albaniji

Tirana, 25. septembra s. Iz okolice Berana in Beraka javljajo o lahkih potresnih sunkih, ki pa so napravili le majhno škodo.

Neresnične vesti o povišanju cene vžigalic

Beograd, 25. septembra. AA. Glede na vesti, da bodo cene vžigalic zvišane, razglaša uprava monopolov, da so te vesti brez podlage in docela izmišljene.

Bolgarske atentatorske zadeve

Sofija, 25. septembra. AA. Preiskovalni sodnik, ki ima nalogo, da dožene okolnosti atentata v sofijskem centralnem zaporu g. Mundžijev, je vnovič zaslišal morilca Zafirova. Morilec je vztrajal pri svoji prvotni izjavi. List »Kladne« poziva glede na dosedanjo preiskavo ministra pravde g. Vrbenova, naj obišče centralni zapor in naj se osebno pri ostalih zapornikih prepriča o tem, ali je res, da je Zafirov dan pred atentatom preizkušal svoj revolver. Druge vesti pravijo, da je Zafirov to preiskusil v sobi glavnega nadzornika zapora g. Todorova in da so tem poskusom prisostvovale še druge osebe.

Katastrofalne poplave v Rumuniji

Bukarešta, 25. sept. Večdnevno deževje je povzročilo, da so reke zelo narastle. V Besarabiji je Prut prestopil bregove ter poplavil velika ozemlja. Tudi železniške proge so deloma pod vodo, tako da je promet ustavljen. V okolici Marmarošsigeta je prišlo do katastrofalnih poplav.

Potres v Pacifiku

Batavia, 25. septembra s. Tukajšnja potresna postaja je zabeležila potres, čigar ognjišče je oddaljeno 450 km južno-zapadno od Batavije. Domnevajo, da je zaradi potresa zelo trpel majhni otok Engano, južno od Sumatre.

Hmeljski trg

Žatec, 25. septembra. h. Povpraševanje v preteklem tednu je bilo zelo živahno. Na deželi se je kupovalo, kar se je moglo. Dosežen promet je bil zelo velik. Računajo, da je bilo od početka letine do sedaj prodanih 90 odstotkov hmelja. Tako hitra prodaja se ni pričakovala. Cene so se ta teden učvrstile za 100 Kč pri 50 kg. Današnje cene so znašale 250 do 400 Kč za 50 kg brez prometnega davka. Končna tendenca je zelo čvrsta. Hmeljarji so pri prodaji precej rezervirani. Javni markacijski urad je do danes registriral 32.000 meterskih stotov žatskega hmelja iz l. 1931. Na roudniškem hmeljskem ozemlju so bile cene v preteklem tednu 160—250 Kč. Dve tretjini nove letine sta že prodani. S hmeljskega ozemlja Ušatek javljajo, da je tamkaj že razprodano 96 odstotkov nove letine.

Dinar in državni kredit sta čvrsta

Pod tem naslovom objavlja včerajšnje beograjsko »Vreme« članek, v katerem pravi:

Odredbe angleške vlade za sanacijo državnih financ in gospodarstva, zlasti pa ukinitev zlate valute v Angliji so izzvale v prvem hipu po vsem svetu veliko nervoznost. Vse borze so na te dogodke reagirale z dokaj močno baisso za vse papirje brez razlike. Prvi hip ni ostala neprizadeta niti pariška borza.

Že nekaj dni pozneje, zlasti pa, ko se je pokazalo, da razmere niti v Angliji sami niso obupne, kakor so se v prvem trenutku mnogi bali, se je vse zopet pomirilo. Na borze se je vrnilo normalno poslovno življenje in pokazal se je celo dokajšen optimizem.

V Jugoslaviji je bilo vsem gospodarskim krogom takoj v početku jasno, da tečaj dinarja zaradi dogodkov na Angleškem ne more trpeti nikake škode. Predvsem je dinar vezan na francoski frank, nikakor pa ne na angleški funt. Narodna banka izvaja zelo strogo in vestno valutno politiko, tako da je kritje obtoka bankovcev vedno mnogo nad zakonito predpisanim minimom. Tudi ukrepi za štednjo, ki jih je izvedla vlada, so doprinesli, da je izginila vsaka bojazen pred perturbacijami v državnih financah, a zaradi tega dosledno tudi bojazen pred kvarnim vplivom teh perturbacij na dinar.

In res je dinar na domačem in mednarodnem denarnem trgu ostal popolnoma stabilen, zadnje dni pa se je njegov tečaj na inozemskih borzah celo še ojačil in učvrstil. Lahko se s sigurnostjo trdi, da je docela minula trenutna nevarnost, ki se je psihološko umevno pojavila pod vtisom dogodkov v Angliji.

Treba pa je upoštevati, da je to oslabljenje tečajev v prvi vrsti prirodna posledica splošne podražitve denarja po vsem svetu. Obrestna mera se je v zadnjem času povsod znatno povišala. Tečaj državnih papirjev se ravna v glavnem po rentabilnosti. Docela prirodna je torej stvar, da morajo papirji s stalno obrestno mero popustiti, ako se denar podraži.

Nesporno je to popuščanje tečaja prehodno bilo pojačano na eni strani tudi zaradi tega, ker so se širili glasovi, da bo baje zaradi Hoovrovega moratorija ogražano tudi izplačevanje obresti za naše obveznice vojne škode, a na drugi strani zaradi splošnega pesimističnega razpoloženja, povzročenega po angleških dogodkih. Kategorična izjava finančnega ministra dr. Djurića glede obveznic vojne škode je vplivala nedvomno zelo povoljno na razpoloženje na borzah. Finančni minister je v svoji izjavi jasno povedal, da bo država v vsakem primeru tudi nadalje točno izpolnjevala svoje obveznosti kakor doslej in da je obrestovanje in izplačevanje obveznic vojne škode popolnoma zavarovano. Medtem pa se je javnost pomirila tudi že zaradi povoljnega razvoja dogodkov v Angliji.

Zadnje dni je bil tečaj dinarja, ki sploh nikdar ni bil omajan, še bolj učvrščen in tudi na naših borzah je zavladalo zelo optimistično razpoloženje glede državnih papirjev. Tečaj naših posojil, zlasti tudi tečaj vojne škode, je včeraj znatno poskočil in kaže še nadalje čvrsto tendenco. Vojna škoda, ki je bila popustila že na 253, je včeraj notirala 275 do 280. Obveznice vojne škode se sedaj obrestujejo po 9 odstotkov, kar popolnoma odgovarja splošnemu položaju na kreditnem trgu.

Dinarju in državnemu kreditu torej po vsem tem ne preti prav nobena nevarnost, niti ni nobenega vzroka za kakršnokoli vznemirjenje. Gospodarski krogi, ki imajo za take stvari najbolj tanek čut, so sami popolnoma mirni in kažejo celo gotov optimizem, ki je glede na položaj naših financ in na varnostne ukrepe, ki so bili podvzeti za vsak primer, tudi popolnoma na mestu.

Velike priprave za praški vsesokolski zlet

Zgraditev stadiona za 140.000 gledalcev — Tretjina stadiona bo zgrajena iz betona, ostalo pa iz lesa

Praga, 25. sept. d. O zgraditvi stadiona v Strahovu za vsesokolski zlet prihodnje leto je padla definitivna odločitev. Po dosedanjih propozicijah bodo vsa zemeljska dela izvršena v maksimalnem obsegu, betonska dela pa samo v izmeri za približno 60.000 gledalcev. Izkazalo se je kot neekonomično, da bi se stadion zgradil v takem obsegu, kakor bi bilo potrebno za prihodnji vsesokolski kongres. Dočim se za glavni nastop Sokolstva računa z množico 140 tisoč gledalcev, bo udeležba pri ostalih prireditvah po dosedanjih izkušnjah dosegla manjše število. Zato bo samo srednji pas galerijskih stopnjišč izvršen iz betona, razen tega pa bo zahodna glavna fronta v srednji tretjini, kjer bodo častne tribune predsednika in povabljenih gostov, v dolžini 110 m izdelana iz železobetona. Sportnim korporacijam, ki bodo nastopile s svojimi prireditvami na stadionu, bo prepuščeno, da po potrebi začasno izgrade tribune za gledalce zgoraj in spodaj. Sokolska organizacija bo morala torej za svoj zlet izvršiti velike investicije za lesene konstrukcije na stadionu, na katerih bo imelo prostora 80.000 gledalcev. Ministrstvo dela je že določilo, v kaki vrsti in v kakih rokih se morajo potrebna dela izvesti. Dela bodo oddana v izvršitev v najkrajšem času.

Nj. Vel. kraljica in kraljeviči za pasivne kraje

Beograd, 25. septembra. p. Minister za socialno politiko dr. Kostrenčić je sprejel od ministra dvora g. Boška Jeftića naslednje pismo:

»Čast mi je obvestiti vas, da je Nj. Vel. kraljica blagovolila odrediti, da se izplača osrednjemu odboru Rdečega križa za podporo pasivnim krajem kot prispevek Nj. Vel. kraljice 200.000 Din ter kot prispevek Nj. Vis. prestolonaslednika Petra ter kraljevičev Tomislava in Andreja 100.000 Din.«

Tolmačenje k volilnemu zakonu

Beograd, 25. sept. p. Minister pravde je podal v smislu čl. 97 volilnega zakona za Narodno skupščino naslednje tolmačenje: Z ozirom na določbe čl. 24. in 25. volilnega zakona *mora pristojno sresko odnosno prvostopno sodišče potrditi kandidaturo sreskih odnosno mestnih kandidatov predlagateljem proti reverzu najdalje v roku 24 ur.*

Načelnik ameriškega generalnega štaba v Beogradu

Beograd, 25. septembra. Davi je prispel semkaj načelnik ameriškega generalnega štaba general Mac Artur Douglas. Do meje pri Rakeku se mu je peljal nasproti šef poročevalske službe generalnega štaba general Bodi, na kolodvoru pa so odličnega gosta sprejeli minister vojske in mornarice general Stojanović na čelu vsega generalnega štaba in številnih višjih oficirjev. Ameriški general ostane teden dni v Beogradu, kjer bo gost naše vojske.

Otolaringološki kongres v Zagrebu

Zagreb, 25. sept. n. Danes se je pričel prvi jugoslovenski otolaringološki kongres, ki se ga udeležujejo delegati iz naše države, Češkoslovaške, Poljske in Bolgarije. Kongres je otvoril predsednik Vulović, ki je pozdravil pred vsem goste iz slovanskih držav. Z odobravanjem in velikimi ovacijami je bil sprejet predlog, da se odpošlje Nj. Vel. kralju vdanostna brzojavka. Zagrebški profesor Šercer je objavil načrt bodoče jugoslovenske otolaringologije, nakar sta predavala Vulović iz Beograda ter Saltiković iz Zagreba. Kongres bo zasedal še jutri ves dan, v nedeljo pa odpotujejo udeleženci preko Sušaka do Kotora in nazaj.

Justifikacija Hranilovića in Soldina

Zagreb, 25. sept. n. Davi je bila izvršena justifikacija Marka Hranilovića in Matije Soldina, ki sta bila obsojena v zagrebškem terorističnem procesu na smrt. Ob 5. zjutraj so pripeljali oba na dvorišče sodišča ter je bila izvršena justifikacija najprej nad Matijo Soldinom, nato pa nad Markom Hranilovićem.

Zima tudi v Franciji

Pariz, 25. sept. s. V raznih krajih južne Francije je v zadnjih dveh dneh že nastopilo zimsko vreme. V nekaterih krajih je padel termometer na 4 stopinje pod ničlo. Temperatura še vedno pada. V savojskem departementu in v visokih Alpah sneži.

Povratek »Zeppelina« iz Amerike

Pariz, 25. septembra AA. Po poročilu iz Pernambuca je nemški zrakoplov »Grof Zeppelin« krenil nazaj v Evropo ob 3.15 po Greenwichu.

Žrebanje drž. razr. loterije

Včeraj so bili izžrebani naslednji večji dobitki državne razredne loterije:

30.000 Din srečke štev.: 29.476, 44.272, 83.485,
20.000 » » » 16.090, 48.030, 78.001, 29.457,
10.000 » srečka » 29.457,
4.000 » srečke » 8.010, 32.935, 40.373, 50.575, 65.801, 78.640, 87.917,
2.000 » » » 812, 2.815, 3.158, 3.157, 6.416, 6.783, 8.335, 10.977, 11.639, 12.397, 13.429, 14.114, 19.124, 19.663, 21.378, 21.914, 22.505, 25.153, 27.729, 26.214, 30.802, 32.043, 33.681, 40.542, 47.220, 49.202, 51.542, 52.640, 53.030, 56.055, 57.807, 63.469, 64.078, 64.925, 65.085, 65.767, 67.429, 67.636, 73.132, 76.158, 77.954, 79.236, 79.302, 80.844, 80.920, 81.147, 87.108, 83.048, 81.219, 87.108, 92.922.

Zaradi telefonskega sprejemanja ne jamčimo za točnost številk. Manjše dobitke objavljamo naknadno. Za male dobitke izžrebane srečke zamenjamo za neizžrebane, tako da bodo mogli naši igralci nadaljevati igranje na visoke dobitke. Zamenjavali bomo neobvezno in samo toliko časa, dokler bo kaj neizžrebanih srečk na razpolago. Zamenjavo bodo vršile tudi vse podružnice »Jutra« onim, ki so pri njih kupili srečke. Žrebalo se bo vsak dan skozi en mesec.

Opozarjamo naše igralce že sedaj, da je državna razredna loterija za prihodnje kolo znižala število sreč za polovico in bodo izgledi za dobitke zato znatno večji. Zato pa bo stala cela srečka za vsak razred Din 200.—, polovična Din 100.—, četrtinka na Din 50.—.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

K občinskim volitvam na Češkoslovaškem

H. Praga, 25. septembra.

V nedeljo, dne 27. t. m., se bodo vršile volitve v 70 odst. čsl. občinskih zastopov. Občinske volitve v splošnem sicer nimajo znatnejšega političnega pomena, ker pa se bodo vršile tako v prestolnici, kakor v celi vrsti drugih večjih mest, je položaj vsekakor napet. Jasno je, da bi volitve imele močan politični značaj, ako bi se pri njih pokazalo, da se je razmerje sil med strankami znatno izpremenilo. V slednjem primeru bi bile neizogibne tudi nove državnozborske volitve.

Agitacija se je začela šele prošli teden v vsem obsegu. Doslej so izstopale šele manjše skupine in je bil njih nastop vselej zelo brezobziren; često se je razvil celo do osebnosti. Najostreje nastopa stranka bivšega ministra Stříbrnega, vendar se danes še ne more reči, ali bo imela kak uspeh. Ostale stranke nastopajo prilično resno in dostojno. V podeželskih občinah najbrž ne bo silnejših izprememb, prestolnica Praga pa lahko pripravi strankam marsikako presenečenje. Razpoloženje praškega volilstva je namreč od nekdaj zelo izpremenljivo in nestalno.

Doslej je bila v Pragi najmočnejša narodno socijalistična stranka. Pri zadnjih volitvah l. 1927. je dosegla 118.000 glasov, kar pomeni napredek za dobrih 37.000 glasov od l. 1923. Druga najmočnejša skupina je bila tedaj narodno-demokratska stranka dr. Kramaža, ki je združila na svoje kandidate več ko 70.000 glasov; tretji so bili komunisti, ki so imeli le 200 glasov manj nego Kramařeva stranka. Narodni socijalisti so bili tudi pri državnozborskih volitvah l. 1929. vodilna stranka na praških tleh.

Največ je kajpada govora o stranki Stříbrnega, ker je njena agitacija najbolj kričeča. Kljub vsemu pa je dosegla l. 1927. le nekoliko več ko 10.000 glasov: toliko so jih dobili tudi čsl. fašisti. Ostale skupine so manjšega pomena, razen socijalnih demokratov, ki spretno izkoriščajo stalno neslogo in razcepljenost v vrstah praškega boljševizma

Za letošnje občinske volitve v Pragi je postavilo svoje kandidature 20 strank. Razen narodnih socijalistov, narodnih demokratov, obrtniške stranke in stranke Stříbrnega, kandidirajo samostojno še čsl. fašisti, ki pa so v resnici samo mala skupina ožjih pristašev bivšega generala Gajde, dalje skupina stanovanjskih najemnikov, ki se je zvezala s Stříbrnim, dve skupini agrarcev, oficijelna organizacija hišnih posestnikov, socijalni demokratje in z njimi zvezana komunistična opozicija, komunisti, druga skupina hišnih posestnikov, zvezana s Stříbrnim, obrtniška skupina iz narodno demokratske stranke, ki pa gre z narodnimi socijalisti, dve vrsti klerikalcev in končno čisto mlada stranka državnih nameščencev. Pestrost volilnih kandidatur povečujejo še trije spiski Nemcev ter lista nacijonalnih Židov. Praškemu volilcu bo tedaj izbor izredno težak.

V podeželskih občinah vlada skoro povsod mir. Le na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji, kjer ljudstvo še ni politično izšolano ter se poznajo še vplivi političnega brezpravja madžarskih režimov, se je borba poostrila. Tu redno prihaja do pobojev, bitk z noži in koli, kriva pa sta temu v prvi vrsti alkohol in silno brezvestna agitacija klerikalcev, kar pretresa javno življenje uprav v njega temeljih.

Izredna carinska taksa v Italiji

Rim, 25. septembra. AA. Agencija Stefani poroča: Glede na proračunske razmere in zaradi potrebe, da odstrani primanjkljaj, je vlada sklenila uvesti izredno carinsko takso v znesku 15 odstotkov vrednosti uvoženega blaga, za katero ne veljajo dogovorjene olajšave. Za fosilno gorivo znaša ta taksa 10 odst. Politika spoštovanja pogodb je odločala tudi v tem primeru. *Carinski postopek napram vsem vrstam blaga, ki se nanj nanašajo veljavne mednarodne pogodbe, je ostal neizpremenjen.* Gornji izjemni ukrepi so bili izdani iz gospodarskih razlogov. Izvzeti so med drugim tile predmeti: živila, plodovi za pridobivanje olja, animalna in vegetalna mast za potrebe industrije, umetna gnojila, drage kovine v palicah, krpe, odpadki volne, denar in trgovske ladje. Ta ukrep je stopil v veljavo danes.

Premogovna kriza v Rusiji

Moskva, 25. septembra. Sovjetsko-ruska javnost se bavi z veliko krizo v premogovni in lesni industriji. Čeprav sovjetsko-ruski listi obširno pišejo o krizi zapadnega kapitalizma, da odvrnejo pozornost svojih čitateljev od ruske krize, je dejstvo, da kljub vsem prizadevanjem produkcija premoga in petroleja na ozemlju Sovjetske Rusije ne zadošča za preskrbo države z gorivom. Tudi izvoz lesa iz Sibirije je popolnoma nezadosten. Vlada je zato izdala naredbo o racijonalizaciji drv.

Madžarski deficit

Budimpešta, 25. septembra. AA. Na seji ministrskega sveta je predsednik vlade grof Karolyi izjavil o proračunu, da znaša stvarni deficit 117 milijonov pengov. Kratkoročni državni dolgovi znašajo 360 milijonov, državnih garancij je za 150 milijonov. Ravnotežje proračuna bo vlada vzpostavila z znižanjem izdatkov in s povečanjem dohodkov. Vlada namerava urediti kratkoročne dolgove s posojilom ali z drugim poslom na mednarodnem tržišču. Potrebno je samo blagohotno sodelovanje finančnih in gospodarskih strokovnjakov Društva narodov.

Krvavi izgredi v Španiji

Madrid, 25. sept. AA. Po poročilu iz Santandra so se tamkaj spopadli delavci delavske unije s člani katoliških sindikatov, ker se niso hoteli priključiti stavki. En delavec je ubit, osem pa ranjenih. Tudi novinarji in stavci v Santandru bodo brzkone pričeli stavkati.

Pariz, 25. sept. AA. Po poročilu iz Madrida so našli kompromisno formulo za amandman, ki bo omogočil, da preidejo v špansko ustavo neka poglavja katalonske ustave. O tem amandmanu bo parlament razpravljal jutri.

Popravki volilnih imenikov

Ukaz o razpisu volitev v Narodno skupščino je bil podpisan 23. t. m., objavljen pa, kakor nam poročajo iz Beograda, šele naslednji dan, v četrtek 24. t. m.

Po zakonu o volilnih imenikih se smejo zahtevati popravki volilnih imenikov še tri dni **po objavi** ukaza o razpisu volitev. Ta trdnevni rok je začel torej teči včeraj, v petek, in bi moral poteči v nedeljo. Ker pa se nedelja ne šteje v rok, je **zadnji dan za vlaganje reklamacij ponedeljek, 28. t. m.**

Zato iznova opozarjamo vse volilne upravičence, naj se prepričajo, ali so vpisani v volilni imenik, ali ne. Zlasti volilni upravičenci po deželi naj porabijo ugodno priliko, da lahko to store še v nedeljo, ko imajo po navadi že tako in tako opravka na županstvu. **Kdor ne bi bil vpisan v volilni imenik, a stanuje že šest mesecev v občini in je star 21 let, naj takoj zahteva, da se imenik popravi in vpiše vanj tudi on.**

Danes semifinale na Bledu

Colle porazil Spielmanna, Bogoljubov Kostića, Flohr Astaloša

Bled, 25. septembra AA. Današnji dan mednarodnega šahovskega turnirja je bil po programu sicer prost, vendar so se odigrale viseče partije.

Spielmann, ki je v prekinjeni partiji proti Colleju stal nekoliko slabše, ker je pred prekinitvijo izpregledal fino taktično fineso svojega nasprotnika, je danes v nadaljevanju igre partijo izgubil.

Bogoljubov je imel dobro končnico proti Kostiću in je partijo dobil.

Partija Kostić-Kashdan, ki je bila v zadnjem kolu prekinjena v enaki poziciji, je končala remis. Kakor znano, je pri tej partiji prišlo do incidenta in je Kashdan protestiral proti načinu igranja svojega nasprotnika ter apeliral na razsodišče. To razsodišče, ki ga tvorijo Maroczy, Colle in Astaloš, je stvar proučilo in odredilo, da se igra nadaljuje, vendar pa se da Kashdanu zadoščenje v tej obliki, da se Kostiću črta ena točka kot kazenska točka

Danes se je razen tega igrala tudi še partija Flohr-Astaloš. Astalošu je namreč potekel dopust in je zato prosil, da bi smel že danes igrati eno izmed še preostalih dveh partij, in Flohr je bil pripravljen mu ugoditi. Partija Flohr-Astaloš bi se drugače igrala v zadnjem kolu. To partijo je Flohr dobil. (V končnem pregledu stanja po 24. kolu te točke še ne upoštevamo, ker spada prav za prav v stanje po 26 kolu).

Zaradi **izsiljenega potovanja dr. Astaloša** je turnirski vodja odredil, da se bodo jutri igrale partije, ki bi se normalno igrale šele v zadnjem kolu. Tako nastopijo v jutrišnjem 25. kolu sledeči pari:

Spielmann-Niemcovič, Colle-Pirc, Vidmar-Flohr, Astaloš-Bogoljubov, Tartakower-Kashdan, Stoltz-Maroczy, Kostić-Aljehin.

V nedeljo se bodo dokončale eventuelno jutri prekinjene partije, v ponedeljek se bo igralo zadnje kolo. V torek se absolvirajo nato še morebitne v ponedeljek prekinjene partije, ob 8. zvečer pa bo oficijelni zaključek turnirja.

Stanje ko 24. kolu je sledeče:

Aljehin 19 in pol, Bogoljubov 14, Kashdan, dr. Vidmar 13, Niemcovič 12 in pol, Spielmann, Stoltz 12, Flohr, Kostić, Maroczy 11 in pol, Tartakower 11, Astaloš 9 in pol, Colle 9, Pirc 8.

Velika poštna tatvina v Subotici

Subotica, 25. septembra, r. Policija je prišla na sled velikopotezni tatvini denarnih pisem na subotiški železniški pošti. Kot krivca sta bila aretirana poštni skladiščnik Slobodan Jovanović in poštni pripravnik Konstantin K. Tatvine sta vršila na ta način, da sta iz denarnih vreč jemala denarna pisma in jih nadomestila z navadnim papirjem. Na sled so jima prišli zaradi tega, ker sta na eni vreči pozabila nadomestiti raztrgano plombo. Policija je oba opazovala že delj časa, ker sta s svojim pijančevanjem vzbujala sum, zlasti še, ker sta zamenjavala razne tuje valute. V zvezi s temi tatvinami je bilo aretiranih še nadaljnjih pet oseb. Po dosedanjih ugotovitvah je bilo ukradenih denarnih pisem v skupni vrednosti okrog 250.000 Din.

Peki za svoje pravice

Beograd, 25. septembra.

Ne le mlinska industrija, temveč tudi pekovski obrtniki, ki jih je na tisoče v državi, so bili prizadeti z uredbami o prometu z žitom in moko v naši državi. Za moko namreč cene niso z zakonom določene, pač pa so določene cene za poedine vrste kruha. Z zadnjo uredbo je prepuščeno banskim upravam, da določajo prodajne cene kruhu v skladu s krajevnimi razmerami. Za bazo določitve cen kruhu bo služila cena moke franko kraj, kjer se moka predeluje, kar je povsem pravilno, saj mora cena kruha ustrezati ceni moke v kraju predelave, kar znaša v oddaljenejših krajih celo 60 do 70 odst. cene moke, ne pa cene moke v mlinih. Tako se upoštevajo razlike med kraji, kjer imajo industrijske mline, in onimi kraji, ki morajo dobivati moko od dale.. Vendar pa je treba ukreniti še več. Ker uporabljajo razne pekarne različne vrste moke za beli, polbeli in črni kruh, je treba poleg moke tipizirati tudi kruh. To je kaj lahko izvedljivo tako, da se natančno določi, kakšne vrste moke se naj uporabijo za poedine tipe kruha. Za naše razmere bi bile dovolj tri vrste kruha: beli, črni in luksuzni (iz nularice). Sedaj namreč izdelujejo mlini kar osem vrst moke, kar je zelo nerodno v današnji situaciji. Tipiziranje moke in kruha bi omogočilo tudi prav izdatno kontrolo nad mlinarji in peki, kar bi bilo v smislu dosedanjih odredb o prometu z žitom in moko.

Včeraj se je vršila v svrho razčiščenja teh vprašanj v Beogradu plenarna seja delegatov Zveze pekov in prodajalcev kruha iz vse države, ki je izčrpno pretresla vsa peroča vprašanja. Seji je predsedoval g. Radomir Spasović. Seja je trajala ves dan in so vsi govorniki poudarili predvsem, da je treba uvesti le tri vrste kruha: beli iz dvojke, črni iz petke in luksuzni iz nularice. Seveda je treba tudi mlinom predpisati, da proizvajajo le te tri vrste moke, in določiti z uredbo tudi cene zanje. Na zborovanju so sprejeli resolucije:

1. Odrediti je treba mletje le treh vrst moke in postaviti strokovno komisijo za kontrolo mlinov.
2. Uporaba šestice, sedmice in osmice za kruh se naj zabrani.
3. Krušne cene naj se tako določijo, da bodo za 25 odst. višje od cen moke.
4. Za pasivne kraje in kraje, kjer ni industrijskih mlinov, se naj priznajo še stroški za prevoz.
5. Z zakonom naj se prepreči nelojalna konkurenca takim mlinom in pekom, ki nimajo obrtne pravice.
6. Kaznjujejo naj se mlini, ki prodajajo moko pod ceno ali preko nje.
7. Minister trgovine se naproša, da v sporazumu s kraljevo vlado ukine zakon iz leta 1884., ki dovoljuje peko in prodajo kruha neobrtnikom ali takim, ki nimajo s pekarstvom nikake skupnosti. Zato se naj zabrani prodaja kruha specerijskim trgovinam, mlekarnam, na javnih trgih in povsod drugje razen v pekarnah in pekarniških prodajalnah.

Tihotapstvo pokvarjenega mesa

Prejeli smo naslednji **popravek:**

Z ozirom na poročilo, objavljeno v Vašem cenj. listu »Jutro« z dne 13. septembra 1931 štev. 211, stran druga, tretji stolpec, pod naslovom «Tihotapstvo pokvarjenega mesa», Vas pozivam, da priobčite v roku člena 27 istega zakona na istem mestu, z istimi črkami in pod istim naslovom sledeči popravek:

»Vsebina članka naslovljenega »Tihotapstvo pokvarjenega mesa« v nedeljski številki »Jutra« z dne 13. septembra 1931 ne odgovarja resnici. Ni res, da je g. nadzornik Fortič našel v stojnici viškega mesarja Zajca za vrati tudi dve stegni govedine, ki sta že po samem otipanju in vonju izdajali, da izvirata od v sili zaklane ali morda že celo poginole živine, nadalje ni res, da je na klavnici g. dr. Kunc meso natančno ogledal in ugotovil, da izvira nedvomno od živine, ki je bila zaklana v skrajni sili, in da je popolnoma neužitno, ker je bilo že čisto rumeno, loj pa je že črnel.

Nasprotno je res, da je bilo **goveje meso** obeh stegen, ki ga je našel g. nadzornik v stojnici viškega mesarja Zajca nepokvarjeno, popolnoma užitno in zdravju neškodljivo, ter da ni bilo niti rumeno ali črno, niti ni izviralo od v skrajni sili zaklane ali poginole živine.

V resnici je namreč g. **živinozdravnik dr.** Kunc v mestni klavnici, ko je pregledal od g. nadzornika Fortiča zaplenjeno meso, ugotovil, da je na prvi pogled povsem zdravo in užitno, kar je dr. Kunc napram raznim osebam in občinskim funkcijonarjem izjavil. Res je nadalje, da je mestna klavnica to meso na zahtevo mesarja Zajca, izročila še v bakteriološko preiskavo Državnemu veterinarskemu bakteriološkemu zavodu, ki je izvršil preiskavo mesa in z rešitvijo z dne 17. septembra 1931 br. 125-I ugotovil, da se ni našlo v mesu ne za živino ne za človeka patogenih kali — da je torej zadevno meso povsem zdravo in užitno.

Nadalje ni res, da sta mesar Zajc in njegov pomočnik priznala, da sta meso že večkrat vtihotapila.

Res je namreč, da **mesar Zajc tega ni** nikdar priznal, ker ni nikdar vtihotaplja.

Nadalje ni res, da se je dognalo, da je mesar Zajc kupil prejšnjega dne že zaklano kravo od nekega grajščaka v bližini Ljubljane, oziroma da je prav za prav kupil prejšnjega dne tam dve kravi, od katerih pa je eno zavrnil državni veterinar na Viču, za kar se pa mesar ni dosti zmenil, in je kratkomalo šel po zavrnjeno kravo ponoči, ko je bila že zaklana, ter je njeno meso proti jutru vtihotapil v Ljubljano.

Res pa je, da je mesar Zajc kupil od nekega grajščaka in zaklal dve kravi, in da je meso ene od teh krav spoznal za zdravo in užitno državni veterinar na Viču in predpisano žigosal, dočim je za meso druge, izrekel da je za prodajo nesposobno, pač pa užitno za domačo rabo. Vse meso te druge krave, katero je mesar Zajc vrnil lastniku, pa je uradna komisija županstva na Dobrovi dne 13. septembra 1931 našla pri grajščaku nasoljeno. Ni torej res, da bi bil mesar Zajc za prodajo nesposobno meso te druge krave vtihotapil v Ljubljano, da bi ga na svoji stojnici prodal.

Nadalje ni res, da je mesar Zajc vtihotapil kritičnega jutra 110 kg mesa. Res pa je, da je uvozil istega dne samo 39 kg prašičevega mesa, da pa tega ni vtihotapil, ker je peljal z vpreženim vozom po Tržaški cesti korakoma mimo glavne mitnice, toda tamkaj ni bilo nobenega užitninskega paznika na spregled, in torej ni krivda mesarja Zajca, če na mitnici ni bilo nikogar, ki bi pobral užitnino.

ZAJC ANTON,
mesar in hišni posestnik na Viču

Vremenska napoved

Zagrebška vremenska napoved za danes: Pretežno oblačno z začasnim prehodnim razvedrivanjem, zmerno, toplejše.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Nekoliko toplejše vreme, izboljšanje zlasti na jugu, na severu še nezanesljivo vreme.

Naši kraji in ljudje

Pljuča naše prestolnice

Koliko so v Beogradu uredili parkov — Šola na prostem

Beograd, 25. septembra

O naši prestolnici se nikakor ne more trditi, da je nezdravo mesto samo po sebi, po svojem položaju, pač pa se more reči, da mu nasprotno samo njegova lega na položnem gričevju zajamčuje v zdravstvenem pogledu kar najugodnejše prilike. Ko izginejo vse stare stavbe, ki so s svojimi brezzračnimi prostori in svojo že iz nekdanjih turških časov izvirajočo nesnago edina legla splošnih ljudskih bolezni, se bo Beograd štel med najzdravejša mesta kraljevine. A danes, ko so tupatam še tudi v sredini mesta, prav posebno pa po oddaljenejših predmestjih po cele kopice ljudi natlačene v nizkih, zatohlih ilovnatih kolibah, je seveda mogoče in tudi razumljivo, da ima v Beogradu zlasti jetika veliko žrtev in umira za njo četrtina ljudi. Te razmere pa se z modernizacijo mesta vidno zboljšujejo od leta do leta in je treba priznati, da mestna občina stori zelo veliko v tem pogledu.

Prav posebno skrb posveča občina kar najrazsežnejšemu povečanju mestnih parkov, »pljuč« vlakega velemesta, in ima v tem pogledu v svojih načrtih napravo cele vrste novih javnih vrtov in parkov. Doslej je imel Beograd, ki zavzema 2697 hektarjev površine, vsega skupaj samo 47.7 hektarja zelene ploskve. Toda že letos sta se ves Kalemegdan in deloma tudi že gornja trdnjava izpremenila v park in je veliko število ulic dobilo zelene travnate ploskve in drevorede. V vseh mestnih parkih in vrtovih je danes 35.7 hektarja nasadov, 12 hektarjev pa poti in steza. Nasadilo se je v zadnjih dveh letih nič manj ko 71.950 raznih sadik in od teh več ko dve tretjini v teku letošnjega leta. Dolžina vseh beograjskih drevoredov pa znaša danes 20.8 km. Med načrti za bodočnost je menda v prvi vrsti pretvoritev sedaj praznega »Tašmajdana«, starega pokopališča, v javen vrt, park, in pa zasaditev zelenega pasu okoli vsega mesta, za kar bo seveda treba znatnih denarnih sredstev, pa bo zato tudi mnogo pripomoglo k zboljšanju zdravstvenih razmer.

Istemu namenu pa bo rabila tudi najnovejša ustanova beograjske mestne občine, ki bo menda prva svoje vrste v naši državi: šola pod milim nebom. Občinski svet je po prizadevanju enega najenergičnejših borcev proti jetiki, mestnega odbornika dr. Ljube Stojadinovića, sklenil, da ustanovi šolo pod milim nebom po načrtih dr. Stojadinovića samega in so tudi že zagotovljena sredstva za uresničenje teh načrtov, tako da bo ta novost že popolnoma gotova za prihodnjo pomlad. Za šolo pod milim nebom je mestna občina dala razsežno, z drevjem zasajeno zemljišče ob ljudski šoli v Šumatovski ulici. Po odobrenem načrtu bo šola imela tri popolnoma odprte terase, vzdignjene nad neposredno okolico za 2 do 2.7 metra. Terase imajo površino velikih šolskih sob: 65, 72 in 110 štirjaških metrov, bodo zvezane med seboj, toda za slabega pol metra vzdignjene druga nad drugo. Ob slabem vremenu se šola preseli deloma v veliko lopo, deloma v razsežno šolsko sobo. Poleg učilnice bo prostor za garderobo, šolska pisarna in soba za ambulanco.

Šola pod milim nebom je namenjena slabotni šolski deci, ki je v večji meri naklonjena jetiki in bi ji daljše bivanje v zaprtih šolskih prostorih moglo postati nevarno. Otroci bodo prihajali v šolo zjutraj in ostanejo tu ves dan pod nadzorstvom učitelja in zdravnika. Pouk se bo vršil po leti in po zimi pod milim nebom in samo ob deževnem vremenu pod lopo ali v učilnici. V šolo se sprejme za začetek 40 do 50 otrok; pač najpotrebnejših, najslabejših.

Strokovnjaki so prepričani, da bo ta šola dosegala kar najboljše uspehe in rešila mnogo mladine, ki bi drugače skoraj gotovo zapadla neizprosni morilki — jetiki.

Šetnja po dveh novih palačah

Najemniki se selijo v Dunav in Viktorijo na Aleksandrovi cesti

Ljubljana, 25. septembra.

Te dni zapuščajo tudi notranjost obeh novih palač na Aleksandrovi cesti zadnji delavci in obrtniki. Pogled od vogala »Slona« ali iz Tivolija po Aleksandrovi cesti je zdaj nemoten in res lep. Strnjeni vrsti palač učinkujeta tako prijetno šele sedaj, ko je odpravljena z ulice vsa zidarska ropotija.

Čeprav sta zidani obe novi palači v čisto različnem slogu, vendar učinkujeta vsaka po svoje impozantno. Zidani sta obe v 5 nadstropij, le da ima Viktorija izrabljeno tudi podstrešje, in so tudi tam urejena stanovanja. Palača zavarovalne družbe »Dunav« je vogalna stavba, ki ima svoj drugi trakt v Beethovnovi ulici. V pritličju ima 4 lepe izredno razsežne in svetle lokale. V Beethovnovi ulici se je naselila znana cvetličarna Korzika, sosednje prostore, v katere je vhod že z Aleksandrove ceste, je vzelo »Splošno jugoslovensko bančno društvo d. d.«, dalje bo v tretjem lokalu kombinirana kavarna in slaščičarna, četrti lokal so najeli združeni klobučarji in slamnikarji. Vsi ti lokali so opremljeni in urejeni najmoderneje, tako da bodo znatno dvignili živahnost in lepoto ulice. Tudi kleti, v katerih je urejena naprava za centralno kurjavo, so zelo lepe, suhe in svetle. Kletni prostori so zelo razsežni in prav ekonomično razdeljeni. V prvem nadstropju so na eni strani res prav lepi in svetli pisarniški prostori zavarovalnice »Dunav«, drugi prostori z razgledom na Aleksandrovo cesto pa so še na razpolago. Ti prostori, ki so enako lepi in svetli, se dajo tudi razdeliti, tako da se lahko naseli tam več tvrdk. V nadaljnjih nadstropjih so stanovanja in sicer je skupno 8 trosobnih, 4 četverosobna in 8 samskih stanovanj. V vseh nadstropjih uživa stanovalec naravnost prekrasen razgled na mesto ali tja ven na Rožnik, planine in dolenjske griče. Tudi so stanovanja oskrbljena z etažno centralno pečjo, s pomočjo katere je mogoče ogrevati vse stanovanjske prostore in toploto regulirati.

Sosednji palači »Viktorija«, ki jo je zgradila podjetna ga. Mila Kambičeva, so udarili temelje lani s 1. oktobrom in bo popolnoma dovršena te dni. Ž njo je enako odpomagano stanovanjski mizeriji v Ljubljani, še bolj pa podjetnim trgovcem, saj bo v njem deloma na ulici, še več pa v krasni pasaži lepo število lokalov. Stanovanjskih prostorov z lokali vred bo 49. V poslovne prostore pridejo, deloma pa so že: avtomatični bife, ki ga uredita Oset & Zupan, dalje delikatesna trgovina in specerija Rafka Koretiča, nasproti moderna konfekcija Noblesse, Škodovi zavodi, cvetličarna Herzmansky, modistka Klobčaverjeva, specijalna trgovina z rokavicami Milka Milinkoviča, slaščičarna Galle, modna trgovina »Eko« in še nekateri drugi. V mezaninu so pisarniški prostori, zdravniki in advokati. Skupno je 5 pisarniških prostorov. Tudi »Viktorija« ima najmodernejše urejen lift. Na krovu so smiselno urejene prhe, pralnice in sušilnice ter bo del terase izrabljen tudi za vrt. V vogalu bo tudi razgleden paviljonček. Marmor, s katerim so obložene in okrašene zunanje stene palače, je dobavila tvrdka Caharija iz Nabrežine, ki je oskrbela deloma tudi marmorne okraske ob stopnicah. Kipe, ki krase fasado in predstavljajo Luč, Floro, Stvarjenje, Vodo in Zrak, je izdelal mojster Lojze Dolinar.

Vsa Ljubljana se smeje in govori od sijajne vojaške šaloigre

DON JUANI GARNIZIJE

TRARA LJUBEZEN!

Felix Bressart
Georg Aleksander
Ernst Verebes
Marta Eggert

Sijajni dovtipi! Lepa godba!

Krasno dopolnilo!

Paramountov zvočni tednik.

Ob 4., pol 8. in 9 ¼ zvečer.

Elitni kino Matica
Telefon 2124.

Falež izročen sodišču

Maribor, 25. septembra.

Po zaslišanju na mariborski orožniški stanici v četrtek dopoldne je bil Falež še v teku dopoldneva zopet prepeljan na Pragersko, kjer so hoteli z nadaljnim zaslišavanjem in s poizvedbami ugotoviti njegovo krivdo ali nekrivdo glede raznih drugih zločinov, katerih je osumljen. Včeraj dopoldne so dospeli na Pragersko tudi komandirji orožniških stanic Sv. Lovrenc na Pohorju, Slovenska Bistrica in Poljčane, v katerih okolišu so bile izvršene razne vlomne tatvine.

Falež glede teh zločinov vse zanika in sodi se, da res ne prihaja v poštev kot storilec. Pač pa je v teku včerajšnjega dopoldneva *priznal*, da je izvršil znani *roparski napad na dve ženski na Pohorju* nad Rušami in sicer na učiteljico Angeličevo iz Ruš ter soprogo ruškega trgovca Lamprehta. Že lani je bil zato v preiskavi in tudi konfrontiran, ker ga pa dami nista mogli z gotovostjo prepoznati, je bilo postopanje proti njemu ustavljeno in so ga izpustili iz preiskovalnega zapora. Včeraj popoldne je orožništvo na Pragerskem poslalo državnemu tožilstvu ovadbo proti Faležu in snoči je bil Falež prepeljan v preiskovalni zapor okrožnega sodišča v Mariboru.

Avto obvisel na železni ograji nad Dravo

Guštanj, 25. septembra.

Na cesti med Breznom in Št. Lovrencem se je pripetila nenavadna nesreča, ki je domala postala usodepolna za šoferja. Popoldne se je po tej cesti peljal šofer Payerjeve sodavičarne iz Marenberga s tovornim avtomobilom, ki je razvažal sodavico. Vozečemu po hribu navzdol je med vožnjo nenadoma odletelo od voza eno kolo in se skotalilo po bregu v Dravo.

Šofer ni mogel ustaviti in se je avto drsal po treh kolesih naprej, a že po par metrih je treščil v železno cestno ograjo. Ograja se je zaradi sunka močno upognila, vendar je zalet zdržala, ker je šofer vozil s primerno brzino. Ta previdnost se je šoferju to pot res obnesla in ga rešila gotove smrti. Avto je dobesedno obvisel na ograji. V primeru, da ograja zaleta ne bi zadržala, bi voz s šoferjem vred zgrmel po strmem pobočju v strugo Drave in bi voda pokopala žrtev v svojih valovih. Struga je po vsej Dravski dolini globoka in nevarna.

Drzne tatvine poljskih pridelkov

Dolnja Lendava, 25. septembra.

Sedaj ob pospravljanju s polj so se silno razpasle tatvine poljskih pridelkov na prostem. Iz vseh vasi se ljudje pritožujejo, da so bili okradeni in oškodovani za večje količine.

Krade se vsevprek. Na poljih agrarnih interesentov iz Lendave in Goric je bilo več tatvin prosa. Ljudje so proso požeti in povezano v snope pustili, da se na njivi nekoliko posuši. Drugi dan so presenečeni opazili, da je ukradenega prosa kar na vozove. Zaradi teh vedno gostejših in drznejših tatvin so bili ljudje prisiljeni požeto proso sproti voziti domov.

Kolonisti iz Gaberja so utrpeli mnogo škode pri koruzi. Še preden se je pričela trgatev koruze, so jo neznani zlikovci potrgali in odpeljali z njihovih njiv cele vozove. Tatovi so kradli in vozili koruzo pozno ponoči. Da jim ne pokradejo vse koruze, so bili lastniki prisiljeni na pol zeleno potrgati.

Poljskim tatovom pride vse prav. Kradejo celo krompir, čebulo in druge slične sadeže. Tudi prejšnja leta so se dogajale tu in tam poljske tatvine, vendar ne v takem obsegu kakor letos. Ljudje so morali pokod postaviti straže, da so si očuvali razne pridelke.

Pri pomanjkanju teka, kislem uspehavanju, slabem želodcu, leni prebavi, črevesnem zagatenju, napihnjenosti, motnjah presnavljanja, oprišču, srbečici, osvobodi naravna »Franz Josefova« voda telo vseh nabranih strupov gnilobe. Že stari mojstri vede o zdravilnih sredstvih so priznali, da se »Franz Josefova« voda obnese kot povsem zanesljivo sredstvo za iztrebljenje črevesa. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Prizor s sokolske jubilejne svečanosti v Kranju

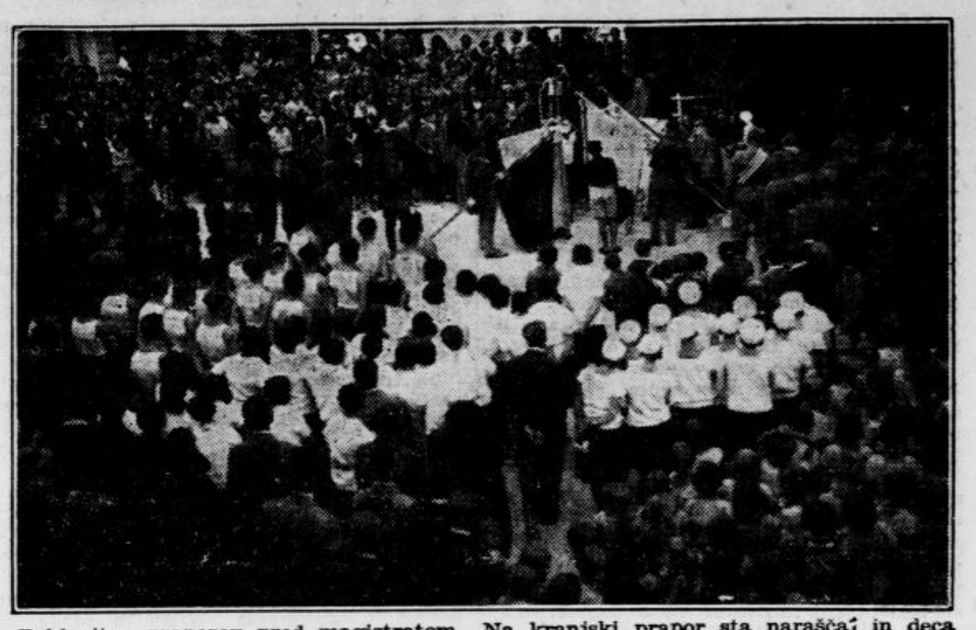

Poklonitev praporov pred magistratom. Na kranjski prapor sta naraščaj in deca pripela krasen spominski trak.

16 kazenskih razprav v enem dnevu

Veliki petek pravdanja pri deželnem sodišču — Tri zanimive

Ljubljana, 25. septembra.

Na deželnem sodišču je bilo danes vprav rekordno število kazenskih razprav. Pred malim senatom in sodnikipoedinci jih je namreč bilo skupno 16, na programu pa večinoma tatvine, nož, utaja. Naslednje tri razprave so bile dokaj zanimive:

Cela družina pred sodnikom.

Neka kmečka družina je okoli 10. dopoldne korporativno stopila v sobo št. 28 pred sodnika-poedinca. Šest družinskih članov je bilo obtoženih, da so se brez dovoljenja lastnika lova gostili s srnjakom. Polde iz Bezuljaka na Notranjskem je znan kot strasten divji lovec. Iz lovskega revirja Viktorja Medena je pozimi odnesel 2 srnjaka, vredna 360 Din. Doma so se potem gostili, a stvar je kmalu prišla na dan. Pred sodnikom so se vsi (oče — vdovec, sinovi in hčere) živahno zagovarjali v menesevskem narečju. Poldetova sestra Micka je dejala: »Res sem kuhala meso. Mislila pa sem, da je svinjsko.« Tončka pa je trdila: »Jedla sem. A meso sem imela za goveje.« Kratka sodba: Polde 21 dni strogega zapora in za 1 leto izgubi častne državljanske pravice. Ostali po 10 dni zapora in 60 Din globe z odlogom za eno leto.

Incident na Podkorenskem sedlu.

Jurij Kus je 21 leten, vitek in rdečeličen fant, po rodu iz Amerike, a avstrijski državljan, doma iz Čave pri Podkloštru na Koroškem. Stopil je pred mali senat zaradi tega-le: Na Podkorenskem sedlu je 16. avgusta popival s svojima bratoma v avstrijski obmejni gostilni. Okoli 11. ponoči je izzval na naši strani konflikt z orožniki, ki so bili prisiljeni, da so ga uklenili in odvedli v Kranjsko goro, od tam pa v Ljubljano. Bil je prav nasilen.

Sodnikom je opisal dogodek v koroškem narečju: »Tri dečve so bive. Rekve so, da gredo na mejo na špancir. Od doma smo jih spremivi trjé bratje. Gor smo pili in se unterholtali. Pršvi so še ta kranjšči fantje. Imel' so harmoniko, jaz pa gajgo. Dosti smo pili. Jeza me je popadva in sem zabrisov stov na cesto.« (Stol pa je čez mejo priletel in zadel graničarja Miodraga Marinovića...)

Povedal je nato, kako se je boril z orožniki, ki da so z njim grdo delali. Orožniški kaplar Dušan Radović kot priča pa je nasprotno pojasnil, s kašno težavo so aretirali bojevitega Jurija in kaj vse je počel. Borbeni Jurij je bil obsojen samo na 2 meseca strogega zapora.

Zaradi 8 rjuh — 1 leto robije.

Andrej Žnidar iz Spodnjega Brnika na Gorenjskem je 68 leten, betežen starček, sicer pa star znanec kriminala. Letos 8. julija zvečer je prišel v gostilno Ivana Marklja. Bos se je vsedel za nekaj časa k oknu, ki je bilo priprto, a drugo jutro odprto. Ponoči je Markljevim izginilo 8 rjuh, vrednih 750 Din. Tat, ki je prišel skozi okno in po tej poti tudi izginil, je pustil za seboj sledi. Na oknu odtis bose noge, ki se je skladal z Žnidarjevo, in zavoj papirja, ki ga je bil mož prej kupil pri trgovcu Ignacu Grašiču. Stari Žnidar je odločno zanikal tatvino in navajal prebrisano skonstruirani alibi. Nič mu ni pomagalo. Obsojen je bil zaradi 8 rjuh na 1 leto.

Tujski promet v gorenjskem kotu

Mojstrana, 25. septembra.

Hladna jesen je pregnala poslednje goste iz naše lepe Gorenjske. Gorski vršaci so se odeli z belo kopreno, ki se je bodo pred zimo le še redko iznebili. Letoviščarji so nas zapustili z vsem zadovoljstvom. Saj tako lepe sezone že dolgo ni bilo. Skozi tri mesece smo imeli skoro izključno tople solnčne dneve in letoviščarjem res ni bilo treba čepeti v zakurjenih sobah.

V početku sezone je še vse kazalo, da gospodarska kriza tudi našemu kotu ne bo prizanesla. Vse se je pritoževalo nad slabim dotokom letoviščarjev, toda z nastopajočo vročino se je položaj naglo izpremenil. Prostori so se napolnili v nekaj dneh in tako je ostalo do kraja sezone. Ob nastopu davice drugod se je zateklo k nam lepo število gostov, posebno družin z otroki. Močno se je opazila splošna štednja od strani letoviščarjev, kar je seve popolnoma razumljivo v današnjih razmerah, ker k nam prihajajo ljudje, ki so resnično potrebni zdravilne gorske klime, ne pa veseljačenja.

Enako velik poset so imele tudi naše planinske postojanke, zlasti one v območju Triglava, ki izkazujejo mnogo večji obisk kakor lani. Če vzamemo za primer samo Aljažev dom v Vratih, vidimo velik porast. V njem je bilo do vštevši 30. avgusta lani vpisanih 3407 turistov, letos pa že 3780. Absolutno večino gostov so tvorili Jugosloveni, zlasti mnogo jih je bilo iz zapadnih banovin. Od inozemcev so bili najštevilneje zastopani Avstrijci, Čehi, Nemci in Italijani. Naslednji statistični podatki kažejo gibanje tujskega prometa od 1. junija do vključno 31. avgusta 1931.

Kranjska gora: junij: došlo 342 gostov, 2627 prenočnin (l. 1930 465 gostov, 2561 prenočnin); julij: 1282 gostov, 20.261 prenočnin (1302, 25.360); avgust: 785 gostov, 1793 prenočnin (732, 18.805). Gostov v vseh treh mesecih je bilo 2409 in 40.871 prenočnin, lani pa 2499 in 47.735. Diferenca izkazuje letos padec 90 gostov in 6864 prenočnin.

Dovje-Mojstrana: Gostov je bilo v vseh treh mesecih skupno 768 (lani 745) in 7454 prenočnin. Letošnja sezona je bila vsekako mnogo boljša od lanske. Inozemci so bili: iz Avstrije 59, iz Češkoslovaške 41, iz Nemčije 17, iz Italije 15, iz Anglije 4, iz Francije 3, iz Madžarske 1, iz Poljske 1, ostale narodnosti 9.

Poleg teh stalnih gostov smo imeli v kraju več enodnevnih izletov in ekskurzij, katerih se je udeležilo nad 3500 oseb. Pripomniti pa moramo, da je vas Dovje po številu letoviščarjev nekoliko zaostala in je ostalo še precej prostorov nezasedenih. Upamo pa, da se ta vrzel prihodnje leto ne bo več opazila. Obeta se nam zgodnja zima, prehod v zimsko sezono bo zelo kratek in treba se je že sedaj z vso resnostjo pripravljati nanjo.

Lepite na pisma znamke protituberkulozne lige!

Jesenska Ljubljana

Ljubljana, 25. septembra.

Jesen nas lepše ni mogla pozdraviti. Dolgočasni Ljubljančan se že zavija v zimsko suknjo. Gospodične in gospe hodijo že v kožuhih. A ta ali oni, ki nima ne kožuha ne suknje niti površnika, se vprašuje, če so kožuhi in suknje plačani... Da, bogve, če so plačani... Če niso, bi na tak način, da suknje ne bi bilo treba plačati, tudi jaz lahko prišel do nje!

Vendar vse ugibanje človeku prav nič ne koristi, če pri trgovcu nima zaupanja — ali pa — če si suknje ne zna na kak nenavaden način izlisjačiti.

*

Po Vegovi ulici se je zadnje dni sprehajal star upokojenec z dolgo sivo častitljivo brado in z zlatimi naočali. Takole od štirih do petih je hodil gor in dol, od banke »Slavije« do »Glasbene Matice«.

Zanimala ga je leva stran Vegove ulice. Ob vsakem drugem koraku se je ustavil, zdaj pa zdaj v brado nekaj zagodrnjal, zmajal z glavo, nagovoril kakega mimoidočega človeka, pokazal na levo stran, in spet zmajal z glavo in spet nadaljeval pot.

Nedvomno! Leva stran Vegove ulice, tisti majhni park, ah kaj, zanemarjen obcestni vrtiček, kakršnih v Ljubljani kmalu ne bo več, mu je bil trn v očesu.

»Gredo, pa ti izpred žive meje odtrgajo zeleno rušo,« je mož godrnjal. — »Gredo, pa ti živo mejo skoro zabetonirajo!« je jezno nadaljeval. »In potem, seveda, stebričkov ljubljanski meščani, ti nesrečni posvojni meščani, ne smejo pogrešati. Na vsakem vogalu te že straši kak steber, ali pa kar cela vrsta stebričev. Moj bog, da ne morejo nič drugega uganiti, kakor samo graditi s kamenjem kakor otroci z dominami!«

Ampak mož se kljub svoji res pristni jezi ni mogel dolgo razburjati. Zdaj se je na tisto novost v Vegovi ulici že navadil. In, če je utrujen, bi najraje sedel na tisti beton pred živo mejo in se na enega od belih strebričev naslonil — in potem, potem bi nemara še prav sladko zadremal.

Nekdo mu je pojasnil, da bodo na tisti beton postavili tudi kar šest spomenikov! — se je začudil in toliko, da spet ni poklical boga na pomoč. Ko pa je zvedel, da bodo tam ovekovečeni jugoslovenski skladatelji, se je mož globoko zamislil. Na kaj je bil prav za prav mislil, je težko reči. Na zadnje je rekel:

»Potem bodo pa drevesa, tele akacije, za živo mejo gotovo posekali!?«

Vzdihnil je, nadaljeval pot in se spet ustavil nasproti vhoda Glasbene matice.

»Hm! Oder! Povsod odri! No, naj matico le prebelijo, saj je skrajni čas. — Ampak čemu nad vrati streha?!... In, in tile beli stebri! — ki bodo segali menda prav do slemena... No, vidim, da bom kmalu umrl! Ničesar več ne razumem! Nekaj pa mi zelo ugaja! — To, da so Ljubljančani tako varčni! in tako odločni! — Da bi za stare rotovške stopnice tako hitro mogli najti rešitev, si nisem mislil! Izpred rotovža pred matico! Da so stare in rotovške, se jim pozna, prav tako se jim pozna, kakor se pozna stebrom pred pročeljem Glasbene matice, da so novi!«

Modroval je in modroval vsak dan do pete. Obraz se mu je pomračil. Zdaj ga preganja samo hlad. Kmalu bo zima, takrat bo moral čepeti doma — ali pa v kavarni.

Krenil je domov in se spotoma domislil zelo neumne stvari.

V časnikih je bral, da je beseda avtomobil strašna reč! Da je to spaka, ob katero se menda do letošnjega septembra še nihče ni spodtaknil. Zdaj pa, ko bo avtomobilu kmalu konec, ko bomo kmalu letali po zraku, se ti šment spomni, da je auto grška beseda, mobil pa latinska. In da bi se automobilu po grško reklo autochinetton, po latinsko pa ipsomobil, nikakor pa ne automobil.

Ubogi mož! Kakor vse kaže, te v življenju čaka še veliko razočaranj in presenečenj. Eno zadnjih bo tudi to, da se bo moral Prešern še pred božičem napotiti preko novega mostu naravnost na rotovž, in tam zahtevati, naj mu dajo že enkrat mir, da on noče, da bi se mu v bodoče moral ogibati vsak Ljubljančan, ki bo hotel na most, ali pa prišel čez most.

*

Bržkone ni mesta na svetu, ki bi bilo v jeseni tako neslovensko veselo. K slovenskemu otožju se je pridružilo še neslovensko veselje. Za slavnim Jim Lyggettom, boksarjem, so se pokazali v Ljubljani še rokoborci z vseh delov sveta.

Ljubljana že nekaj dni trepeče in mrzlično pričakuje, kdo bo odnesel 30.000 Din, reci in piši: trideset tisoč dinarjev. Ljubljana ima denar in je hudo radodarna, nenavadno rada vesela in slavnostna, uživa ob pogledu na krvave nosove in usta boksarjev, in uživa, kako premetavajo rokoborci drug drugega sem in tja, z odra in na oder, in je prav divje vesela, in zaradi lepšega, menda nič manj razkačena, če obleži kdo od slavnih rokoborcev nezavesten in ga pol ure ni moči spraviti k zavesti.

Ljubljančanom pride vse prav!

Le tega nočejo vedeti, kakor da imajo od sile težko vest, da so rokoborci lansko leto odnesli iz Ljubljane blizu pol milijona dinarjev.

Morda je tej ljubljanski trmi res kriva dolga jesen. Morda pa so vseh teh grehov krive, in to ni izključeno — ljubljanska pamet, ljubljanska radodarnost, ljubljanska veselost — in koncem koncev še ljubljanska gospodarska kriza.

Sicer pa je v teh stvareh, to je treba pribiti, neizčrpno bogastvo. — Le kako se z njim okoristiti, to je problem...

*

No, ta problem je pretežaven prav zaradi svoje neizčrpnosti.

V Fračiškanski ulici — in takih Frančiškanskih ulic je v Ljubljani precej! — stojita vsak dan dva berača. Eden je star, ves sključen, opira se na palico — in slep je; drugi je precej mlajši, morda še celo mlad, suh, kakor da je izstradan, bled, kakor da preži nanj že smrt, in hudo je pohabljen.

Mimo njiju gre sto in sto ljudi. Bogatih in resnih. V kožuhih, suknjah, z nabitimi listnicami gredo, kakor da so sami na svetu. — Tisti, ki nimajo kožuhov, ne sukenj in ne nabitih listnic, morda so sploh brez listnic, hodijo kakor da poznajo ves svet in vso revščino. Od teh zadnjih seže kdaj pa kdaj kdo globoko v žep ter vrže v nastavljeni klobuk 50 par.

In slepe oči strme v sivo jesensko nebo in v ljudi. Pohabljenec pozdravlja in premišljuje, kako bo pozimi stal v snegu in mrazu in prosil ljudi vbogajme, prav tiste ljudi, ki bodo hodili od plesa na ples, od portugalke na razling, in ki so tako neskončno radodarni, da se z boksarji in rokoborci, od toboganov in autodromov z žalostjo poslavljajo, dasi vedo za koliko milijonov je Ljubljana bolj obubožana, za koliko milijonov je v Ljubljani več bede.

Ali kdo bi se menil za slepce in pohabljence, za slabo oblečene otroke. Ti se ne mikastijo za dinar, se ne onesveščajo pred tisočglavo množico, za denar niti ne znajo plesati po vrvi.

Zastonj pa Ljubljančan ne razmetuje denarja. Je res!! krvavo prislužen in kdo bi mu zameril malo zabave, pa najsibo taka ali taka...«

*

Pa vendar smo Ljubljančani kot del slovenskega ljudstva skozi in skozi, kljub vsm grenkim dejzstvom, kulturni ljudje!

Drama in opera, obe gledališči bosta spet vso sezono nabito polni! Kaj ne?... Kakor vse kaže ob misli na razne velikomestne sportne! prireditve, je tudi slovenska kultura rešena! To obeta že dolga deževna jesen! Ljudje se neradi dolgočasijo! Saj je slavni Edgar Wallace spet poleg slavne Courths-Mahlerjeve edina knjiga, ki se valja po kavarnah in po divanih.

Kaj bi človek neprenehoma zabavljal. Saj se vrši vse v znamenju 1931. jeseni po Kristusu!

Domače vesti

• **Odlikovanja pri Stolu sedmorice.** Z ukazom Nj. Vel. kralja so odlikovani z redom Jugoslovenske krone III. stopnje: dr. Aleksander Viktor, starešina državnega odvetništva v pokoju, Ivan Mesarič in Vladimir Buzadžić, sodnika Stola sedmorice v p.; z redom sv. Save III. stopnje Josip Manzoni, svetnik banskega stola v p. in z redom Jugoslovenske krone V. stopnje Mihovil Haberle, ravnatelj pomožnih uradov stola sedmorice v p., vsi iz Zagreba.

• **Notarski izpit** je položil včeraj s prav dobrim uspehom na višjem deželnem sodišču v Ljubljani g. Janko Horvat iz Murske Sobote. Čestitamo!

• **Nove uradne ure v državnih uradih.** Predsednik ministrskega sveta in minister za notranje zadeve je podpisal odlok, ki z njim določa uradne ure v vseh državnih uradih od 1. oktobra do 1. maja 1932 — Uradne ure bodo: v sobotah od 8. do 14 ure; ostale delavnike pa od 8. do 12.30 in od 15.30 do 18.

• **Opozoritev udeležnikom pravniškega kongresa v Skoplju.** Za kongres v Skoplju, ki se bo vršil v dneh 4., 5. in 6. oktobra, so bile te dni razpolane vsem članom društva »Pravnika« legitimacije. Ljubljanski člani naj jih dvignejo pri vratarju pravosodne palače. Kdor legitimacije ni prejel, a je članarino vplačal, naj takoj reklamira. Iz Ljubljane se odpeljejo udeleženci skupno, in sicer z brzovlakom v petek 2. oktobra ob 9.23 dopoldne. Rezervirana sta dva posebna voza, ki pojdeta direktno do Skoplja. Na Zidanem mostu se priključijo člani iz Štajerskega, v Brežicah pa z Dolenjskega. Vsak član naj kupi pri odhodu polovično karto, jo da opremiti z mokrim žigom in to karto uporabi tudi za povratek. Legitimacijo mora seveda pokazati. — Odbor društva »Pravnik«.

• **Komisija za izpite carinskih uradnikov.** Od 8. do 28. oktobra se bodo v oddelku carin ministrstva financ vršili višji državni strokovni izpiti uradnikov carinske stroke. Izpitni komisiji bo načeloval kot predsednik načelnik oddelka carin Slobodan Djaković.

• **Zborovanja agrarnih interesentov.** V nedeljo 27. t. m. bo ob 9. v Konjicah v dvorani Narodnega doma zborovanje agrarnih interesentov za vso Dravinjsko dolino. Isti dan bo tako zborovanje ob 14. v Vitanju v gostilni g. Konrada Pircha. Vsi člani gozdnih in pašniških zadrug ter interesenti, ki niso člani zadrug, naj se zborovanja udeleže, da se slednjič preneha s strašenjem raznih veleposestniških najemnikov z odpustom in odpovedjo najemnine, ako zaprosijo za komplekse, ki se bodo v smislu zakona o agrarni reformi razlastili.

Gorazdov učni zavod

sprejme še nekaj gojenk. Pouk po priznano najnovejši in najuspešnejši učni metodi. Učni honorar jako zmeren. — Pojasnila in prijave: Nunska ulica 19. — Hčerke železničarjev in državnih nameščencev posebne ugodnosti. 11766

• **Arheološki strokovnjaki v Jugoslaviji.** Kakor javljajo zagrebški listi, je predvčerajšnjim prispela v Zagreb večja skupina arheologov iz Nemčije, Francije, Avstrije, Švice in Madžarske, ki napravijo znanstveni ekskurzijo po Jugoslaviji. Ekskurzijo je organiziral direktor Arheološkega instituta v Frankfurtu, Gerhard Bers, ki je že v sredo prispel v Zagreb, kjer si je ogledal arheološki muzej, potem pa odpotoval v Knin. Zagrebška mestna občina je uglednim znanstvenikom priredila banket, ob 21. pa je ugledna družba nadaljevala pot v Dalmacijo.

• **Državnim upokojencem, ki izvršujejo obrt.** Zadnje čase so vznemirili državne upokojence - obrtnike vesti, da je ustavila finančna direkcija nekaterim upokojencem prejem draginiskih doklad. V pojasnilo državnim upokojencem, ki imajo kakšno obrt, objavljamo odgovarjajoče člene uredbe o draginiskih dokladah državnih upokojencev (Uradni list, št. 96. od 22. oktobra 1924). Člen 16. določa: Izvzeti od pravice do draginiske doklade v obče, to je od osebnih in rodbinskih doklad, so upokojenci in upokojenke, ki imajo bodisi od lastne imovine, bodisi od osebnega dela na mesec 3000 Din ali več dohodkov. Oni državni upokojenci, ki se bavijo s samostalnim obratom ali svobodnim poklicem, kakor odvetniki, zdravniki, inženerji in drugi, nimajo pravice do draginiske doklade, razen če dokažejo z zdravniškim izpričevalom, izdanim po državnih ali občinskih zdravnikih, da so nesposobni za delo zaradi starosti in telesne nesposobnosti, ali če so prekoračili 45. leto starosti. Člen 17. pa spopolnuje predidoči člen in določa: Odredba prvega odstavka te uredbe ne velja za ministre in za upokojence in upokojenke, ki prejemajo osebno pokojnino, če so upokojeni po 20 letih efektivne službe, a za upokojenke, ki uživajo vdovsko pokojnino, če so starejše nego 65 let.

• **Vsem planincem** sporoča podružnica SPD v Trbovljah, da bo novo otvorjeni dom na Mrzlici oskrbovan vse leto, torej tudi že vso letošnjo zimo.

• **Podružnica SPD v Mežici** naznanja, da bo to nedeljo, 27. t. m., svojo Uletovo kočo na Peci za letošnjo sezono zaprla. Vse prijatelje planin najvljudneje vabi k zatvoritvi da bo zadnji dan sezone na Peci čim prijetnejši. Za čas zimske sezone se bo nahajal ključ koče pri podružničnem gospodarju g. Maksu Golobu na Štoparjevem v Podpeci. Vsak izlet v zimski sezoni je treba pravočasno z navedbo udeležencev javiti odboru podružnice v Mežici, da oskrbi kočo. Za neprijavljene izlete podružnica ne bo odgovarjala. Drugi ključi, ki so bili lansko zimo pri g. Brezniku v Mežici in pri g. Kolenbrandu v Črni, so za zimske posetnike Pece iz tehtnih razlogov odpravljeni.

• **Jugoslovani na skrajnem koncu Južne Amerike.** Znani književnik J. F. Lupis-Vukić, ki je nedavno prepotoval najjužnejše kraje Amerike tja do Ognjene zemlje, kjer je posetil tamkajšnje jugoslovenske naselbine, je v zagrebških »Novostih« objavil serijo člankov pod naslovom »Od Buenos Airesa do Ognjene zemlje«, v katerih opisuje svoje vtise iz onih krajev, kjer se nahajajo najjužnejše naše naselbine.

• **Novo knjigo o šolskem radiu** je napisal po naročilu odbora za šolski radio pri JUU, sekciji za dravsko banovino, g. Niko Kuret, suplent na realni gimnaziji v Kranju, član odbora za šolski radio pri JUU. Knjiga izide v začetku oktobra in bo vsebovala v zanimivem opisu in razdelitvi snovi vse potankosti o radiu, novem elementu našega življenja.

• **Dr. Krekova mešč. gospodinjska šola v Zg. Šiški.** Pouk se prične 1. oktobra. Vpisovanje je 29. in 30. t. m. Sprejemajo se notranje in zunanje učenke. Natančnejša pojasnila daje vodstvo šole. — Na isti šoli se vršijo med šolskim letom tudi letos gospodinjski in kuharski tečaji za uradniške soproge, uradnice in za delavska in kmetska dekleta iz okolice. Tečaji se začno v začetku oktobra. Sprejemajo se tudi gospodične in deklice v tečaj za ročna dela, šivanje in krojno risanje. Nemščina se bo poučevala od meseca oktobra dalje v dveh oddelkih.

• **Koroške vesti.** V Libučah pri Pliberku je te dni v Žrebelnikovem skednju izbruhnil požar, ki se je naglo razširil ter upepelil hišo in hlev. Pretresljiv pogled se je nudil sosedom, ki so prihiteli na pomoč: uboga mati je jokala in vila roke, v plamenih je ostal njen otrok, enajstletni France. Oče, ki je delavec v rudniku, je bil tačas na delu. Gasilcem se je le še posrečilo rešiti otrokovo truplo, uboga družina je usmiljenja vredna — tik pred zimo brez strehe in kruha. Uredništvo »Koroškega Slovenca« prevzema darove za nesrečno družino. Ljudska šola v Št. Rupertu otvori 3. novembra šestmesečni gospodinjski tečaj, v katerega sprejema gojenke, ki si žele strokovno izobrazbo. Prijavijo naj se do srede oktobra šolskemu vodstvu. — V okolici vasi Sele so na Košutnikovem našli drvarji nedavno kar sedem zadavljenih ovac, žrtev medveda, ki se klati po tamkajšnjih šumah. Naslednji dan se je zbralo več lovcev, ki so skušali z gonjači medveda obkoliti, kar pa se jim ni posrečilo. Kosmatinec se je previdno izognil. V Šmihelu se je pretekli teden pripetila nesreča. Posestnik Karel Fera je vozil domov otavo. Vsled teže je razpadlo kolo in mož je padel z voza tako nesrečno, da si je zlomil tilnik. Ostal je na mestu mrtev.

• **Savska banovina bo imela 40 poslancev.** Službeno glasilo banske uprave v Zagrebu, Narodne Novine«, objavlja popravek k volilnemu zakonu. Po tem popravku savski banovini ne pripada 39 poslancev temveč 40, vrbaski banovini pa ne 14, temveč 13.

• **Novi grobovi.** Na Hranilniški cesti 7 v Ljubljani je umrl g. Anton Peterlin in bo pogreb jutri ob 14. k Sv. Križu. — V Šmartnem pri Kranju je umrla Ingica Rozehnalova in bo pogreb jutri ob 17. iz Šmartinskega doma. — V Gornji Radgoni je umrla Radoslava Jaričeva, hčerkica carinskega upravnika. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

• **Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu** priredi, če bo vreme ugodno, to nedeljo, 27. t. m., popoldanski izlet na grad Mokrice. Sestanemo se ob 13.45 pri samoborskem kolodvoru. Vozimo se s polovično voznino do Samobora. Od tam gremo preko Bregane do Mokric. Vrnemo se zvečer s samoborskim vlakom. Prosimo, da se izletniki drže točno ure sestanka, ker je treba preskrbeti polovično voznino pravočasno.

• **Članek: Praktična novost za gostilničarje,** ki je izšel dne 20. t. m., popravljamo v toliko, da izumitelj ni g. Svetič, temveč g. Drganc Al.

• **Hud potres.** Seizmološki aparati na ljubljanskem meteorološkem zavodu so zabeležili včeraj zjutraj hud potres. Ognjišče potresa pa je moralo biti zelo oddaljeno, nekako 9980 km. Prvi sunki potresa so bili zabeleženi ob 7.12.43, drugi še močnejši sunek pa je bil ob 7.23.40.

• **Zgoden odlet lastavic.** Iz Mežiške doline nam pišejo: Po zadnjem deževju je nastalo hladnejše vreme in je sneg pokril tudi pobočje Urške in Pece. Sneg ni hotel izginiti, saj je živo srebro tudi v dolini zjutraj kazalo 2.5 stopinj C. Lastavice so že več dni obletavale visoki zvonik v Guštanju ter te dni odletele v velikih jatah na jug. V primeri z lanskim letom, ko so odletele lastovke šele v drugi polovici oktobra, je letošnja selitev ptic zelo zgodna.

• **Utopljenec s 100.000 Din v žepu.** Ko je orožniška patrulja iz Gornjega Kovilja pri Novem Sadu v četrtek patruljirala v dunavskem rajonu, je pri Kovilju naletela na truplo neznanega moškega v meščanski obleki. Iz listin, ki so jih našli pri mrtvecu, se je ugotovilo, da je to Ivan Gjikić, ki se je pred par leti naselil v Novem Sadu, kjer je imel svojo trgovino. V njegovem žepu so našli vrednostne papirje za 100.000 Din. Ker je imel mrtvec na truplu več poškodb, se domneva, da je bil na njem izvršen zločin. Oblast je uvedla preiskavo.

• **Dete padlo s tretjega nadstropja.** V Dubrovniku je dveletni otrok elektromonterja Milana Agazija padel s tretjega nadstropja na ulico. Na otroku se ni ugotovila težja poškodba in bo najbrže ostal pri življenju.

• **Zopet usoden padec z oreha.** Iz Zavin nam poročajo: Isti dan, ko so pokopali nesrečnega posestnika Lovrača iz Kolovrata, ki se je pri padcu z oreha zlomil tilnik, je domala doletela ista usoda posestnika Leopolda Celestino iz Zavin nad Zagorjem. Postavil si je osem metrov dolgo lestev k orehu in zlezel nanj. Z dolgo palico je klestil orehe. Pri tem je omahnil v globino. K sreči ga je lestev odbila ter tako zmanjšala padec, ki bi bil gotovo smrten. Ta ponovna nezgoda opominja k največji previdnosti.

Vremensko poročilo

Meteorološkega zavoda v Ljubljani

25. septembra 1931

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja. 2. stanje barometra. 3. temperatura. 4. relativna vlaga v %. 5 smer in brzina vetra. 6 oblačnost 1—10. 7. vrsta padavin. 8. padavine v mm. — Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo.

Ljubljana: 7, 762.5, 9.8, 62, NNW1, 10, —, —; Maribor: 7, 759.8, 10.0, 78, NW6, 10, —, —; Zagreb: 7, 761.7, 8.9, 68, tiho, 10, dež, 1.0; Beograd: 7, 758.8, 6.2, 84, W6, 10, dež, 0.2; Skoplje: 7, 761.5, 5.3, 96, tiho, 4, —, —. Kumbor: 7, 760.6, 13.8, 59, W8, 4, —, —; Split: 7, 761.9, 12.2, 60, NW6, 4, —, —; Rab: 7, 762.6, 9.3, 66, NE6, 10, —, —.

Temperature: v Ljubljani 17.3, 7.4; v Mariboru 11.8, 8.3; v Zagrebu 13.2, 7.2; v Beogradu 12.3, 5.7; v Skoplju 14.8, 2.3; v Kumboru — 10.2; v Splitu — 9.5; na Rabu — 0.8.

Solnce vzhaja ob 5.49, zahaja ob 17.56; luna vzhaja ob 17.35, zahaja ob 4.8.

Obleka naredi človeka

Obleko očistiti ali imeti novo obleko je isto. — Zato uporabljajte

CISTIN

ki je novo najboljše in zanesljivo sredstvo. — Dobi se v drogeriji **KANC, Ljubljana — Maribor.** III

• **Usoden padec z bezgovega grma.** Pri Kamnikovi hiši v Guštanju stoji visoko bezgovo drevo, polno sadu, ki se porablja v razne svrhe. Grm je šel obirat 50-letni Polanc, ki je postavil k drevesu lestev. Z lestve se je povzpel na neko vejo, ki pa se je pod njegovo težo zlomila in je Polanc zgrmel na streho, krito z opeko, nato pa med dve hiši na tla. Pri padcu se je hudo poškodoval: zlomil si je roko v ramenu, nalomil nekaj reber, ima pa tudi hude notranje bolečine. Na nesrečo je opozoril neki deček, ki je poklical ljudi, nakar so ponesrečenca prenesli domov in poklicali zdravnika.

• **Velika tvavina na subotiški pošti.** Subotiška policija je te dni prišla na sled veliki tatvini denarnih pisem na tamkajšnji pošti št. 2. Policijski agenti so v nočnih lokalih opazili, da dve osebi potratno trosita tujo valuto, zlasti nemške marke. Agenti so aretirali in na policijo privedli Josipa Bošnjaka, uradnika pri centralnem radiju v Subotici, ki je na vprašanje, kako je prišel v poset tuje valute, odvrnil, da jo je dobil »rednim potom« poznieje je priznal, da je denar prejel od poštnega pripravnika Konstantina Koče. Policija je aretirala Kočo, ki je po kratkem obotavljanju priznal, da je v sporazumu s Slobodinom Jovanovićem, poštnim uradnikom, otvoril plombo na poštni vreči, v kateri je našel novčanice raznih valut v vrednosti približno 250.000 Din. Del te svote sta dala Bošnjaku z naročilom, da je zamenja za dinarje. Vsi v tej aferi prizadeti krivci so bili aretirani in po zaslišanju izročeni sodišču.

• **Nagrobne spomenike** v najmoderneijših oblikah vam nudi najcenejе kamnoseško-kiparsko podjetje Franjo Kunovar, pokopališče Sv. Križ Ljubljana tel. 2787.

• **Obleke in klobuke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.**

Izvršujemo vsa fotoamaterska dela

v 12 urah. Drogerija Kanc, Ljubljana — Maribor 2

Iz Ljubljane

u— **Iz gledališča.** Kot tretja premijera se vprizori Cankarjeva drama »Kralj na Betajnovi« v režiji g. Cirila Debevca. Opozarjamo na to predstavo, ki jo je smatrati pri nas kot premijero, saj je v vseh vlogah popolnoma na novo zasedena, naštudirana in inscenirana. Predstava bo izven abonmaja. Prva repriza Nestroyeve veseloigre s petjem »Pritličje in prvo nadstropje« bo v nedeljo 27. t. m. v naši drami. Veseloigra je imela zaradi svoje izredno zabavne vsebine, kakor tudi gladke in dovršene igre lep uspeh ter je vzbudila pri poslušalcih mnogo veselja in smeha. Za reprizo veljajo običajne cene.

• **Glavni odbor vodne zadruge za obdelovanje Ljubljanskega barja v Ljubljani,** opozarja ponovno na razglas z dne 16. julija 1930, odnosno z dne 11. aprila 1931, prizadete posestnike zemljišč ob glavnem odvodniku Čurnovec v območju občin: Mesto Ljubljana, Vič, Dobrova, Brezovica in Log da izsekajo in iztrebijo strugo glavnega odvodnika Čurnovca proti temu, da si obdrže posekani les, najkasneje do letos 10. oktobra, ker bo dal glavni odbor po tem terminu izčistiti strugo in odprodal pridobljeni les, stroške pa predpisal posestnikom mejašem.

u— **Danes ob 14.15 Dreyfusov film.** ZKD bo predvajala danes v Elitnem kinu Matici velezanimivi film, ki nam predočuje največjo svetovno vohunsko afero ter proces proti francoskemu štabnemu kapetanu Dreyfusu. V filmu nastopajo najboljši igralci in je film izredno napet. Jutri predstava ob 11. dopoldne. Ne zamudite tega sporeda!

u— **Na trgu.** Na včerajšnji ribji trg, ki je bil srednje založen z domačimi ribami, so bili prinešeni tudi lepi raki-koščaki, poslani v Ljubljano iz Ilirske Bistrice. Za rake je bilo treba plačati 7 Din pri kg cerine. — Letos je sadni trg dobro preskrbljen s sadjem, cene niso previsoke. Zanimiva je primerjava med Ljubljano in Novim Sadom. V Novem Sadu jabolka 5 do 6 Din, pri nas pa 2 do 3 Din, hruške tam 8, maslenke v Ljubljani 4. Grozdje, ki ga je v Novem Sadu v izobilju, 3 do 8 Din, pri nas 3 do 6 Din, češplje tam 3 Din, v Ljubljani 4 do 4.50 Din. Tudi drugi pridelki so dražji v Novem Sadu, tako krompir 2 Din kg, v Ljubljani 1 Din. Kislo zelje v Novem Sadu 6 Din, na ljubljanskem trgu 3 do 4 Din. Zeljnate glave v Novem Sadu 1 Din kg, v Ljubljani 0.50 do 0.75 Din kg.

u— **Zadružna strokovna šola brivskih vajencev** se je preselila po odredbi šolskega odbora obrtnih nadaljevalnih šol na državno II. deško meščansko šolo v Ljubljani VII., Gasilska cesta 17. Vpisovanje bo v nedeljo 27. t. m. od 9. do 12. v ravnateljevi pisarni (pritličje). Vajenci, ki so šolo že obiskovali, prineso k vpisu izkaz o napredku preteklega šolskega leta, novinci(ke) pa zadnje šolsko izpričevalo in učno pogodbo. Pri vpisu je plačati 20 Din šolnine za oktober in 2 Din za kontrolno knjižico.

u— **Na obrtni nadaljevalni šoli za umetne in oblačilne obrti na Prulah** se bo vršilo vpisovanje v nedeljo 4. oktobra od 9. do 12. Ker je potrebno spričo industrijske konkurence zlasti izurjenih moči v oblačilnei obrti, se otvori letos III. razred za krojače, drugo leto pa tudi za čevljarje. Zelo bi bilo želeti, da se v ta dva razreda priglasijo tudi pomočniki, letos krojaške, drugo leto pa čevljarske obrti, da si v svoj prid izpopolnijo svoje teoretsko in praktično znanje po moderniih načelih. Ob vpisovanju plača vajenec za oktober šolnino 20 dinarjev in 2 Din za kontrolno knjižico. — Za overovljenje železniških legitimacij se naj zglase vajenci v upraviteljski pisarni čim prej. Redni pouk bo že 5. in 6. oktobra, od 14. do 18.

u— **Vpisovanje v tečaje za ritmično gimnastiko in ples telesno-kulturnega društva Atene** bo v soboto 26. t. m. ob pol 18. do en četrt na 20. v beli dvorani Unjona, kjer se dobe vsa pojasnila. Sprejemajo se prijave za ritmiko za otroški tečaj, za naraščaj in odrasle, za plesne tečaje za deklice, za moderne plese začetnike in družabni ples.

u— **Esperantski tečaj** se otvori 29. t. m. ob 20. v šentjakobski šoli z brezplačno poskusno lekcijo po »Čec« metodi. Interesenti se tu lahko vpišejo v tečaj, ki se bo pričel v petek 2. oktobra in bo trajal približno 4 mesece. Učnina za ves tečaj znaša 60 dinarjev, za dijake 40 Din, plačljiva v dveh obrokih. Priglasiti se mora vsak, ki se zanima za mednarodni jezik.

u— **Večer Atene.** »Estetska ritmična kultura telesa« bo danes ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Predava gdč. Maša Slavčeva o najnovejši telesni vzgoji in nastopa plesalka Elizabeta Selden iz New-Yorka s svojimi klasičnimi kompozicijami. Spremljal jo bo pianist Lipovšek. Predprodaja vstopnic v pisarni Atene (Kreditna banka) in pri blagajni.

u— **Bolniška blagajna Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani** naznanja, da uraduje od 8. do 13. in od 16. do 18., ob sobotah pa od 8. do 13. ure.

u— **Češkoslovenska obec v Ljubljani.** — Knjižnica v Narodnem domu posluje razen četrtka kakor običajno tudi v nedeljo od 11. do 12. — »Václavské posvicení« dne 3. oktobra v dvorani Kazine.

u— **Maša na Rožniku.** Jutri je zadnjo nedeljo v letošnjem letu sv. maša na Rožniku. Popoldan je blagoslov ob pol 5.

u— **Avtomobilska nezgoda na oglu Kopitarjeve ul.** Preddelavec Dominik Tori, stanujoč v Bohoričevi ulici 24, se je peljal v četrtek popoldne s kolesom po Kopitarjevi ulici in hotel zaviti na Krekov trg. Prav tedaj pa mu je privozil na vogalu nasproti z avtomobilom šofer Josip V., ki se je zadel vanj in ga vrgel po tleh. Tori sam je odletel na hodnik, dočim je kolo ostalo pod avtomobilom, ki ga je dodobra poškodoval. Tori sam, ki je moral iskati pomoč pri zdravniku, zahteva precejšnjo odškodnino od šoferja, ki pa spet trdi, da ni zakrivil nesreče.

u— **Huda nesreča na Napoleonovem trgu.** Na križišču Vegove, Rimske in Emonske ceste, nasproti spomenika se je pripetila v četrtek okrog 12.10 huda nesreča. Po Vegovi ulici v smeri proti Emonski cesti se je peljal v avtu s silno brzino industrijčev sin Rajnhold Kunc in se je vozilo zaletelo v 19 letno veziljo Anico Škrbčevo, doma iz Lukovice, ki je hotela tedaj prekoračiti trg in je stopila s hodnika. Avto je vrgel Škrbčevo po tleh s tako silo, da je obležala nezavestna. Kunc je po nesreči avto ustavil in v spremstvu orožniškega narednika Franceta Zrimca prepeljal ponesrečenko v bolnico. Tam so ugotovili, da ima poleg zlomljene ključnice tudi pretresene možgane in zunanje poškodbe. Poleg tega ima dekle tudi na obleki veliko škodo. Kdo je nesrečo prav za prav povzročil, bo dognala preiskava.

u— **Prebrisan goljuf.** Pri hlapcu Leopoldu Ambrožiču na Viču 40 se je oglasil te dni neki agent, ki ga je pridobil za to, da je naročil pri njem novo kolo, obenem pa se navdušil še za par novih čevljev. Za vse skupaj je dal Ambrožič agentu na račun 270 Din, on pa mu je prejem vsote potrdil na nekak reklamni listek. Agent se je predstavil Ambrožiču za Franceta Pušnika, stanujočega v Rožni dolini. Naročnik je nekaj dni čakal, a ker blaga le ni bilo, je obvestil policijo. Ta je včeraj aretirala 51-letnega Primoža Lužarja z Vica, ki se je izdajal raznim ljudem v okolici pod napačnim imenom in jih goljufal s pomočjo reklamnih letakov raznih tvrdk, predstavljajoč se kot njihov zastopnik.

u— **Ukradeno kolo.** Trgovec France Dokleva iz Frančiškanske ulice 4 je prijavil, da mu je ukradel neki tat 1800 Din vredno kolo iz veže Delavske zbornice. Kolo je bilo črno pleskano, znamke »Bianchi«.

u— **Tvrdka klavirjev in glasbil Alfonz Breznik** je sedaj na Aleksandrovi cesti 7.

u— **Podpornemu društvu slepih** je izročil naš tenorist kr. opere g. Leopold Kovač 120 Din, nabranih v prijetni družbi. Iskrena mu hvala.

u— **Zlata zapestna damska ura se je izgubila** v sredo 23. t. m. zvečer od Zvezde do Hrenove ulice ali od Hrenove do Dunajske ceste. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v oglasnem oddelku »Jutra«.

u— **Najden pulover.** Neki član SPD je našel v nedeljo na Westrovi poti proti Grmadi volnen pulover. Kdor ga je izgubil, naj se zglasi v pisarni SPD, palača Ljubljanske kreditne banke, IV. nadstropje.

Iz Celja

e— **Nove uradne ure pri ekspozituri OUZD.** Celjska ekspozitura OUZD je na novo uredila zimski delovni čas v svojem uradu in ambulatoriju. Zaradi odloka S. U. Z. O. R. in OUZD-a se uvaja pri ekspozituri deljen delovni čas ob delavnikih od 8. do 13. in od 15. do 17., ob sobotah pa samo od 8. do 13. Ob nedeljah in praznikih delo počiva, za nujne primere pa vrši samo en nameščenec dežurno službo od 9. do 11. Za sprejemanje strank je odrejen samo čas od 8. do 13., dočim je ostali čas določen izključno le za interno uradovanje.

e— **Sprememba delovnega časa v brivnicah.** V vseh brivnicah in frizerskih salonih v Celju in Gaberju bo uveden s 1. oktobrom zimski delovni čas z naslednjo razdelitvijo poslovnih ur: ob delavnikih od pol 8. do pol 13. in od 14. do 19., ob sobotah pa od pol 8. do 21. brez opoldanskega odmora. Ob nedeljah bodo vsi obrati ves dan zaprti.

e— **Tragična smrt zagrebškega špediterja.** Pred dnevi smo poročali, da je bil najden ob banovinski cesti na Polulah pri Celju obešen na ograji škarpe nad Savinjo 49-letni Ivan Mance. Pri njem so našli listino, iz katere je bilo razvidno, da je bil Mance rezervni kapetan. Zdaj so oblastva ugotovila, da je bil pokojni Mance špediterski podjetnik v Zagrebu in se je v začetku tega tedna poslovil od znancev s pismom, v katerem najavlja svojo smrt. Vzrok njegovega obupnega dejanja leži baje v nesrečnih družinskih razmerah. Manceta so pokopali včeraj popoldne ob 16 v navzočnosti njegovih številnih znancev in tovarišev na okoliškem pokopališču.

e— **Nesrečen padec.** V celjski bolnici je moral poiskati potrebno zdravniško pomoč 46-letni delavec Rudolf Strašek iz Levca, ki je 23. t. m. na polzki cesti spodrsnil in si zlomil desno pišča.

e— **Zopet tatvina kolesa.** Policiji je prijavil natakar tukajšnje kavarne »Evrope« Alojz Točaj, da mu je neki neznan tat 24. t. m. dopoldne okrog 9. odpeljal iz hotelske veže v »Evropi« 800 Din vredno moško kolo znamke »Hunter«, zeleno pleskano in s precej obrabljenimi gumijevimi plašči.

e— **Mestni kino** bo predvajal drevi ob pol 21. krasno zvočno opereto »Flirt« z Ramonom Novarrom v glavni vlogi.

OBLEKE in SUKNJE

iz le pristnih angleških blagov pri

K. PUČNIK,

Tavčarjeva ulica 3. Prvovrstno delo.

Zvočni kino Ideal

JAN KIEPURA

sloviti svetovni tenorist

BRIGITA HELM

v filmu čarobnega petja

Zbogom ljubezen

Ob 4., ¼ 8 in ¼ 10 zvečer

Iz Maribora

a— **Danes je zadnji dan za reklamacije** glede volilnih imenikov. Kdor še ni, naj pojde danes dopoldne pogledat volilni imenik v konskripcijskem uradu na Slomškovem trgu, ali je vpisan kot volilec. Če ni, naj da na zapisnik zahtevo po vpisu. S seboj je vzeti krstni list in domovnico.

a— **Gledališko občinstvo opozarja uprava Nar. gledališča v Mariboru,** da bodo letos ukinjeni vsi popusti, kakor je to storilo tudi ljubljansko gledališče. To pa zaradi tega, ker je mariborski gledališki abonma itak zelo poceni in je večina sedežev v abonmanu celo cenejših kakor pa v kinematografih. Gledališki interesenti se zato opozarjajo na abonma, ki se zanj lahko še priglasijo.

a— **Kejžarjev večer, ki ga je v proslavo 60-letnice tega odličnega in še danes aktivnega narodnega delavca priredilo v četrtek zvečer v Narodnem domu Dramatično društvo, je privabil lepo število narodnega prebivalstva Maribora in okolice,** dasi smo pogrešali marsikoga, zlasti več njegovih stanovskih tovarišev. Navzoči so bili med drugimi zastopnik okrožnega inspektorja dr. Poljanec, sreski načelnik Makar, podžupan dr. Lipold, dr. Pivko, za Narodno odbrano prof. Kenda, za UJNŽB Rotar in Tumpej, za ženske organizacije ga. Maistrova, za Narodno gledališče upravnik dr. Brenčič, za ZKD predsednik Spindler, za trgovske organizacije Weixl, Pinter in drugi, za CMD dr. Lašič, za šole in Glasbeno Matico ravnatelj dr. Tominšek, za Sokola na Teznu Tomažič, iz Beograda dr. Lenard in drugo občinstvo iz vseh slojev. Vsi gori navedeni zastopniki so orisali pomen vsestranskega Kejžarjevega udejstvovanja pred vojno, med vojno in po prevratu ter mu iskreno čestitali. Prišlo je tudi več pismenih čestitk, med drugimi od pomočnika bana g. dr. Pirkmajerja in od starega narodnega borca v Celju dr. Jure Hrašovca. Goste sta zabavala pevski zbor in godba Drave. Na poziv predsednika moške podružnice CMD dr. Lašiča so gostje zbrali za družbo lep dar 1001 Din, kar je gotovo najznačilnejše počaščenje našega Ivana Kejžarja.

a— **Likvidacija Učiteljskega društva za Maribor in okolico.** V četrtek se je mestno in okoliško učiteljstvo poslednjič zbralo k skupnemu zborovanju. Na višji ukaz se mora namreč društvo tako reorganizirati, da odpadejo okoliške šole Krčevina, Studenci, Pobrežje in Tezno k društvu za levi, oziroma desni breg. Kljub skupnim interesom mesta in okolice ter bodoče inkorporacije se mora izvesti nova pregrupacija. Zborovanje je stalo v znamenju neljubega slovesa po 13-letnem uspešnem skupnem delovanju. Uvedena je akcija, ki naj 30 okoliških učiteljev in učiteljic zopet združi z društvom za Maribor mesto. Uprava novega društva se je konstituirala takoj po likvidaciji starega, in sicer: predsednik Ciril Hočevar, podpredsednik Jožef Malenšek, odborniki Vizerjeva, Črnigojeva, Vomer, Haberman, Lovše, Cvetko in Jordan.

a— **Samson v Mariboru. Dne 3. oktobra** se bo Mariborčanom nudila redka prilika poslušati v unionski dvorani veliko mojstersko delo slavnega komponista G. F. Haendla: oratorij »Samson«. Delo samo, ki izvira iz njegove enajzrelejše dobe, priča o silni moči njegovega muzikal. ustvarjanja. Nihče naj ne zamudi redke priložnosti poslušati to veličastno zgodovinsko delo. Oratorij bodo izvajali naši najboljši solisti - umetniki ter mešani zbor in pomnoženi orkester Narodnega železničarskega glasbenega društva Sloge iz Ljubljane. Knjižice oratorija po 5 Din ter vstopnice po običajnih koncertnih cenah se dobe v predprodaji v trgovini Zlate Brišnikove in Josipa Hoeferja.

a— **Glavni kolodvor dobi novo lice.** Poslopje našega glavnega kolodvora je bilo že dolgo časa nujno potrebno obnovitve. Sedaj se je končno železniška uprava odločila za prepleskanje zunanje strani kolodvorskega poslopja. Delo so prevzele združene stavbne tvrdke Šlajmer-Jelenc in Živic, ki so pričele z delom že včeraj.

a— **Konjske dirke na Teznu 26. in 27. t. m.** so zopet dovoljene.

• **Pouk na obrtni nadaljevalni šoli v Mariboru** se začne v nedeljo 4. oktobra ob 8. zjutraj. Vajenci in vajenke, ki so se že vpisali, naj pridejo po pridelilne listke na mestno načelstvo pričenši v nedeljo 27. tega meseca.

Zimske suknje, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri J. MAČEK, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 12.

a— **Nar. železničarsko glasbeno društvo »Sloga« iz Ljubljane** bo izvajalo na svojem koncertu 3. oktobra v unionski dvorani Händlovo mogočno skladbo »Samson«, oratorij v treh delih. Poleg svetopisemskih oseb Samsona (tenor) in Dalile, njegove žene (sopran) nastopajo še Izraelec Mikah (alt) in Manoa (bas), Filistejec Harafa (bas) ter zbor Izraelcev in Filistejcev. Delo, ki traja več kakor dve uri, je polno tolikih krasot, ki so lastne le polifonskemu slogu in ki zapuščajo na poslušalca nadvse mogočen vtis. Vsebina oratorija, ki je vezana v ličnih knjižicah, se dobi v trgovinah Brišnik in Höfer. Istotam tudi vstopnice.

a— **Privatni nameščenci!** Danes v soboto ob 20. se bo vršil v mali dvorani Narodnega doma ustanovni občni zbor Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev v Mariboru, na katerem sledijo tudi zanimiva poročila o poslovanju naših socialnih zavodov po predstavnikih teh institucij. Privatni nameščenci, na vas je ležeče, da bomo v stanovskem pokretu močna nezlomljiva organizacija, ki mora posebno v današnjih težkih dneh le koristiti slehernemu nameščencu. Zato pridite polnoštevilno in pristopite k društvu.

a— **Film o raku** bo predvajan še danes in jutri. Danes ob pol 15. in pol 17. so predstave za šole, ob 19. ter jutri v nedeljo ob 15. in 19. pa za vse občinstvo. Koliko je ljudi, ki bolehajo, pa ne vedo za čim! Oglejte si film, marsikomu bo marsikaj jasno!

a— **Dramatična šola.** V nedeljo, 27. t. m. ob pol 11. bo v gledališču sestanek vseh gojencev, ki so se prijavili za dramatično šolo. Tam se bodo vpisali tudi še gojenci, prijvae pa se še vedno sprejemajo ustmeno ali pismeno pri J. Koviču, Gregorčičeva 26-I.

Kino Ljubljanski dvor
Telefon 2730

Premiera!

Noči balalaike

Jaques Catelain — Gina Manes

Predstave ob 4., pol 8. in 9. zvečer
Cene 4 in 6 Din

a— **Trgovski in privatni nameščenci** prirede tudi letos svoj plesni tečaj, ki se bo vršil v mali dvorani Narodnega doma. Prva plesna vaja bo v petek 2. oktobra. Vabijo se vsi trgovski in privatni nameščenci in nameščenke, da se tudi letošnjega plesnega tečaja udeleže.

a— **Karambol.** Kolesarja slikarski pomočnik Ludvik Zadravec in viničar Fran Perko iz Kamnice sta včeraj zjutraj trčila na vogalu Tattenbachove in Vetrinjske ulice in padla. Zgodilo se jima ni nič, le Zadravčevo kolo je zvito. Perko je priznal, da je vozil nepravilno in je obljubil poravnati škodo.

a— **Ogenj v Vrazovi ulici.** V noči na petek okrog polnoči so opazili pasanti skozi Vrazovo ulico dim iz kleti hiše št. 4. Poklicani stražnik je zbudil hišnika in ugotovila sta, da je gorela žagovina, ki je bila v kleti pod oknom na hodniku. Nastavila sta cev na vodovodno pipo in ogenj domala pogasila. Gasilci, ki so tudi takoj prihiteli, so imeli le še malo posla. Žagovina se je vnela, ker je bila tik dimnika, ki je bil vroč, ker se je na drugi strani čez dan kurilo v pralnici.

a— **Tatvine.** Trgovcu Vindišu je nekdo iz veže hiše št. 21 v Frančiškanski ulici sunil kolo, vredno 2000 Din. — Z dvorišča hiše št. 4 v Kopitarjevi ulici pa je bila ukradena te dni mala železna peč, vredna 50 dinarjev.

a— **Kinematografske predstave.** Grajski kino od danes dalje 100 odst. nemška govoreča in zvočna veseloigra »Ljubica, sladko poj mi lahko noč«. Union kino od danes dalje 100 odst. nemški govoreči in zvočni film »Sonja, moja sestrična iz Varšave«.

Iz Tržiča

č— **»Rango«**, ki se predvaja te dni v kinu, je zvočen film, posnet v džungli, kakršnega Tržičani še nismo imeli prilike videti. Priporoča se, da si vsak ogleda to krasno filmsko delo. Poleg tega je Paramountov tednik in Miky-miška. Predstave so v soboto ob 8. zvečer, v nedeljo pa ob 4., pol 7. in 8.

č— **Prvi glasbeni večer tržiškega sokolskega društva** bo to nedeljo ob 20. v telovadnici meščanske šole. Na sporedu so slovenske umetne in narodne pesmice, ki jih pojo priznani tržiški pevci in pevke kot gdč. Pretnarjeva, gg. Paternost in Lajovic. Ta večer prinese Tržiču izredno novost z nastopom ge. Schick-Königove, ki bo zapela tržiškemu občinstvu Wolfovo »Pusti svet« in Brahmsovi »O večni ljubezni« in »Majsko noč«. Ga. Schickova je prvovrstna koncertna pevka, ki se je šolala pri sloveči sopranistinji Anny Quistrop v Leipzigu in ki je nastopala že neštetokrat na koncertnih tleh v Berlinu, Leipzigu in drugih nemških mestih. Sedaj je za stalno naseljena v Tržiču, pa se je takoj lotila slovenskega petja in nas hoče razveseliti s svojim lepim in toplim glasom, katerega vse njene kritike izredno pohvalno omenjajo. Prepričani smo, da bo prvi glasbeni večer s tako lepim programom zadovoljil poslušalce in napolnil dvorano do zadnjega kotička. Večino točk sporeda bo spremljal g. prof. Pavle Rančigaj iz Ljubljane, ki je star znanec v Tržiču.

č— **Francoski krožek** prične z rednim poukom francoščine prve dni oktobra. Interesenti naj se obrnejo na gdč. Doklerjevo. Prav tam naj se zglase tudi interesenti za nemški tečaj, ki prične s poukom istočasno.

č— **Obrtna in trgovska** nadaljevalna šola začne z rednim poukom v nedeljo 4. oktobra. Vpisovanje bo v ponedeljek 28. t. m.

č— **Tržič ima 765 volilcev.** Volilni imeniki so razgrnjeni in vsakomur na vpogled. Reklamacijski rok traja do sobote.

č— **Bela Begunjščica** in Košuta sta se pokazali naravnost v zimski krasoti. Snega je zapadlo toliko, da bi bilo po vrheh prav prijetno smučati. Planine so se izpraznile, koče se pripravljajo na zimo, ki se obeta dolga. Pa ne bo držalo, zakaj vremenski in drugi preroki se prav radi zmotijo. Oktober, pravijo, bo še izredno lep.

č— **Redne pevske vaje Bralnega društva** se vrše v pevski sobi meščanske šole vsak torek za mešani in vsak četrtek za moški zbor. Vsak pevec in pevka sta dobrodošla. Pripravlja se koncert vokalnih pesmi za mešani in moški zbor. Petje vodi g. Lajovic.

Iz Kranja

r— **Odpoved gostovanja ljubljanske opere.** Za nedeljo 27. t. m. popoldne v gledališki dvorani Narodnega doma napovedana operna predstava »Prodana nevesta« odpade, ker zaradi slabe predprodaje predvidoma ni mogoče kriti visokih stroškov gostovanja. Denar za kupljene vstopnice dobe kupci povrnjen v trgovini F. Hlebš v Kranju.

Z Jesenic

s— **Društvo »Soča«** obvešča svoje članstvo, da bo blagajnik uradoval v soboto od 20. v restavraciji Tancar. Članstvo naj dvigne legitimacije in vplača članarino. Novi člani se sprejemajo. Vabimo vse Jeseničane, da pristopijo k društvu in s tem podpro plemenite težnje društva v podporo brezposelnim. Saj je članarina 2 Din malenkostna, da jo zmore marsikdo.

s— *Jesenice se modernizirajo.* Na mestu stare barake v bližini poslopja bivše »Slovenske banke« na kolodvoru, ki je zelo kazila okolico, bodo te dni začeli graditi lepo poslopje, v katerem bodo prostori za carinsko prtljažno pregledovalnico in obmejni policijski komisarijat.

s— *Jeseniški trg* za sadje, zelenjavo in poljske pridelke je vedno dobro založen. Cene se gibljejo na srednji višini, izredno poceni pa je za naše razmere grozdje, ki se dobi štajersko po 6, dalmatinsko pa po 4 Din kg. Kupčija je precej živahna. — Prostor za tržne dneve se bo moral na vsak način določiti na bolj primernem mestu. Ne gre, da bi se živilski trg nahajal na edinem javnem jeseniškem šetališču, ki je po tržnem dnevu podobno gnojišču ali smetišču. S higijenskega stališča gotovo ni priporočljivo, da bi en dan postajala živina na tem šetališču, drugi dan pa bi posedala mladina na klopeh, ki so nameščene po vsej dolžini šetališča.

Iz Litije

l— **Koncert** mladinskega pevskega zbora iz Trbovelj bo to nedeljo popoldne v tukajšnji kino-dvorani.

i— **Na premijeri** Grumovega »Dogodka v mestu Gogi« je bilo tudi odlično število Litijanov, Šmarčanov in Zagorjanov. Kakor znano je dr. Grum prebil svojo mladost v Šmartnem pri Litiji, zadnja leta pa se je nastanil v Zagorju, kjer je splošno spoštovan zdravnik.

i— **Slana.** V začetku tedna je sneg pobelil Sv. Goro in Slivno, na Javorju je snežilo kakor v najhujši zimi. V četrtek pa je padla slana. Lastovice se pridno zbirajo za selitev.

Iz Novega mesta

n— **Ker se bliža strelska sezija** na prostem h koncu, bo strelska družina v Novem mestu oskrbela lokal za zimsko streljanje z malokalibersko puško. Vabim zato vse, ki imajo smisel za strelski sport, da se priglase k strelski družini, kjer se bo v neprisiljeni zabavi vsak teden enkrat vršilo streljanje. Dokler je pa še lepo vreme, se vrši streljanje na vojaškem strelišču vsako nedeljo od 7. do 10. in od 16. ure do mraka.

n— **Našel se je** na Ločenski cesti zlat masiven moški prstan s kamnom. Kdor ga pogreša, naj se zglasi v podružnici »Jutra« na Ljubljanski cesti.

Iz Slovenske Bistrice

sb— **Prvi sneg.** Po močni burji v noči od 22. na 23. t. m. je tudi južne obronke in vrhove Pohorja pobelil prvi sneg, kar ne obeta nič dobrega. Posamezni okoličani so pričeli tudi že s trgatvijo.

Iz Ptuja

j— **Volilni imenik.** Reklamacije so mogoče le do 26. t. m. Ker ni izključeno, da se je v naglici eden ali drugi volilec pomotoma izpustil, naj se o vpisu vsak osebno prepriča.

j— **Izredno nizke cene vinskemu moštu.** Dolgotrajno deževje je uničilo nade na dober vinski pridelek glede kvantitete in kvalitete. Cena moštu znaša komaj 10 par od stopnje sladkorja, tako da se vinski mošt nakupuje celo po 1.40 Din liter. Ta cena je tako nizka, da ni v stanu vinogradnik kriti niti tekočih stroškov ter bodo posledice posebno za Haloze, ki so odvisne edino od vinskega pridelka, katastrofalne.

j— **Tudi znak gospodarske krize.** Tvornica slamnatih tulcev v Ptuju, ki se je lepo razvijala, je bila prisiljena te dni odpustiti vse delavstvo, ker je prišel izvoz v popolen zastoj.

j— **Ura na mestni hiši.** Mestna občina prične prihodnje dni z montiranjem nove električne ure na mestni hiši, ki jo bo razsvetljeval ponoči reflektor s sosedne hiše. Za Ptuj bo to vsekakor novost. Bil pa je že skrajni čas, ker je sedanja ura že eno leto kazala samo na 12.

Iz Trbovelj

t— **Kmetijsko predavanje.** Kmetijska podružnica v Trbovljah priredi danes, v soboto ob 19. in jutri ob 8. (po prvi maši) v dvorani Društvenega doma filmsko predavanje o plemenski živini in o zatiranju škodljivcev na sadnem drevju. Poučnemu filmu bo sledil še drugi, zabavni. Kdor se rad smeje, naj ne zamudi! Vstop brezplačen. Za podružnične člane udeležba dolžnost.

t— **Na rudarski nadaljevalni šoli** se s 1. oktobrom prične zopet pouk. V I. letnik se sprejemajo vsi čitanja in pisanja zmožni delavci. V II. letnik vstopijo vsi učenci, ki so že obiskovali ta ali pa I. letnik, in delavci, ki na podlagi skušnje pokažejo dovolj znajna za II. letnik. Pouk je brezplačen, istotako učila. Delavci, ki nameravajo obiskovati rudarsko nadaljevalno šolo, naj javijo svoj vstop v narodni šoli v Trbovljah in sicer od 28. t. m. do 2. oktobra dnevno od 14. do 16. ure.

t— **V vlaku,** v sredo 23. t. m. ob 18. iz Ljubljane proti Mariboru oziroma Zagrebu je bila pozabljena svetlo rjava aktovka z listinami, ki so velike važnosti samo za lastnika. V aktovki je bila tudi legitimacija SPD, glaseča se na ime Miloš Rozin, Trbovlje. Pošten najditelj se naproša, da javi svoj naslov brzojavno g. Rozinu, ki mu bo povrnil vse stroške in izplačal nagrado.

t— **Kino Sokol** bo predvajal drevi ob 20. 100-odst. zvočni film »Dete garnizije« in zvočni Foxov žurnal.

Iz Hrastnika

h— **Vpisovanje v obrtno** nadaljevalno šolo bo v nedeljo 27. t. m. ob 9. za vajence, ob 10. pa za vajenke.

h— **Kino Narodni dom** bo predvajal drevi prvovrsten Metro-film »Zlata«. V glavni vlogi je Dolores del Rio.

GOSPODARSTVO

Vložitev davčnih prijav na dohodke od zgradb

Davčne uprave pozivajo lastnike zgradb k vložitvi davčne prijave **na dohodke od zgradb** v svrho odmere zgradarine za davčno leto 1932.

Za vsako zgradbo, ki je zavezana zgradarini, se mora vložiti **davčna prijava** v času od 1. oktobra do 31. oktobra letos. Prijava se mora vložiti posebej za vsako poslopje, ki je posebej popisano v katastru zgradb, četudi ima morda dve hišni številki. Za več objektov (zgradb) se lahko vloži ena prijava samo v primeru, če so vsi zaznamovani z eno hišno številko in so v enem katastrskem listu popisani. Obrazci za davčne prijave se dobe v občinskih uradih po 1 Din. Prijava se mora vložiti tudi za one zgradbe, ki vživajo začasne davčne olajšave.

Davčno prijavo izpolni in vloži: 1. dejanski posestnik; ako pa poseduje zgradbo več oseb, tedaj vsi skupaj; 2. za zadruge starešina; 3. za pravne osebe vloži prijavo njih predstavnik ali zastopnik, za mladoletnike njihovi starši ali oskrbnik; 4. za mase njihovi zastopniki. Pooblaščenec mora prijavi priložiti pooblastilo.

Prijava se mora izpopolniti v vseh razpredelih v vrstnem redu, kakor kaže obrazec. Vsak najemnik se mora v prijavi podpisati pod posebno zaporedno številko v rubriki 12. Posebne važnosti je, da se točno izpolnijo rubrike o dohodkih, katere so neposredne važnosti za ugotovitev davčne osnove dohodka od zgradb, nadalje tudi podatki o številu in vrsti prostorov, katere ukorišča posamezni najemnik. Točna izpolnitev je tudi v interesu davčnega zavezanca, ker se samo na ta način reši nadaljnega zasliševanja in poizvedovanja in eventualnih kazenskih posledic.

Davčni zavezanci morajo vpisati v davčno prijavo **letno vsoto kosmate najemnine** po stanju ob času, ko se vloži davčna prijava. Pod kosmatim dohodkom se razume vsaka odškodnina, katero stori ali daje najemnik lastniku za ukoriščanje zgradbe.

Kot odškodnina za uporabo zgradb se smatrajo: 1. najemnina v gotovini; 2. vrednost vseh uslug, ugodnosti in obveznosti, ki jih najemnik iz naslova najemnine vrši, daje ali dolguje lastniku zgradbe; 3. dajatve v naravi (hrana, vzdrževanje itd.); 4. vsotekatere je najemnik potrošil ali naprej plačal za pripravo ali popravo zgradbe (stanovanja), ako zaradi tega plača sorazmerno manjšo najemnino; 5. namesto lastnika plačani davek, zavarovalne premije in drugo.

Vrednost obveznosti iz točke 2. in 3. se ima izpremeniti v denarno vrednost, in to vpisati v davčno prijavo.

Posestniki zgradb po vaseh in zunaj mestnih okolišev, ki niso oproščeni davka po členu 32. zakona o neposrednih davkih in ki niso oddane v najem ter služijo izključno za stanovanja kmetovalcem in malim obrtnikom, niso dolžni podati letne zgradarinske prijave.

Oni obrtniki, ki delajo z več kakor dvema uslužbencema, in tisti lastniki, ki imajo del svoje zgradbe v najemu, ostale dele pa sami uporabljajo, odnosno drugim prepuščajo v uporabo brezplačno, morajo prijaviti kot kosmato najemnino oni znesek, katerega bi mogli dobiti za stanovanje, če bi ga dali v najem. Na isti način napovedo ti kosmato najemnino tudi od onih zgradb, odnosno delov zgradb, ki v času vložitve davčne prijave niso bile v najemu, ampak so ostale neuporabljene.

Pri zgradbah, ki so dane v najem (zakup) skupaj z vrtom ali zemljiščem nad 500 m² površine, se vpiše posebej najemnina, ki se plača za zgradbo, in posebej najemnina, ki se plača za vrt ali zemljišče. Istotako se posebej vnese v prijavo najemnino za pohištvo (opremo), orodje za posebne pravice, združene s hišo ali s stanovanjem in slično. Ako odškodnina za vrt ali zemljišče nad 500 m², za pohištvo (opremo), orodje itd. ni s pogodbo posebej ugotovljena, je treba v opombi vpisati, v katerem sorazmerju je ugotovljena najemnina za zgradbo — stanovanje v primeri z najemnino za vrt, zemljišče, opremo itd. in kako velika je površina vrta ali zemljišča.

Pripomni se, da se hodniki, prehodi in vhodi v hišo ali posamezni njeni oddelki smatrajo za pomožne prostore in da se posebno dajanje v najem ali zakup prostorov na hodnikih, vhodih in prehodih mora vselej v prijavi označiti.

Pri zgradbah, ki se dado v najem (zakup) le za čas sezone se vpiše kot letna kosmata najemnina — skupna najemnina, ki se dobi za čas sezone.

V opombi davčne prijave — stolpec 13. je treba vpisati, ali in kje ima davčni zavezanec še kako hišo.

Posamezni porazpredelki stolpca 4., v katerih se vpisuje število skladnih delov, se morajo na koncu prijave sešteti, istotako tudi stolpec 6., 7., 8. in 9., v katerih je vpisana letna kosmata najemnina.

Izpopolnjeno prijavo podpišejo najemniki (zakupniki) v stolpcu 12., in to zaporedno, kakor so vpisana stanovanja (v najem oddani poslovni prostori).

Najemnik ne sme prijave podpisati prej, dokler se v te ne vpiše znesek najemnine, katero on plačuje za zgradbo, stanovanje ali poslovne lokale.

Prijava se mora oddati osebno ali po pošti oni občini ali prvostopnemu davčnemu oblastvu, na katerega teritoriju se nahaja poslopje.

Kdor ne vloži prijave v roku, odrejenim s tem pozivom, plača poleg davka še kazen 3% odmerjenega osnovnega davka, 10% osnovnega davka pa oni, kdor ne odda prijave tudi na pismeni poziv v nadaljnjem roku od 1. do 8. decembra letos.

Davčni zavezanec, ki z namenom, da bi se izognil plačilu davka, daje neresnične izjave ali če prijavi nižjo najemnino (zakupno ceno), odnosno če zataji objekt, oziroma zgradbo ali del zgradbe, ki tvori vir dohodka, nosi kazenske posledice iz člena 142. zakona o neposrednih davkih zaradi davčne utaje.

Ako najemnik (zakupojemalec) podpiše in potrdi neresnične izjave, se kaznuje po členu 138. prej omenjenega zakona s 50 do 500 dinarji.

Ako je davčni zavezanec nepismen ali ne zna sam izpolniti prijave, more dati ustno zapisniško prijavo pri pristojni občini ali davčnem oblastvu. Seveda morajo potem tudi take prijave podpisati najemniki (zakupniki).

O vloženi prijavi se izda potrdilo o prejemu.

V svrho pravilne odmere samskega davka mora vpisati vsak hišni posestnik na prvi strani prijave naslednje podatke: 1. rojstno leto, 2. ali je oženjen, samec, vdovec, sodno ločen, 3. število zakonskih otrok, 4. pri sodno ločenih je navesti tudi, ali plačujejo vzdrževalnino za ženo in otroke, 5. ako je zgradba solastnina, je navesti ime in poklic vseh solastnikov, s kolikim deležem je vsakteri solastnik zgradbe; nato pa je za vsakega posameznega solastnika navesti podatke pod 1.—4.

Inozemci, popolni invalidi in osebe pod skrbstvom so med drugimi prosti samskega davka. Zato naj to okolnost na prijavi pripomnijo.

= **Deputacija belokrajinskih vinogradnikov pri banu.** Včeraj so bili sprejeti pri banu g. dr. Marušiču zastopniki belokrajinskih vinogradnikov, in sicer načelnik metliške Vinarske zadruge g. Bajuk iz Drašičev, g. Bajuk iz Božakovega, g. Nemanič iz Želebeja, župani gg. Plut iz Lokvice, Guštin iz Drašičev, Pečarič iz Božakovega in Košir iz Suhorja. Deputacija je izročila g. banu resolucijo, ki je bila sprejeta v nedeljo na sestanku vinogradnikov in kmetov v Metliki, in mu obrazložila težavno stanje belokrajinskih kmetov, ki so bili letos zelo hudo prizadeti po suši, saj ni v tamošnjih krajih deževalo preko štiri mesece, zaradi česar sedaj nimajo dovolj krme za živino. Tudi vino lanskega leta je še po večini v kleteh. Nadalje je letos zelo slabo obrodil krompir, a tudi drugi kmetijski pridelki niso obilni. Ban g. dr. Marušič je deputacijo prijazno sprejel in ji obljubil, da bo šla banovina Beli Krajini v vseh pogledih na roke in da bo osobito podprla Vinarsko zadrugo v Metliki, kolikor bo v njeni možnosti. Prihodnji mesec bo g. ban sam uradno posetil Belo Krajino, da se bo na licu mesta informiral o gospodarskem stanju belokrajinskih krajev.

= **Dobra letina turščice v naši državi.** Po poročilih kmetijskih oddelkov posameznih banskih uprav je turščica v naši državi v glavnem že spravljena. Le v severnejših delih države je še na polju. Po teh podatkih je cenjen pridelek turščice v vsej državi na 32.18 milijona metrskih stotov proti 34.65 milijona v l. 1930., 41.48 milijona v l. 1929. in 18.19 milijona metrskih stotov v l. 1928. Letošnji pridelek presega povprečje treh let 1928. do vštetega 1930., ki znaša 31.44 milijona, za 0.74 milijona, a povprečje petih let od 1926. do vštetega 1930., ki znaša 29.90 milijona, za 2.28 milijona metrskih stotov ali za 7.62 odstotka. Samo za dravsko banovino je ocenjen letošnji pridelek turščice na okroglo 447.000 metrskih stotov (v l. 1930. 500.000, v l. 1929. 628.000, v l. 1928. 489.000 metrskih stotov).

= **Pravilnik o uvozu in tranzitu krompirja.** Minister za kmetijstvo je na podlagi čl. 15. zakona o pobijanju rastlinskih škodljivcev predpisal pravilnik o uvozu in transitu krompirja.

= **V zadružni register se je vpisala** Pašniška in gozdna zadruga na Igu, z. z o. z.

= **Spričo padca funta šterlinga je oživela angleška industrija.** Padec funta in njemu sledeča opustitev zlate valute sta povzročila, kakor kaže, več razburjenja v inozemstvu, kakor v Angliji sami, saj je Angleška banka brez pridržka pred vsem svetom priznala težaven položaj funta. Posledice padca funta šterlinga za angleško gospodarstvo namreč niso le slabe, nego tudi dobre. Zaradi razvrednotenja angleške valute se je blago v Angliji pocenilo in angleška industrija, ki je močno trpela zaradi slabega razpečavanja blaga spričo visokih cen, je zopet oživela, ker je nastalo veliko povpraševanje iz inozemstva. Iz Londona poročajo, da se kupičijo zlasti naročila premoga in tekstilij. Mnoga podjetja, ki so imela omejene obrate, zopet delajo v polnem obsegu. Obenem seveda pada tudi nezaposlenost, katere vprašanje je povzročalo vladi mnogo neprilik. Konkurenčna sposobnost angleške industrije je s padcem funta šterlinga vpostavljena in je prav gotovo, da si angleški industrijci ne žele ponovne okrepitve funta na prejšnji nivo, zlasti ker tudi od daleč ni misliti, da bo šel funt pot nekdanje nemške marke, katere vrednost je padla skoro na nič.

= **Anglija se bo vrnila k zlati valuti.** Iz Londona poročajo: O nadaljnjih namerah vodilnih finančnih krogov v vprašanju funtovega tečaja se je izjavil namestnik Montague Normana Sir Josiah Stamp v nekem članku: Velika Britanija ima ves interes na tem, da se vrne zopet nazaj k zlatemu standardu. Če bi se to ne zgodilo bi London izgubil svojo vlogo kot mednaroden finančni trg, kar bi imelo za posledico izgubo 50 do 60 milijonov funtov na polju finančnih poslov. S tem bi 15 milijonov Angležev izgubilo temelj svoje eksistence. Mi moramo kontrolirati tudi nivo cen, kar je mogoče le s pomočjo zlate valute.«

= **Tudi Švedska je zvišala diskont.** Kakor smo poročali, je Nemška državna banka zvišala privatni diskont na 8 odstotkov. Prav tako je Češkoslovaška narodna banka sklenila z veljavo od včerajšnjega dne zvišanje lombardnega postavka od 6 na 7, za ostale vrednosti pa od 6.5 na 7.5 odstotka. Zavod utemeljuje to zvišanje z valutarnimi razmerami v inozemstvu. Enako je z veljavo od včerajšnjega dne ponovno zvišala Švedska državna banka diskont za 1 na 6 odstotkov, dasi ga je šele pred nekaj dnevi zvišala za 1 odstotek. Vsa ta povišanja spravljajo v glavnem v zvezo s padcem funta šterlinga.

Borze

25. septembra.

Na ljubljanski devizni borzi so razen Bruslja popustili vsi tečaji, kar je znamenje, da je dinar prilično čvrst. Slabši je tudi Trst, ki se je bil včeraj precej okrepil. Za malenkost se je dvignila le deviza na Bruselj. London ni notiral.

Na zagrebškem tržišču z efekti je Vojna škoda dalje porasla in se je razmerno živahno trgovala: za aranžma po 295, 300, 305, 310, 308 in 302, za kaso po 305 in za oktober po 304 in 304.5. 7% Blair, ki se je istotako dvignil, se je zaključeval po 54, 55, 55.5, 56 in 57. 8% Blair pa po 65. 7% posojilo Državne hipotekarne ima zaključek po 62 kakor včeraj. Begluške so se trgovale po 44. V zasebnih vrednotah so bili naslednji zaključki: Poljo po 52, Unionbanka po 147, Jugo po 67, Ljubljanska kreditna po 120, Praštediona po 957.5, Srpska po 187, Narodna po 4000, Slaveks po 25, Vevče po 110, Jadranska plovidba po 460 in Trbovlje po 195 in 200. Trbovlje so bile čvrstejše.

Devize.

Ljubljana. Amsterdam 2265.53 — 2272.87, Bruselj 785.39—787.75, Curih 1098.45 do 1101.75, Dunaj 790.87 — 793.07, Newyork 5610.26—5627.26, Pariz 221.06—221.72, Praga 166.63—167.13, Trst 285.57—286.47.

Zagreb. Amsterdam 2265.43 — 2272.27, Dunaj 790.87 — 793.27, Bruselj 785.39 do 787.75, Milan 285.57—286.47, New-York kabel 5621.26 — 5638.26, Newyork ček 5610.26 do 5627.26, Pariz 221.06 — 221.72, Praga 146.63—147.13, Curih 1098.45—1101.75.

Curih. Pariz 20.15, London 18.50, New York 511.50, Bruselj 71.20, Milan 26.50, Madrid 46, Amsterdam 206.25, Berlin 114 Dunaj 72, Praga 15.16, Budimpešta 90.025.

Efekti.

Ljubljana. 8% Blair 65 blago, 7% Blair 57 blago, Celjska posojilnica 150 denar, Ljubljanska kreditna 120 denar, Praštediona 950 denar, Kreditni 195 denar, Vevče 110 denar, Stavbna 40 denar, Ruše 125 denar.

Zagreb. **Državne vrednote:** investicijsko 66 blago, Vojna škoda aranžma 300—304, kasa 300—305, za oktober 300—306, za december 305—308, agrarne 40 blago, 7% Blair 56—58, 8% Blair 64—65, 7% posojilo Državne hipotekarne 57—65, 6% begluške 43.5—45; bančne vrednote: Hrvatska 50 den., Poljo 52—52.5, Kreditna 121—126, Union 147—150, Jugo 67—68, Ljubljanska kreditna 120—125, Medjunarodna 68 den., Obrtna 36 den., Praštediona 957.5—965, Srpska 187—188, Zemaljska 110—112, Narodna 4000—4500; industrijske vrednote: Našice 680 bl., Slaveks 25—30, Slavonija 200 den., Danica 65—75, Drava 192.5—200, Šećerana Osijek 160—170, Brod vagon 55 bl., Vevče 110—1115, Isis 20—30, Dubrovačka 280 bl., Jadranska 460—470, Oceania 190 bl., Trbovlje 200—210.

Beograd. Investicijsko 66.75 zaključek, Vojna škoda promptna 310, 300 zaključka, za november 304, 303 zaključka, za december 310, 306 zaključka, 7% Blair 39 zaključek, Narodna 4500—5000.

Hmelj

Žalec, 25. septembra. Na našem tržišču je postalo živahneje in se je pričelo povpraševanje zlasti za nemški račun. Ker se ponuja le do 9 Din za kg, niso hmeljarji voljni prodajati po teh cenah, zlasti ker vidijo, da se cene na drugih tržiščih dvigajo. Iz Amerike prihajajo poročila, da bodo morda zopet dovolili proizvodnjo in uvoz lažjega piva.

Blagovna tržišča

ŽIVINA

Svinjski sejem v Mariboru (25. t. m.). Dogon 358 svinj. Cene so bile nastopne: za prasce, stare od 5 tednov do 10 mesecev, 45 do 500 Din, za leto dni stare 550 do 700 Din. Kilogram žive teže je stal 7 do 8.50, kg mrtve teže pa 10 do 12 Din.

LES

Ljubljanska borza (25. t. m.). Tendenca za les mlačna. Zaključen je bil en vagon rezane borovine in smrekovine.

ŽITO

Novosadska blagovna borza (25. t. m.). Tendenca stalna. Promet 41 vagonov. Pšenica: baška potiska 240 zaključek. Turščica: baška 102.5—105, okolica Sombora 104—106, gornje banatska 97.5—100, sremska, okolica Indjije 102—105, okolica Sida 105—107.5. Fižol: baški in sremski beli 170—175. Drugo neizpremenjeno.

Somborska blagovna borza (25. t. m.). Tendenca stalna. Promet 33 in pol vagona. Oves: baški, železnica 140—145, sremski, železnica 130—135. Rž: baška, železnica 102—104. Moka: baška in banatska, »0gg« in »0gg« 355—375, »2« 335—355, »5« 300 do 310, »6« 250—265, »7« 190—205, »8« 130 do 140. Fižol: baški 165—170. Drugo neizpremenjeno.

Budimpeštanska terminska borza (25. t. m.). Tendenca slaba. Promet miren. Pšenica: za marec 11.40—11.41. Rž: za marec 11.35—11.36. Turščica: za maj 12.90 do 12.95.

Milijoni

in milijoni ljudi uporabljajo

že več kot 30 let

po spodaj navedenem navodilu za uporabo

levje francosko žganje

IN BLAGOSLAVLJAJO NJEGOV NEPREKOSLJIV ČUDOVIT UČINEK

Pri revmi, protinu, ishiasu natrite boleče mesto. — Pri zobnih bolečinah vdrgnite dlesno, izperite ustno votlino in grgrajte! — Pri glavobolu, nervoznosti in nespanju vdrgnite čelo in vse telo in vzemite, predno ležete spat, mlačno kopelj z dodatkom levjega francoskega žganja. — Pri utrujenosti za masažo vsega telesa. Pri želodčnih bolečinah vzemite košček sladkorja z 10 kapljicami tega žganja. Pri izpadanju las in prhljaju za masažo kože na glavi. Kot ustna voda itd. — Pri potenju pod pazduho, potenju nog, rok ali telesa umijte znojene dele zjutraj in zvečer.

Levje francosko žganje
je pristno le v tu naslikani in plombirani ORIGINALNI STEKLENICI.

Zahtevajte izrecno

Levje francosko žganje
in zavrnite odločno vsak nadomestek!

Levje francosko žganje
dobite v vsaki drogeriji, lekarni in boljši trgovini po Din 10.—, 26.—, 52.—.

Varujte se pred potvorbami!

Centralni biro:
LAVJA MENTOL - DROŽDJENKA,
Zagreb, Marulićev trg 5. Telefon 73—52.

KULTURNI PREGLED

Ob stoletnici rojstva Frana Levstika

Izv. lesorez E. Justina iz »Življenja in sveta«

V ponedeljek, dne 28. septembra bo sto let, kar je Fran Levstik, eden izmed redkih duhovnih velikanov našega rodu, ugledal luč sveta. Njegova stoletnica nas ni našla nepripravljene: že v juliju so Velike Lašče impozantno počastile spomin svojega rojaka. Ta kulturna manifestacija našega ljudstva je bila tako mogočna, da so nameravane slavnosti v Ljubljani, ki bi imele biti v teh dneh, postale odvišne. Ob tisti priliki je »Jutro« priobčilo o Levstiku toliko gradiva, da danes ne kaže ponavljati življenjepisnih in drugih slavnostnih člankov, tem bolj, ker je pravkar izšla vsebinsko bogata Levstikova številka naše tedenske revije »Življenje in svet«.

Da pa se tudi tik pred stoto obletnico Levstikovega rojstva dostojno spomnimo velikega slovenskega genija, smo naprosili nekatere naše književnike, da v kratkih izjavah razodenejo svoj osebni odnos do Levstikove osebnosti in dela. Žal nam je, da nismo ob pravem času prejeli vseh odgovorov, zato priobčujemo samo pet izjav, ki pa dovolj jasno osvetljujejo pozitiven odnos današnjega književnika do Frana Levstika. Pristavljamo samo še to, da smo izjave gg. Otona Župančiča in Vladimira Levstika z dovoljenjem obeh avtorjev posneli iz njunih govorov na slavnosti v Velikih Laščah.

Želeli bi, da bi Levstikovo delo, kolikor hrani v sebi trajne vrednote našega duha, ostalo še dolgo »last in slast vsega naroda« in da bi po svoje vzpodbujalo našo duhovno rast in občo kulturno povzdigo.

Povedal sem že: na treh stebrih sloni moderno slovenstvo: Prešeren - Levstik - Cankar.

Današnjemu slovenskemu človeku je France Levstik uteha. Ne kot leposlovec in pisatelj, ne kot umetnik in znanstvenik, celo ne kot kritik, ideolog in jezikovni mislec, temveč kot borec, kot mož, kot osebnost: Kot enosmeren značaj, kot superioren duh. Kaj za to, če je bilo njegovo bivanje med nami tako groteskno tragično, kakor življenje malokaterega vidnejšega Slovenca prej in poslej! Saj je tragika delež vsake osebnosti. Čim jačji, smelejši in svetlejši je duh, tem večji in srditejši je razkol med njim in njegovo okolico. Mož, ki prožiideje ali kreše lepoto, je kakor človek, ki drami in preganja temo ter budi dremotne ljudi iz njih lenega in udobnega sna. On, ki je rojen in resnično izbran, da bi vodil, potrebuje budnih in zavednih, dalekovidnih mož. Zato tako redko doseže svoje mesto na svetu. Levstik ga ni dosegel. V vse vetrove je raztrosil bogate darove svojega duha. A glej, ti darovi niso bili pleve, da bi jih razvel veter, bilo je kleno, plodno semenje. Koliko slovenskih brazd je okalilo, rodilo sad! No, mi danes tega sadu ne vidimo več tako jasno, ker ga zauživamo in se hranimo ž njim. Nam danes je ostala slika, tako redka v slovenski zgodovini in tem značilnejša zanjo: mož, ki stopa pokonci in se ne upogne, tudi ko najkrivičnejši udarci in najogorčenejše psovke leté nanj: pes, izdajalec, kupljenec! Mož, ki trpi nečloveško pomanjkanje, pa ne pljune na svoj značaj, ne zataji samega sebe, ne prosi. Mož, ki po dneve in dneve trpi fizičen glad zaradi svoje jasne, ostre, neodpustne misli, v svoji poštenosti tenkočuten do bolestnosti, pa se ga s povešenimi očmi ogibljejo na cesti idealni, lahkomiselni mladeniči. Predestinirani duhovni voditelj slovenstva, ki umira tako, da mu po mrtvem čelu lazi mrčes . . .

To je slovensko - groteskna slika tega izjemnega slovenskega človeka. Ampak čas je pravičnejši od ljudi. Čas zagladi, kar je strahotnega, nizkotnega, ponižujočega. Trpljenje, ki je od blizu presunljivo strašno in nelepo, se ozari potomstvu v luči herojskega mučeništva.

In prav je tako. Kajti slovenskemu človeku je danes bolj nego kdajkoli potrebna zavest, da je samo žrtev tisto, kar gradi narodu most v bodočnost. Zavednemu sodobnemu duhu, ki se čuti kot organski člen v spoju preteklosti z bodočnostjo, so žrtve, ki so pale pred njim, uteha in bodrilo v njegovi danes tako omajani veri v človeka, v narod, vse. Narodu pa se krepilo in merilo njegovega zdravja in moči.

France Levstik je padel kot žrtev, zato bo živel z zadnjim dihom tega ljudstva.

Fran Albrecht

•

Usoda je zopet po čudnem naključju jasno razodela, komu naj narod postavi spomenik. V pomembnih trenutkih je obudila spomin na moža, ki je s proroškim duhom in težaškim delom dajal zakone naši biti. Zgodilo se je, da nam je njegovo življenje in delovanje bližje kot kdaj.

V prevratnih dneh moje mladosti so nam njegovo podobo zastirala bleščeča in bojevita gesta slovenske moderne. Ko so se pozneje, v zrelejših letih, zgostili in se zgoščajo problemi našega žitja do bolečine, in je treba človeku za lastno pot, pa naj si bo še tako skromna in nevidna, trdne opore, se nam je razodela veličina tega granitnega, trpkega moža.

Stoletnico njegovega rojstva obhajamo, zbrana dela izhajajo, tehtne študije bodo napisane. Ne zdi se mi primerno, da bi v teh bornih vrsticah razlagal lastno spoštovanje in občudovanje. Kdaj in kako bi mogel slovenski pisatelj mimo njega in jezika, ki je tako prvobitno svež, da kakor kri našega rodu ne more usahniti? Le o tem, kar mi govori njegova osebnost, bi rad spregovoril.

Kadar se je boril za načela in za najsvetejše, ni poznal nobenega kompromisa. Ni ga poznal v kritiki, ne v politiki, ne v društvih, ki jih je obujal v življenje, niti ne v tiskarni, kjer se je pulil za vsako črko in za znamenje nad njo. Nič manj ni sovražil »koristne« mlačnosti in puhle spravnosti, s cepcem je mlatil po lažnih vodnikih in leni servilnosti. Bil je poet, bil je pisatelj, pa se ni izmikal najbolj težaškemu delu, kadar je bilo treba postavljati konkretne temelje. Z ostrim očesom realista je preudaril socijalne, politične in duhovne potrebe svojega naroda. Iz teh treh osnov se mu je delo usmerilo v celoto. Suveren duh se ni zapletal v mreže tedanjih ozkosrčnih dni, ampak je sodil preko časa. Intuitivne slutnje so našle oporo v obširnem in temeljitem znanju, ki se je družilo z zavestjo dolžnosti, da ne sme nikdar molčati, kadar se bije boj za poglavitne reči. Ni mu bilo mar, če so na sestradanega celo pljuvali. Sebičnost mu je bila tako tuja in odvratna kot potuhnjena konservativnost.

Skrivnostna njegova usoda in plodno započeto in nikoli dovršeno delo pa mi vzbuja temne slutnje o tragičnosti naših duhov in rodu. Ta dedščina je težka peza, ki venomer grozi, da nas podsuje. Naši ljudje se prerano starajo, prezgodaj legajo v grob. Nihče nam še ni povedal, kako se sprostiti teh temnih slutenj? Prešeren in Levstik sta bila med prvimi in ž njima se je pričelo.

Še eno vprašanje me moti. V svesti smo si, da izpričuje Levstikova vezana in nevezana beseda našo duševnost. Skozi rodove že pišemo o njej, toda komu se zdi, da je že razodeta tista duševnost, za katero terjamo pravico na svetu?

Juš Kozak

•

Po sto letih slovenske zgodovine gleda človek današnjih dni, ves razrvan in iščoč, delo moža, ki bi bil moral biti, je in bo tisti veliki vzor slovenskega človeka, v katerem sta nepremagljivo združena kremenit, vzvišen značaj in silna volja do dela.

Tak je pred nami France Levstik.

Pred nami, ki se le prav malo menimo za preteklost, ki nas duši sedanjost, ki nam do starega propalega sveta ni prav nič, ki v svojem hotenju gledamo v prihajajoče dni, ki vidimo v življenju svojih prednikov več grdobij kakor lepote — je France Levstik znak slovenske kulture.

In nehote se mi vsiljuje podoba Ivana Cankarja, ki je bil prav tako kakor njegov veliki prednik, žrtev svojega časa in tistega dela slovenske inteligence, ki se je bratila ter ubijala s svojim koristolovstvom najboljše duhove naroda.

Zato nam France Levstik ni samo vzor po svojem delu, ampak zlasti vzor našega človeka, poštenosti in boja.

Tako!

Rudolf Kresal

•

Njegovo delo je neposredno objemalo skoraj vsa polja takratnega slovenskega življenja. Levstikova zasluga je, da se je slovenski jezik, ki so ga napol ponemčeni škrici po mili volji kazili in zanemarjali, vzdignil na pot k svoji današnji popolnosti . . . Fran Levstik je bil tisti, ki je s svojim lastnim zgledom, svojo kritiko in svojimi nasveti utrl pot skoraj vsem panogam umetne književnosti, da so jih potem gojili naši pesniki in pisatelji do današnjega dne. In prav ta Levstik je obenem kot prvi slovenski časnikar zgled neustrašenega borilca za pravico in resnico, za možatost in poštenje, za svobodo narodnega bitja in duha.

Vladimir Levstik

•

Naša gruda nam ga je podarila zdravega in čvrstega; poln soka in moči je prišel med rojake, ves ustvarjen za radostno delo in krepak napor. Da mu je bilo rasti še dalje po svoje, razviti se v eno smer, bi bil . . A nič, kaj bi bil lahko. Že to je dovolj. Fran Levstik ni za našo prozo nič več nič manj nego Prešeren za vezano besedo, temelj in vogelnik...

Z Martinom Krpanom, ki je last in slast vsega naroda, knjigo, ki jo jemlje v roke enako rad šolarček, siv kmečki očanec in estetsko razvajen izobraženec, je dal nam vsem kos poštenega domačega kruha, ki se ga nikoli ne preobješ. Vsa bogata izrazitost slovenske govorice, vzete naravnost kmetu iz ust, jasna plastika lic in situacij, modrost našega človeka, osoljena s šegavostjo in ironijo, se sklaplja v čudovita harmonijo narodne pripovedke o preprostem možaku, ki opravi kakor mimogrede, česar niso mogli junaki in veljaki, reši državo in noče za to nikakega plačila nego da mu dajo lepo v miru živeti — po svoje živeti, nič drugega! Ali pa ni to vse? Na prvo oko naivna pripovedka vzraste v simbol in narodnopolitičen postulat...

Oton Župančič

Iz Peenove beležnice

Niko Štritof

Iz znanstvenega slovstva

(Dungern O., Genealogisches Handbuch zur bairisch - österreichischen Geschichte. 1. Lieferung 1931.)

V založbi Leuschner - Lubenskiy v Gradcu je izšel pod gornjim naslovom prvi sešitek dela, ki ga bo vsak raziskovalec slovenske zgodovine ranega srednjega veka z veseljem pozdravil. Izdajatelj, zaslužni pravni zgodovinar graške univerze, profesor Dungern, ki je popravil s celo vrsto temeljnih študij — navajam samo »Herrenstand im Mittelalter«, »Adelsherrschaft im Mittelalter« — naše pomanjkljive pojme o značaju nemškega plemstva 9. in 13. stoletja, namerava v pričujočem delu združiti rezultate svojih dosedanjih raziskavanj, kolikor se tičejo bavarskega ozemlja, h kateremu so pripadali radi nemške kolonizacije tudi naši slovenski kraji ter nam predstaviti s podrobnimi podatki celo bavarsko - avstrijsko plemstvo omenjene dobe, prinašajoč za vsako rodbino točno genealogijo z rodovnikom s specijalno literaturo.

Že prvi sešitek, dasi obravnava stoprv osem rodbin, dobro osvetljuje eno glavnih Dungernovih tez, da je namreč nemško plemstvo bilo mnogo tanjša plast, nego smo doslej mislili. Pomota je izvirala odtod, ker so genealogi ločili rodbine po krajevnih priimkih, misleč, da vsak priimek odgovarja posebni rodbini, medtem ko se v resnici priimki često popolnoma slučajno menjajo. Posledica tega odkritja je seveda, da se mora tudi na naših tleh število plemiških rodbin temeljito reducirati. Tem impozantneje se blesti moč ostalih rodov, ker sega potem pogosto čez vrav velikanske daljave.

En tak primer je baš v prvem sešitku Hartwig, ki je v drugi polovici 10. stoletja imel v svoji roki kar tri grofije: v bavarskem Chiemgau-u, Isengau-u in na Koroškem. Tudi dva dolenjska posestnika od leta 1062, grofa Diepold in Rapot, katera sta delala kranjskim zgodovinarjem že mnogo preglavice, smemo odslej mirno prištevati enemu izmed najmogočnejših bavarskih rodov, grofom vohburškim, ki so torej imeli posestva ne samo doma na Bavarskem, temveč tudi daleč spodaj v mejni grofiji Kranjski. Posebno zanimivo pa je, da se omenja v isti listini i njihov sosed na Doleniskem, Engilpero, za katerega je Dungernov sotrudnik, Trotter, dognal, da je pradeд svobodnih Auerspergov ki so izumrli že okoli leta 1245, a da so današnji Auerspergi — drugače kakor sem mislil jaz — samo potomci njihovih podložnikov, ministerijalskega rodu, ki je svojim svobodnim gospodarjem čuval grad Turjak. Tudi najstajnejša rodbina naše stare zgodovine, bavarski Andechs - Meranci, ki so s svojo preudarno politiko šele ustvarili staro Kranjsko so našli svoje mesto že v pričujočem sešitku. Zamršeni genealogiji tega rodu, čigar hčere so se povzpele celo na francoski in ogrski prestol, je posvečen članek, ki se je razrastel v upravi vzorno kritično razpravo.

Tako torej lahko že po vsebini prvega sešitka rečemo, da se nam pripravlja z Dungernovim delom knjiga, brez katere bo v bodoče le še težko pisati o naši starejši zgodovini. Želeti je samo založništvu, da se kmalu najde vsaj stoti kupec, da se tisk ne bi moral ustaviti sredi dela.

Prof. Ljudmil Hauptmann.

Pred premiero Cankarjevega „Kralja na Betajnovi“

Ljubljana, 25. septembra.

»Kdor ne vidi v mojih mislih, v mojem čustvovanju, v mojem slogu, da sem Slovenec ter išče slovenstva ne v notranjem dejanju in razpoloženju, temveč v zunanjostih, tisti je tujec sam in naj mi ne očita tujinstva,« je pisal Cankar v tistih dneh, ko je neresna slovenska kritika poizkušala »Kralja na Betajnovi« obglaviti. Morda ni zlepa nobena Cankarjeva drama rodila takega odpora, takega neumevanja v meščanstvu in hijerarhiji kot »Kralj na Betajnovi«. Očitali so ji meglenost, anarhizem, nekoristnost za narod in človeštvo itd. Če premišljam o uspehu tedanje vprizoritve, se mi skoraj zdi, da je del občinstva, predvsem mladina dramo z entuzijazmom sprejela, dočim je ostali del občinstva Cankar po odličnih interpretih svojih vlog kratkomalo fasciniral. Toda nerazumevanje »Kralja na Betajnovi« ni prenehalo. Kadarkoli so ga vprizarjali, do danes, vselej smo odhajali iz gledališča z občutki, da človečnosti v tej drami ni zadoščeno. Močne kreacije so ostajale osamljene v režiji, ki ni dosegla jasnosti. In vendar se je o malokateri drami toliko pisalo in razglabljalo. V novejšem času ji je posvetil J. Vidmar v »Kritiki« zanimivo študijo, v kateri osvetljuje etičnost obeh protipolov Kantorja in Maksa. Študija je prvi resnejši poizkus pronikniti v duševnost Cankarjevega dela. Leto kasneje je napisal drami obširen uvod Iz. Cankar v Zbranih spisih, kjer je priobčena tudi vsa polemika, ki se je pletla, ko je izšla knjiga in so dramo igrali v Nar. gledališču. Iz. Cankar jo označuje kot izrazito idejno dramo in se prav tako, kakor Vidmar, oslanja na njene visoke etične vrednote. Kako nam bo režiser Debevec približal človečnost Cankarjevih oseb, ki je bila doslej še vedno motna, to je problem njegove režije.

J. K.

Novi Nestroy v ljubljanski drami

Nestroy »Pritličje in prvo nadstropje«. Slovenski priredil Franc Kobal.

Nestroyev predhodnik Beaumarchais je bil prevratnež, njegov Figaro je idejen. Nestroy pa je s spretnim peresom pisal meščanom zabavne burke, jih malce začinjal z moralo, ne preveč vsiljivo, precej diskretno. Za oder je znal pisati, tudi modernizirati se da. Danes bi sam sebi napisal uspelo parodijo. Sicer pa je v nekaterih svojih osebah, ki jih je avtobiografično ustvarjal, podal za parodijo vse možnosti. Tako je v novi burki »Pritličje in prvo nadstropje« kreiral Kralj Vrbana Smoleta, svoje dni starinarja, zdaj svakovega pomočnika. Kralj igra in se posmehuje sam sebi. Oboje pa tako pristno, z neprisiljeno iznajdljivostjo, da se človek ves sprosti v smehu. In kar je poglavitno: njegova podoba je prozorno jasna, brez sledu telesnosti. Odprta je kakor dlan, toda sleherni gib je novo presenečenje, sproti rojeno iz duha in srca. Za izredno uspelo kreacijo je prejel šopek.

J. K.

Juša Kozaka „Šentpeter“

Roman Juša Kozaka »Šentpeter«* je pisčev največji tekst, ki nam kaže vse pripovedniške osebine in kvalitete svojega stvaritelja. Ta spis pa se tudi uvršča med največja dela povojnega slovenskega slovstva, čeprav lahko takoj pristavimo, da nima nikakega izrazitega obeležja povojnega časa, ki v literaturi in umetnosti pretežno eksperimentira in je v svojem iskanju zameglen. Vsekako je »Tiskovna zadruga« storila naši književnosti uslugo, ko je ta roman izkopala iz revialne skladovnice in nam ga dala v dokončni knjižni obliki. Pisatelj je svoj prvotni tekst delno popravil, ponekod skrajšal in zgostil, tako da je to izdanje tudi zanj definitivno. Založnica je »Šentpeter« opremila tako, da je pri nas le malo izvirnih romanov, ki bi prišli na svet v tako okusni knjižni obliki.

Če smo zapisali, da »Šentpeter« nima nikakih izrazitih značilnosti povojne proze in torej spada v povojno slovstvo le kronološko, smo hoteli samo označiti mesto, ki ga zavzema Kozakov roman v razvoju naše pripovedne umetnosti. »Šentpeter« je ne samo motivično, marveč tudi oblikovno zrasel na tleh sloven. realizma; označuje njegovo novo stopnjevanje, njegovo pozno, prefinjeno zrelost. Spis ima v sebi celo naturalistične elemente: vzroki propada Zamejčeve rodbine so v okolju (miljeju), predvsem pa v krvi, v dednih lastnostih. Ta izrazito naturalistični motiv pa vendar ni tako močno razvit, da bi dajal celotnemu delu naturalistično barvo. Vzlic sili dednosti in pritisku razmer, ki soodločujejo pri karakteru posameznikov, je v vseh junakih Kozakovega romana čutiti bolj ali manj vidne vplive duha, ki blaži moč krvi in kolektivno silo nravi; najvidnejša podoba tega pisateljevega psihološkega dojemanja človeka, tega osvobojenja od naturne in socialne težnosti, je Marija, osrednja ženska figura v »Šentpetru«.

Roman »Šentpeter« je izrazito epično delo; táko ni samo po močni, romanu realističnega tipa potrebni konstrukciji ,po fabuli, zapletu in razpletu dejanja, marveč tudi po slogu. Kozakov slog pomeni v časih, ko celó v prozi naših najmlajših čutimo sugestijo Cankarjevega stila, odklon od Cankarjeve lirične proze in vrnitev mladega pisatelja k tradicijam našega pripovedništva, v zakladnico domačega besedišča, k neizčrpnemu viru ljudske govorice, naravnega izražanja, vsakdanjega življenja.

»Šentpeter« se dogaja v šentpeterskem predmestju Ljubljane nekako v začetku druge polovice minulega stoletja, ko je bila Ljubljana še mnogo manjša in so nje periferijski prebivalci, kakor nam še zdaj pričajo posamezne preostale hiše v predmestnih ulicah, kmetovali, obenem pa gojili obrt. Tak socialni položaj je v nekem pogledu prav ugoden: obrt prinaša gospodarstvu tekoči denar, kmetija pa živila; z denarjem se ob dobrem gospodarstvu širi posest in rafinira način življenja, obilje kmetijskih pridelkov pa zapeljuje k potratnosti, k bahavim pojedinam, razkošnim ženitovanjem in daje vse tiste neskromne lastnosti ,ki označujejo kmeta — ne na višku blagostanja, marveč ob robu njegovega kmetstva, pred prehodom v malomeščanstvo. Šentpeterski prebivalci obravnavanega časa so po večini mesarji; njih starodavni ceh, čigar žezlo je sekira, je vpliven in sloveč. Surovost, bahavost, častihlepnost, pohlep po zemlji in moči, pohotnost, trma, neusmiljenost — to so lastnosti, ki imajo v življenju junakov Kozakovega romana važno vlogo, ki s[illegible]

To kmečko-obrtniško periferijsko okolje daje zanimivo snov k proučevanju prehoda kmetov v malomeščane, sociološki pojav, ki ima velik vpliv tudi na psihologijo ljudi. Kozaka pa pri pisanju romana ni vodilo sociološko-psihološko zanimanje, marveč je ta moment samo naznačil (morda je Zamejčeva Aza, zlasti če jo postavimo v kontrast s sestro Marijo, fizična podoba tega novega elementa, ki prodira v staro, patriarhalno osredje in prinaša izvesten čuvstven rafinement). Pisatelja je predvsem zanimala usoda rodbine, ki se je iz revščine (Cunjarjev rod) dvignila k premoženju, moči in ugledu; v krvi teh bogatih Zamejcev se že pojavljajo kali razkroja, ki se očituje v močno stopnjevanih strasteh, v pretirani oblastnosti, v trdoti značaja, v alkoholizmu, zapravljivosti in drugih slabostih; nad hišo so vallta nesreča in pogin. Okoli te šentpeterske rodbine se suče celotno okolje, ves originalni šentpeterski svet, ki nam ga je bil Kozak srečno obudil iz starih rodbinskih izročil in nezapisanih pričevanj, da nam pokaže, kako so živeli predniki sedanjega rodu. Prikazovanje okolja mu je bilo dalo priliko, da je ustvaril nekoliko izredno živih slik ljudskega življenja. Tako omenjamo zlasti opis ženitovanja, ki je tak kot bi bil posnet po Rubensovih slikah razkošnih pojedin in plesov flandrskih kmetov. V romanu je tudi nekoliko lepih pejsažev, dasi Kozak v tem delu ne kaže posebnega zanimanja za opise narave.

Poglavitna moč tega romana so osebe, ki nosijo kakor stebri njegovo ogrodje. Pred vsemi se izvija iz dejanja Matija Zamejec, trd, oster karakter, despot v svojem ožjem krogu. Zamejec hoče imeti svoj rod zdrav, močan, vpliven. Ta obogateli mesar ima v sebi še vse zdravje z grudo zraščenega kmeta. Kakor kakšen srednjeveški vladar, snuje stari Zamejec načrte, kako bi z ženitvami povzdignil moč svojega rodu. Toda v hiši se dogaja že izza Zamejčevih mladih let nesreča za nesrečo. Tudi s hčerkama nima sreče. Marijo zapelje sin njegovega manjvrednega tekmeca in ga naposled prisili, da mu jo dá za ženo. Marija gre ponižana in žalostna v zakon z zapeljivcem Rokom. Gostje še svatujejo, ko izbruhne požar v bližnji cukrarni na Poljanah in ženin Rok se pri gašenju težko ponesreči; postane jaden pohabljenec, ki v grozi in blaznosti hira v postelji, dokler ne izhira. Matijeva ljubljenka je krasotica Aza, dekle, ki se nam vidi, kakor bi bilo v tem kmečkostrogem okolju tuj živelj; njo si pridobi lahkoživi Godežev Andrej, ki ga brez upanja ljubi zapeljana in nesrečno omožena Marija. Azo zlomi par let pozneje Trst in jo vrže umirajočo pod Marijino streho. Pravi pekel je v tej hiši — zatrjuje stara Zeba, ki opazuje usodo Zamejčevega rodu in junaško trpljenje v odpovedi nravno močne Marije; Zeba preživi največje katastrofe. Luka Zamejec, brat Matije, ima tudi nesrečno usodo. Pijanstvo naredi iz njega Matijevega priskledníka. Njegovo dekadentno sladostrastje se izživlja s krčmarico Maro in obrodi Aleša, čigar mladost pri licemerski rediteljici tvori posebno ganljivo epizodo »Šentpetra«. Zamejčeva borba proti usodi, ki ga tepe in okolišu, v katerem izgublja svojo moč, kakor se mu krha premoženje, je dala pisatelju dovolj široko polje, da je nanizal okoli Zamejca in hčere Marije vse polno konfliktov, ki se sproščajo iz viharne napetosti in trgajo človeške načrte in naklepe ter oseb, ki se vsaka po svoji naturi zapleta v ta klobčič usode in po svoje odmota iz njega. Omenjamo še starega Hostarja, Andreja in rudniško vdovo, Azinega častilca Mirka, ki se zaradi Aze ustreli, skrivnostnega Svedrača, beraško trojico Škrjančka, Pušelca in Janeza Krstnika, pohotno Maro Zjasovo, tercijalko Škofičko in plemenitega župnika Rožmana, pravega pastirja svojih duš, ki pa pade kot žrtev šentpeterskega zla — zlomi se kakor hrast v viharju, umrje prav kakor njegov prijatelj Matija Zamejec izpodgrizen pri koreninah po usodi in človeški zlobnosti.

Vsaki teh oseb je pisatelj vdihnil življenje in nje dejanje in nehanje bolj ali manj dosledno, bolj ali manj prepričevalno zasledoval do onih podrobnosti, ki vežejo roman v epično celoto.

Po nekoliko medlem, motnem začetku se dejanje živahno razmahne in potem ohrani do konca svojo razgibanost in prepričevalno silo. Epizodam, ki smo jih posebej omenili, je treba pristaviti še poglavje, v katerem je avtor opisal divjanje črnih koz v šentpeterskem predmestju in opis Rokovega romanja v Dravlje. Vsekako je v Šentpetru« toliko dejanja in toliko oseb, da je bilo treba velike preudarnosti v omejevanju, če je pisatelj hotel pri vezanju teh epizodičnih dogodkov in postranskih konfliktov ohraniti enotnost celotne konstrukcije in storiti, da je centralnost Zamejčeve rodbine in nje usode vidna z vseh perspektiv, kakor zapoveduje logika v takem kovu zgrajenega romana.

»Šentpeter« je pokazal, da je naša lepa proza dobila v Jušu Kozaku pripovednika večjega formata, ki nima samo resnega stremljenja po umetniški kvaliteti, marveč tudi sposobnosti velikopoteznega oblikovanja. Preverjeni smo, da »Šentpeter« ni njegov poslednji veliki tekst, marveč da mu največji načrti šele dozorevajo.

B—a.

* Izdala »Tiskovna zadruga« v Ljubljani v zbirki »Slovenski pisatelji — sodobniki«. (8⁰, 424 strani, stane broš. 90 Din, vez. v platno 120 Din, v orig. opremi ing. arh. Janka Omahna).

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

V drugem turnusu blejskega turnirja sem dobil proti dr. Astalošu naslednjo zanimivo partijo:

Damski gambit

Beli: dr. M. Vidmar **Črni:** dr. L. Astaloš

1. d2—d4 d7—d5
2. c2—c4 e7—e6
3. Sg1—f3 . . . .

Beli hoče preprečiti znano Pillsburyjevo obrambo damskega gambita, zato razvije najprej kraljevega skakača.

3. . . . . Sg8—f6
4. Lc1—g5 Lf8—e7

Na tem mestu se igra tudi: 4. . . . . h7—h6 nakar mora beli zamenjati lovca za skakača, če hoče obdržati inicijativo.

5. e2—e3 Sb8—d7
6. Sb1—c3 0—0

Črni igra sedaj normalno ortodoksno obrambo.

7. Ta1—c1 c7—c6
8. Lf1—d3 . . . .

To je, po mojem mnenju, najmočnejša poteza.

8. . . . . d5×c4

Tako se pričenja znani Capablancov »razbremenjevalni sistem«. Astaloš ga rad igra. Pa saj je najbrže najboljši načrt v tej težki otvoritvi.

9. Ld3×c4 Sf6—d5
10. Lg5×e7 Dd8×e7
11. 0—0 . . . .

Aljehin je uvedel pred leti na tem mestu potezo 11. Sc3—e4. Črni potem lahko z De7—b4+ zamenja dame, dobi pa zelo težko igro. Beli pa hoče igrati komplicirano igro.

11. . . . . Sd5×c3

To je potrebno, ker hoče črni nadaljevati z e6—e5.

12. Tc1×c3 e6—e5

Capablanca sam igra svoj sistem drugače. Lovca razvije na b7 in oprosti si igro s c6—c5. Ta je menda vendarle igrana poteza boljša.

13. Dd1—c2 . . . .

Rubinstein igra 13. Sf3×e5, Sd7×e5 14. d4×e5, De7×e5 15. f2—f4. Zdi se mi, da je 13. Dd1—c2 močnejše.

13. . . . . e5—e4
14. Sf3—d2 Sd7—f6
15. Tf1—c1 . . . .

Beli bo operiral na damskem krilu. Na c-liniji je že sedaj njegov pritisk neprijeten.

15. . . . . Lc8—f5
16. f2—f4 Ta8—e8

Ta poteza ni najboljša. Črni je preveč neskrben na damskem krilu. Najbrže je hotel lovca zopet postaviti na c8. Pa je težko mobilizirati črne figure.

17. Tc3—a3 . . . .

Beli bi bil lahko s 17. h2—h3 še izsilil odgovor h7—h5.

17. . . . . b7—b6

Bridko, toda potrebno. Na 17. . . . . a7—a6 pa sledi 18. Ta3—a5 z grožnjo Ta5—b5. Črni mora potem igrati b7—b5 in popolnoma kompromitirati svojo pozicijo.

18. Dc2—a4!! . . . .

Dobi že kmeta.

18. . . . . b6—b5
19. Da4—a5 Lf5—d7

Na 19. . . . . b5×c4 sledi seveda 20. Da5×f5

20. Lc4—e2 Sf6—d5

Črni vidi, da je na damskem krilu bitko izgubil, zato poskuša na kraljevem krilu napadati. Astaloš igra od tu dalje izvrstno.

21. Da5×a7 b5—b4

Na 21. . . . . Te8—a8 sledi seveda 22. Da7×a8, Tf8×a8, 23. Ta3×a8+ Dd7—e8 24. Tc1×c6

22. Ta3—b3 g7—g5
23. f4×g5 Te8—a8
24. Da7—c5 De7×g5
25. Sd2×e4 Dg5—h4
26. Se4—d6! . . . .

Beli mora kontrolirati polja c8 in e8, da mu črni trdnjavi ne postaneta nevarni.

26. . . . . Ta8×a2
27. Le2—c4 . . . .

To ni najboljše. Beli bi bil moral takoj igrati Tc1—f1.

27. . . . . Dh4—h6

Preprečuje e3—e4.

27. Lc4×d5 . . . .

Še vedno bi bil beli moral igrati Tc1—f1. Po igrani potezi dobi črni dobre šanse.

27. . . . . c6×d5
28. Dc5—c7! . . . .

Edina poteza. Na 28. e3—e4? bi sledilo Ta2—a5!

28. . . . . Ld7—e6
29. e3—e4! . . . .

Sedaj, ko je skakač na d6 varen pred črno damo, se belemu ni več bati protinapada Ta2—a7.

29. . . . . Tf8—a8!

Grozi Dh6×c1+!

30. Tb3—g3+ Kg8—f8

Seveda ne 30. . . . . Kg8—h8 zaradi 31. Sd6×f7+, Le6×f7 32. Dc7—e5+

31. Tc1—f1 Ta2—a1
32. Tg3—f3 Ta1×f1+
33. Kg1×f1! d5×e4

Silno zanimiva bi bila naslednja varianta: 33. . . . . Dh6—h4! 34. Kf1—e2! d5×e4 35. Tf3×f7+ Kf8—g8 36. Tf7—g7+, Kg8—h8 37. Dc7—e7! Le6—g4+ 38. Ke2—e3, Dh4—e1+ 39. Ke3—f4, De1—f2+! 40. Kf4—e5! Ta8—a5+ 44. d4—d5! Df2×b2 42. Ke5—f4, Db2—f2+! 43. Kf4×g4, Df2×g2+ 44. Kg4—f4, Dg2—f2+ 45. Kf4—e5, Df2—b2+ 46. Ke5—e6! Db2×g7 47. Sd6—f7+, Kh8—g8 48. De7—d8+, Dg8—f8 49. Dd8—g5+, Df8—g7 50. Sf7—h6+ in mat v dveh potezah.

34. Sd6×e4 Dh6—h4
35. Tf3—g3! . . . .

Grozi mat v 2 potezah.

35. . . . . Ta8—a1+
36. Kf1—f2 b4—b3
37. Dc7—d6+! Kf8—e8
38. d4—d5! Ta1—d1
39. Dd6—b8+ Ke8—e7
40. Db8—b4+! Črni se vda.

V naslednji potezi vzame beli brez skrbi lovca.

Finiš v blejskem turnirju

Bled, 21. oktobra.

Še pet kol, pa vendar Aljehin ni še bil matematično siguren prve nagrade. Ogromna masa njegovih točk je seveda praktično že zdavnaj zadostovala, mogoče je pa nazadnje vse. Toda dvaindvajseto kolo je vendarle prineslo odločitev. Slučajno bi svetovni mojster dvaindvajseto partijo lahko tudi izgubil. Kashdan namreč, ki je edini še bil teoretično mogoč tekmec, je izgubil.

Pa bi bil zares Aljehin tudi kmalu izgubil. Tako slabo je stal, da je Bogoljubov smel prezreti celo figuro in vendar je z lahkoto dosegel remis. Bila je prava turnirska nevihta, kakršne poznajo vsi veliki turnirji. Aljehin izgubljen, Kashdan izgubljen, Vidmar izgubljen.

Ko se je razburjenje poleglo, so vsi mojstri lepo prijateljsko čestitali prvaku na prvi nagradi. Pa so iskali po šahovski zgodovini sličnih velikih uspehov. V San-Remu je lani Aljehin bolje igral. Tako mislimo vsi, tudi on sam. Tam ni bil nikdar v taki nevarnosti, kakor na Bledu. Tam je igral solidno, zanesljivo, takorekoč brez rizika.

Zato pa igrajo na Bledu vsi velemojstri slabo. To kaže tudi finiš. Vse je še nejasno. Vsi lahko še pridejo na drugo mesto, vsi še lahko propadejo. Vsi se pomikajo naprej počasi, trudno, brez poleta, brez moči, brez stare, strahovite moči.

Le en velemojster je na Bledu, ki preseneča: Maroczy. V drugi polovici turnirja igra z mladostno živahnostjo, energično, solidno, silno. Poleg Aljehina najbolje. Pa se je počasi pomaknil v neposredno bližino prvih mest in njegova šansa na nagrado raste od kola do kola.

Da Maroczy še dobro igra, smo vedeli še pred turnirjem. Igral je par brzih partij in strahovito mesaril svoje nasprotnike. Nihče pa ni pričakoval, da bo dvakrat raztrgal Bogoljubova, da bo dobil proti Kashdanu. Mož ima vendar že več nego šest križev.

Zelo zanimivo igra proti koncu tudi mladi Šved Stoltz. Celo vrsto partij je dobil, ki so bile zanj popolnoma izgubljene. Na primer proti Vidmarju, ki je v ljubljanskem hrušču prezrl figuro. S svojo srečo, ki jo ima le mladost, se je visoko povzpel.

Proti koncu turnirja se vedno uveljavlja utrujenost, izmučeni živci. Zato se goste težke pogreške. Zato je borba še bolj razburijiva nego sicer. Zato je vse nesigurno, ampak res vse.

Dolgo, dolgo je bila glava turnirja vedno ista. Aljehin na prvem, Kashdan na drugem, Bogoljubov in Vidmar na tretjem mestu. Ta vrstni red je tudi po nevihti v ponedeljek ostal neizpremenjen. Bo-li ostal? Kdo ve. Konkurenti morajo uničevati drug drugega.

Prav za prav je neugodno, da se Aljehinu v zadnjih štirih kolih ni treba več boriti za prvo nagrado. V borbo za drugo nagrado ne bo več posegal z isto energijo, kakor dosedaj. Mogoče pa vendarle.

Aljehinova ambicija ne pozna meja. Po prvi nagradi, ki jo že ima v rokah, ga draži premoč, s katero bi rad dospel do cilja. Pravi, da bi rad imel šest točk več nego drugi. Najbrže se mu bo tudi posrečilo. Prav lahko pa se primeri, da bo imel še več nepotrebnih točk.

In mladiči? Kashdan ni več mladič. To je zrel, močan, izkušen mojster. V njegovi igri ni več nezrelosti. Njegovi načrti so jasni, dobro premišljeni, solidni. Kashdan je velemojster.

Vsi Američani, ki so v teku desetletij prihajali v šahovsko areno, so bili zgodaj zreli. Pillsbury, Capablanca, Torre, Kashdan. Vsi so prišli z energično, podjetno, trezno igro. Vsi so bili takoj velemojstri. To mora biti v krvi, v vzgoji, v zemlji.

Flohr daleko ni Kashdan. Flohr je nedvomno zelo močan, preudaren, soliden. Nima pa tiste energije, ki Američana žene in nosi. Flohrova karijera bo lepa, toda počasnejša od Kashdanove.

Stoltz! Zelo nadarjen, močan. Toda še zelo mlad. Še mnogo bridkih razočaranj ga čaka. Njegovi igri se vidi, da še dolgo ni dozorela. Taktične finese, ki jih ima, so nedvomno zanimive, srčkane. Toda taktika je vendarle samo postranska stvar, strategija odloča, oziroma mora teoretično odločati. Strateg pa Stoltz še ni, še dolgo ne. Slučajni njegovi uspehi mu bodo dali veselja za nadaljnje delo, ne pomenijo pa preveč.

Naš Pirc je boljši strateg. Toda tudi Pirčeva igra še ni zrela. Nebroj dobrih partij je pokvaril. Ni še dovolj izkušen, da bi res vedel, kako nevarno je vedno v težkih turnirskih partijah vse do konca.

Pirc bo menda res ostal na zadnjem mestu. Sedaj tudi nima več nade za nagrado in zato tudi ne one divje volje, ki je potrebna za uspeh. Pircu se vidi, da sam ne razume te neprijetne usode, ki je zares nezaslužena. Da je nadarjen mojster, mislimo vsi. Da je še zelo mlad pa tudi vemo vsi. Že pojde, pa drugič.

Izredno dobro igra v tem težkem turnirju Kostić. Prav blizu nagrade je in prav mogoče je da, mu jo bo finiš še dal. Seveda bi moral malo več producirati. Reprodukcija je važna. Znanje je koristna stvar. Na prva mesta pa normalno prihajajo le igralci, ki imajo veliko idej.

Slabo vreme pritiska strahovito na blejski finiš. Njemcović je bolan, Bogoljubov tudi. Tako je mraz, da imamo že več dni turnirsko dvorano zakurjeno. Pa ne pomaga preveč. Dim z bojišča duši izmučene mojstre. Zato odpirajo okna. Je res težko.

Turnir je izredno dolg. Malo je bilo takih. V Londonu leta 1899. je bilo približno tako. Takrat je tudi Lasker približno takó razsajal kakor sedaj Aljehin. Takrat je igralo tudi 14 igralcev in tudi vsak z vsakim dve partiji.

V Londonu so trije igralci dosegli istočasno drugo, tretje in četrto mesto. To pot se stvar prav lahko ponovi. Če ne bo hujše. Pet igralcev lahko doseže isto višino. Bodo pa po bratovsko delili nagrade. Bilo bi zanimivo, ker bi turnir imel prav za prav samo dva rezultata: prvega in drugega.

Vse to so seveda samo kombinacije. Nihče ne ve, kaj nam bo finiš zares prinesel. Da pa bo zelo, zelo razburljiv, vemo vsi. In vsi se ga bojimo. No, vsak pravi boj je negotov.

SOKOLSTVO

Župni prednjaški tečaj v Celju

Sokolska župa Celje je vedno posvečala posebno pažnjo vzgoji prednjaškega naraščaja, brez katerega je vsak napredek v sokolski organizaciji izključen. Lani oktobra je župa priredila 14-dnevni prednjaški tečaj za učitelje, letos priredi v času od 28. septembra do 11. oktobra tečaj za članice, zlasti za učiteljice osnovnih šol. Izmed priglašenih je sprejetih 44 članic in jih pripada 29 učiteljskemu stanu. S tem tečajem namerava župa odpomoči občutnemu pomanjkanju vaditeljic pri naših edinicah, posebno pri onih, ki so bile ustanovljene zadnje leto. Župa je v prvi vrsti upoštevala take priglašenke, od katerih lahko zanesljivo pričakuje, da se bodo po tečaju v društvih tudi marljivo udejstvovale. Zato se je izbira prijavljenik izvršila sporazumno z bratskimi edinicami.

Sprejete priglašenke pridejo v Celje že v nedeljo 27. t. m. zvečer, kjer bodo v telovadnici mestne osnovne šole in celjskega Sokola prejele nadaljnja navodila. Tečaj se prične v ponedeljek ob 8. Uro poprej bo vpisovanje. Tečaj bosta vodila župna prednjaka br. Burja in s. Lada Engelmanova. Sodelovali bodo sestra Nina Trdinova, Almira Grudnova, br. Smertnik, Lavrenčič in dr. Rebernik. Želimo, da bi tečaj rodil mnogo uspeha in doprinesel društvom obilo koristi.

Delovanje sokolskih društev na Gorenjskem

Sezona sokolskih letnih javnih nastopov se nagiba h kraju. Na vzporedu je še nekaj društvenih javnih nastopov, med katerimi je najvažnejša proslava 35letnice obstoja sokolskega društva Kranj.

Vsi nastopi, katere je priredilo v poletju Sokolstvo na Gorenjskem, so več ali manj zelo uspeli, predvsem župni naraščajski zlet v Radovljici, župni članski zlet v Tržiču, prvi sokolski javni nastop v Predvoru, proslava 25letnice Sokola Škofja Loka, razvitje članskega prapora v Gorenji vasi in otvoritev sokolskega doma v Savodnjem.

Predvsem se je letos opazil velik napredek pri tekmah članstva in naraščaja na župnem naraščajskem in članskem zletu v Radovljici in Tržiču. Tekem se je udeležilo v celem 235 oseb članstva in naraščaja, kar je za sokolsko župo Kranj rekordno število z ozirom na to, da so se tekem udeležila le starejša in močnejša društva.

Rezultati pri tekmah seveda niso mogli zadovoljiti povsem sokolskih strokovnjakov, kajti od tako zastavnih in lepo razvitih telovadcev se je pričakovalo nekaj več. Konja na širi z ročaji, proste vaje in nekatere panoge lahke atletike bi morali tekmovalci vsekakor bolje obvladati, premalo pa se goji tudi drugo orodje, manjka smotrene, vsestranske in sistematične vežbe, zato tekme in javni nastopi ne nudijo tega, kar bi se od vloženega truda cele organizacije smelo pričakovati.

Opaža pa se na celi črti dosti dobre volje za intenzivno delo. Društva se marljivo pripravljajo za akademije in notranje javne nastope v zimski dobi ter za tekme in javne nastope za vseslovanski sokolski zlet, ki se bo vršil drugo leto v Pragi.

Za poglobitev sokolskega dela na Gorenjskem so podani vsi pogoji. Večina starejših društev ima na razpolago lepe sokolske domove s prostornimi telovadnicami, opremljene gledališke odre, dobro založene knjižnice, imajo močne pevske zbore in orkestre ter obširna in lepo urejena letna telovadišča. Mlajša in na novo ustanovljena društva pa se bodo morala za enkrat zadovoljiti z najetimi prostori, dokler si ne bodo mogla zgraditi lastnih telovadnic.

S prvim julijem je župna uprava namestila kot župnega prednjaka brata Franca Rakarja, absolventa savezne prednjaške šole v Mariboru, kateri bo imel nalogo, da vodi kontrolo v delovanju društev ter da izvežba društvom tehnično in idejno dobro podkovane prednjake. Da se vzgoji številu članstva in naraščaja odgovarjajoče število teoretično, praktično in idejno dobro podkovanih prednjakov in prednjačic, priredi župa v tem času dva prednjaška tečaja in sicer 14dnevni tečaj za vodnike mladinskih oddelkov in 3 tedenski tečaj za vodnike članskih oddelkov.

Pa tudi številčno je Sokolstvo na Gorenjskem močno narasio. Ob likvidaciji bivšega JSS v pričetku l. 1930. je štela sokolska župa Kranj v 13 edinicah 1135 članov, 510 članic, 226 telovadcev, 96 telovadk, 111 moškega, 69 ženskega naraščaja, 311 moške in 215 ženske dece, skupno torej 2361 sokolskih pripadnikov. Po 20 mesecih obstoja Sokola KJ pa šteje župa v 34 edinicah 2725 članov, 799 članic, 540 telovadcev, 230 telovadk, 293 moškega, 167 ženskega naraščaja, 773 moške in 635 ženske dece, skupaj 5392 sokolskih pripadnikov. Število sokolskih društev se je zvišalo za 24, število članstva za 1879, število telovadečih pa za 1600 oseb.

Z bližajočo se zimsko dobo pa se pričenjajo tudi predpriprave za zimski sport. Sokolstvo hoče povesti svojo mladino ven iz zatohlih prostorov visoko gori na strme in snežne poljane, kjer kraljuje mir, čisti zrak in solnce. Že lansko leto, ko je bila sokolska organizacija v zimsko-sportnih zadevah še v povojih, je župa priredila v Kranju smuške tekme, katerih se je udeležilo nad 200 oseb, število ki ga doslej na enem kraju še ni imela nobena druga organizacija v državi. Pričakuje se, da bo župa poslala nekaj svojih najboljših borcev-smučarjev k tekmam za slovansko sokolsko prvenstvo v smučanju, ki se bodo vršile v tej zimi v Čeških Tatrah. V tej zimi se bo s strani župnega vodstva storilo vse, da si vsako sokolsko društvo osnuje svoj smuški odsek, v katere naj pritegne čim več članstva in naraščaja po geslu: Kdor Sokol, ta smučar!

Prosvetni odsek trboveljskega Sokola je imel v torek zvečer sejo, na kateri je bil napravljen načrt za prosvetno delo v predstoječi zimski sezoni. V glavnih obrisih bo obsegal program predavanja, dramske predstave ter tečaj za francoski in češki jezik. Predavanja bodo redna in sicer vsako zadnjo soboto v mesecu ob 18. uri v Sokolskem domu. Predavatelji bodo deloma domačini, deloma bodo povabljeni od drugod. Prvo predavanje bo zadnjo nedeljo v oktobru. Drama ima letos težavnejše stališče, ker je nekaj prav dobrih igralcev odšlo iz Trbovelj. Za naraščaj se namerava ustanoviti dramatična šola. Skušalo se bo ustvariti tudi sokolski mladinski pevski zbor. — Tečaj francoskega jezika se bo vršil, ako se bo oglasilo zadosti interesentov. Prijave se sprejemajo do konca tega meseca v podružnici »Jutra« in na meščanski šoli. — Tečaj češkega jezika bo posebno važen za telovadce in telovadke, ki se prihodnje leto udeleže vsesokolskega zleta v Pragi. Enako važen je za one ki se hočejo priučiti jezika bratskega naroda. Prijave za ta tečaj sprejema načelnik Sokola br. Bizjak in sicer vsak dan od 18. do 19. ure v Sokolskem domu. Ves program je lepo zamišljen in prosvetni odsek bo storil gotovo vse, da ga tudi realizira. Odvisno je pa tudi od članstva, ako bo pokazalo za prosvetno delo Sokola tudi dovolj zanimanja.

Sokolsko društvo Artiče. V nedeljo 20. t. m. smo imeli v Artičah pri Brežicah ustanovni občni zbor sokolskega društva. Po pozdravu in kratkem nagovoru predsednika pripravljalnega odbora br. Dernača Rada o pomenu Sokola za Artiče je povzel besedo starosta brežiškega Sokola br. dr. Zdolšek Josip, k ije v lepih besedah orisal pomen Sokolstva pred prevratom, ko se je moral boriti proti nemštvu. Nadalje je razvijal program Sokolstva in očrtal njegovo delovanje na deželi ter dal smernice za dober uspeh in razvoj Sokola v Artičah. Odbor je sestavljen iz samih delavnih ljudi, ki dajejo jamstvo za res uspešo delo. Edina hiba je v tem, da društvo nima pravih prostorov in se bo morala telovadba vršiti vsaj v zimskem času v razredih Pa kakor je videti, se bo tudi ta vrzel lahko premostila, ker kažejo člani in članice izredno zanimanje. Že do občnega zbora se jih je priglasilo 73, a še vedno novi pristopajo. Poleg telovadbe je poskrbljeno tudi za prosveto. Prosvetni odsek bo naštudiral v zimskem času več iger, vršila se bodo predavanja strokovnjakov o perečih gospodarskih vprašanjih, a da bo tudi kaj zabave, bo skrbel za to pevski in tamburaški odsek. Tako je naše novo društvo postavljeno na trdno osnovo, obljubil mu je pa moralno pomoč tudi starosta brežiškega Sokola.

Sokolsko društvo Banja Luka se pripravlja na gradnjo častnega sokolskega doma, ker so mu postali sedanji prostori v učiteljišču preozki. Prostor ima že preskrbljen in tudi znatno vsoto prištedeno v ta namen. Odločitev o gradnji bo padla te dni. V društvu se vrši sedaj prednjaški tečaj.

HIROMANT in **GRAFOLOG** ki točno prečita vsakemu iz dlani preteklost, sedanjost in prihodnjost. — Sprejema vsak dan od 9. do 12. in od 2. do 7. v hiši Mestni trg št. 5, II nadstr. — V Ljubljani ostane do 1. oktobra. Ne zamudite prilike, dokler je še tu!

Vrnil se je iz inozemstva znanstveni in najboljši

Radio

Izvleček iz programov

Sobota, 26. septembra.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Čas in plošče. — 18.30: Plošče. — 19: Ustroj materije. — 19.30: Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu. — 20: Prenos opere »Cavaleria rusticana« in »Glumači« iz Zagreba. — 22.30: Napoved časa in poročila.

Nedelja, 27. septembra.

LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10: Versko predavanje. — 10.30: Spravljanje sadja. — 11: Salonski kvintet. — 12: Čas, dnevne vesti, plošče. — 15.30: Dekliška ura. — 16: Pevski kvartet Glasbene Matice. — 17.15: Veseloigra. — 20: Dueti večer. — 20.45: Radio-kvartet. — 21.45: Dnevne vesti, čas, — 22: Salonski kvintet.

BEOGRAD 11.45: Ciganska godba. — 12.30: Orkester. — 17.30: Pevski koncert. — 20: Ksilofon. — 20.30: Razgovori. — 21: Vijolinski koncert. — 21.40: Poročila. — 22: Petje in orkester. — ZAGREB 11.30: Cerkvena glasba. — 17: Ciganska godba. — 20.30: Koncertni večer. — 22: Lahka glasba. — PRAGA 19: Prenos iz Brna. — 20: Koncert Češke filharmonije — 22.15: Ples. — BRNO 18: Arije in pesmi. — 19: Vojaške pesmi. — 20: Ves program iz Prage. — VARŠAVA 17.35: Orkester. — 20.15: Mešan glasbeni program. — 22.30: Pevski koncert. — 23: Lahka glasba. — DUNAJ 10.30: Orgle. — 11.05: Dunajski simfonični orkester. — 13: Lahka glasba. — 15.05: Orkester. — 17.30: Schumannove pesmi. — 18.30: Komorna glasba. — 19: Klavir. — 20.30: »Trije mušketirji«. — 22.30: Prenos iz Budimpešte. — BERLIN 20: Koncert berlinske filharmonije. — 22.30: Plesna glasba. — KÖNIGSBERG 18: Godba na bandonije. — 19.15: Petje. — 20: Prenos iz Berlina. — MÜHLACKER 17.10: Orkestralen koncert iz Wiesbadna. — 19.45: Citre in mandoline. — 21: Drugo dejanje »Walkire«. — 22.35: Godba za ples. — BUDIMPEŠTA 16.15: Orkester. — 19.40: Veseloigra. — Lahka glasba. — 22.30: Koncert ciganske kapele. —

Jaroslav Hašek:

Horžiški okrajni glavar

Ne vem, če z mojim člankom ne bom razžalil tega gospoda. A kaj naj storim? Če bi zapisal: kolinski, kutnohorski ali budjejeviški okrajni glavar, bi bili nemara ti užaljeni! Češki okrajni glavarji so z malimi izjemami podobni drug drugemu kakor jabolka. Prvi ima malo večji trebušček, drugi malo manjšega. Odsekajmo torej za danes glavo okrajnemu glavarju iz Horžic.

*

Horžiški okrajni glavar je poklical predse urednika krajevnega lista. Že prejšnji večer je bil tako mimogrede dejal svojemu tajniku: Še nekaj! Jutri dopoldne ob desetih bi rad videl urednika našega krajevnega lista.«

Ponoči so orožniki potegnili urednika iz gorke postelje in ga odvedli na orožniško stanico. Ob desetih so ga prepeljali na okrajno glavarstvo. Hlače so mu lezle doli, zakaj naramnice so mu bili vzeli, ker so se bali, da se ne bi obesil. Tudi ovratnice ni imel. Ponoči mu niso dovolili, da bi si jo bil privezal. Urednik je bil ves zbegan in podoben človeku, ki so ga pravkar potegnili izpod vešal.

Okrajni glavar je stal pred njim kakor poosebljena moč, v vsej veličini svojega dostojanstva. Z nepopisno strogostjo je z viška gledal na tega uredniškega črva.

»Moj Bog,« je pomislil urednik, ko je zagledal velikanski trebuh okrajnega glavarja, ki je grozil, da bo pod njegovo napetostjo vsak trenutek počila uniforma z zlatimi gumbi, »če ta plane name in me s trebuhom pritisne ob steno, sem izgubljen.«

Okrajni glavar je strogo gledal urednika, ki je takoj uganil, kaj ta pogled pomeni: »V mojih rokah si, črv, in na tilnik ti bom stopil, zakaj jaz sem vsemogočen.«

Bil je boj dveh svetov. Boj velikana z ničétom. Boj slona z mrčesom. To je bila prava beseda, ki jo je gospod okrajni glavar iskal. V grobno tišino je zadonel njegov glas: »Mrčes ste, gospod urednik! Kaj ste zadnjič napisali v svojo rubriko »Nasveti in navodila poljedelcem in gospodinjam«? Seznam najboljših vrst sadnega drevja se vam je pa res posrečil! Izmed jablan priporočate tiste, ki jim v Franciji pravijo Reine de reinettes. Potem priporočate jabolka Belle de Boscop, Fondante de Bois, ameriške idaške hruške in angleške hruške Wilder early. To je veleizdaja. Zakaj priporočate te francoske slive? Ali nimamo svojih, pappenheimskih, gospod urednik? Dalje priporočate veliko zeleno reineclaude Washington, ki je doma v Ameriki. Značilno je, kako ste lepo preskočili domače vrste! Zakaj ne pišete, da so tirolska jabolka dobra? Ker mislite, da bi vam jih utegnili dati Tirolci po hrbtu. Ker je to ljudstvo zmerom pripravljeno žrtvovati življenje za našega ljubljenega cesarja. Zakaj ne priporočate kasselskih kraljevih jabolk? Ker je Kassel nemško mesto in želite, da bi naši zavezniki Nemci vojno izgubili. Zakaj ignorirate gravensteinska jabolka? Ker je geslo gravensteinskih huzarjev: Za Boga, cesarja in domovino! Seveda vam tudi slive grofa Althana niso po godu, ker je bil grof Althan avstrijski general in vi želite, da bi Bog poslal vse avstrijske generale k vragu. Zato še enkrat poudarjam: Vi priporočate francoske slive, francoska jabolka in hruške, angleške hruške in ameriške češplje samo zaradi tega, da bi ljudje nenehoma mislili na to, kdaj bodo Francija, Anglija in Amerika potolkle Nemčijo in Avstrijo. Le preberite natančno svoj članek »Katere vrste ječmena so najboljše za naša tla?« Tam pišete, da na čeških tleh najbolje uspevajo francoske vrste. Torej Čehi in Francozi. To mi dobro razumemo in znamo čitati med vašimi vrsticami. V svojim spisu »Nasveti ljubiteljem cvetja« priporočate rdeče, višnjeve in bele pelagonije. Torej prepovedana slovanska trobojnica. Ali pa tole: »Izvrstno gnojilo za krompir je čilski soliter«. Vi bi torej najrajši spravili Avstrijo ob najvažnejši sestavni del smodnika. Kakšen vpliv imajo vaši članki, priča dopis poveljnika orožniške stanice v Vodancu: »Dovoljujem si opozoriti c. kr. okrajno glavarstvo na članek horžiškega lista »Uporaba galuna«. Tam se bere: Časih sede na kosmuljo velika množica majhnih gosenic, ki v par dneh požro vse listje in sadove.« V teh težkih časih lahko tak članek napravi v našem sadjarstvu nepopisno panika in zato menim, da ima človek tudi politične cilje. V isti številki je tudi recept za snaženje rumenega perila in takoj za njim »Nekaj o izdelovanju črnila«. Ti dve barvi morata zbuditi pozornost slehernega čitatelja, ker je itak navada prikazovati črnožolto zastavo naše monarhije v smešni luči. V časniku vobče pogrešam patriotične in lojalne miselnosti. V članku »Mokri čevlji« je med drugim stavek: »Takoj ko sezuješ mokre čevlje, jih napolni s suhim ovsom«. Dovoljujem si vas opozoriti, da je to direktno ščuvanje na odpor proti rekviziciji ovsa.« Tako je, dragi prijatelj, sami vidite, kam to vodi.«

Okrajni glavar je umolknil in pogledal malopridnega urednika. To je bil pogled slona, ki se je pripravlja, da v naslednjem trenutku pohodi majhno, nebogljeno bitje.

Toda slon se je vendarle umaknil. Okrajni glavar je odprl predal svoje pisalne mize, pomolil ubogemu uredniku sveženj papirjev in svečano dejal: »Patrijotična čuvstva in lojalnost se morajo vleči skozi vse vaše članke. Tu sem zbral nekaj nasvetov in navodil poljedelcem in gospodinjam v patriotičnem duhu. Iziti morajo v prihodnji številki. Idite.«

Ko se je urednik ves uničen vrnil domov in prelistal znameniti prispevek, je čital v njem tole:

Po ceni vremenski prerok. Na steno obesi razglednico s sliko našega ljubljenega vladarja. V vladarjevo čelo zabij žebelj in pritrdi nanj kratko nit. Na konec te niti obesi črnožolto kroglico, v katero vtakni petelinja ali gosja peresa. Na razglednici potem s svinčnikom zaznamuj, do kot sega kroglica. Če se obeta lepo vreme, zleze kroglica do nosu Njegovega Veličanstva. Če pa se obeta dež, potem kroglica pade.

Ceneno lepilo dobimo iz 50 gr smrekove smole in 250 gr goveje masti. Oboje polijemo z 26 gr močnega terpentino in toliko časa mešamo, da med tem dvakrat zaporedoma zapojemo avstrijsko narodno himno.

Da poleti preprečimo kisanje mleka, položimo vanj list divjega hrena in zakličemo trikratni »Hoch!« našemu ljubljenemu vladarju.

Iz življenja in sveta

Pariška kolonialna razstava ponoči

Pariška kolonialna razstava ima še vedno ogromno posetnikov, celo več nego kdaj prej, za kar gre hvala lepim dnevom in nočem. Zadnjo nedeljo jo je posetil 475.601 človek, predzadnjo nedeljo celo preko 550.000, kar je doslej največje število obiskovalcev

Neznana živila in neznani okusi

Znanost zanemarja želodec — Mnogo je še užitnih rastlin, ki jih ne poznamo

Naša doba, ki bi zaslužila naziv zlate dobe izumov in odkritij v področju mehanike ter elektrotehnike, gotovo ne bi zaslužila tega pridevka v področju živil. Mogoče nam je sicer z ultravioletnimi žarki obsevati živila in jim s tem povečati količino vitaminov; mogoče nam je s količino bakra v živalskih jetrih odpravljati malokrvnost; in mogoče nam je do pičice natančno izračunati število kalorij v živilih — toda ta živila imajo isti okus kakor prej in v bistvu se niso spremenila.

Prof. E. Free je označil konservno škatlo za eno največjih izumov vseh časov, ker omogoča ljudem, da ohranijo in smotreno razdelijo živila, ki bi se drugače pokvarila. Takšnih izumov nam še manjka, da bi doživeli zlato dobo živil.

Mnogo naših užitnih rastlin, sadežev itd., je že tisočletja zapisanih na jedilnem listu človeštva. Jabolka poznamo najmanj 4000 let, lečo 5000 let, banane so pridelovali že pred štirimi tisočletji, fižol in zelje pred 4700 leti, zeleno poznamo 3000 let.

Po drugi strani je druge užitne rastline vsaj civilizirano človeštvo spoznalo šele pred razmeroma kratkim časom. Omenimo tu n. pr. nageljnove žebice, ki so jih prinesli Portugalci pred 300 leti v Evropo iz Vzhodne Indije; cimet, ki so ga začeli šele pred 150 leti pridelovati na Cejlonu; papriko, ki je prišla v 16. stol. v Evropo; poprovo meto, ki je prišla šele 1750. Vse te »nove« rastline so pomenile isto toliko novih senzacij za človeški okus, kakor kakao in čokolada, ameriške jagode in ananasi, ki jih je Evropa spoznala šele 1715. Brusnice so začeli pridelovati v Ameriki šele okoli 1800. Grapefruit z malajskega otočja je Amerika uvozila šele pred kakšnimi 30 leti, v Evropo celo mnogo pozneje.

In potem je nastal zastoj, kakor da za jedilni list civiliziranega človeštva niso mogoče nobene novosti. Ali res niso mogoče? So, in še mnoge, samo ljudje se premalo zanimamo zanje. Spominjamo se samo na vzhodnoazijsko sojo, s katero smo se v naših krajih seznanili šele pred nekoliko leti; ameriško poljedelsko ministrstvo pa pripravlja senzam kakšnih tisoč rastlin, ki bi prišle za človeško prehrano v poštev in ki so jih mnoge do danes v to svrho uporabljali le Indijanci. Med temi rastlinami je prerijski krompir, ki je veliko bolj odporen proti škodljivkam nego običajni krompir; dalje divji sladki les, ki vsebuje mnogo učinkovite sladke snovi, kakršno uporabljajo za slaščice in zdravila; kamas, iz katerega izdelujejo Indijanci sirup in moko; neki kaktus, ki opaja in ki ga Indijanci imenujejo »suhi whisky« itd. Že omenjena rastlina kamas vsebuje mnogo neke snovi, ki učinkuje kakor znani insulin in ki bi ga s pridom lahko uporabljali zoper sladkorno bolezen. In koliko je na vsem obširnem svetu še živilskih rastlin, za kater nihče ne ve, ali pa samo domačini! Vse te čakajo, da jih odkrije slučaj in da postanejo morda tako važne, kakor so nam danes razne žitnice, krompir, kavna rastlina itd.

V splošnem so namreč naša jedila in živila posledek srečnih naključij in ne znanstvenega raziskovanja. Spomnimo se samo, kako je tisti francoski ovčji pastir iznašel roquefortski sir. Shranil je kruh in navaden sir v klet in ko se je čez dalj časa na to spomnil, je našel, da je sir sicer plesniv, a po okusu neprimerno boljši. In mnogo takšnih naključij nam je pomagalo do novih jedilnih užitkov. Bil bi pa čas, da bi se začela znanost sama sistematično ukvarjati z odkrivanjem novih jestvin in novih okusov. Po sintetičnem potu lahko posnema vse mogoče okuse, n. pr. okus citrone, oranže, vanilije itd., namesto da bi pa posnemala samo že dane, naj bi poskusila ustvarjati nove, saj za to ima dovolj podlage v uspehih dosedanjega raziskovanja. Kakor skrbi, da doživljata človeško oko in uho vedno nove senzacije, kakor skrbi za nove stroje, ki lajšajo človeškim mišicam delo, tako ne bi smela zanemarjati preveč niti našega čuta in okusa.

Novo letališče v Trstu

Kakor poročajo iz Trsta, bodo otvorili tam v kratkem novo letališče za vodna letala v luki Viktorja Emanuela. Opremljeno bo z najmodernejšimi letališkimi napravami.

Letalo se je zaletelo v avto

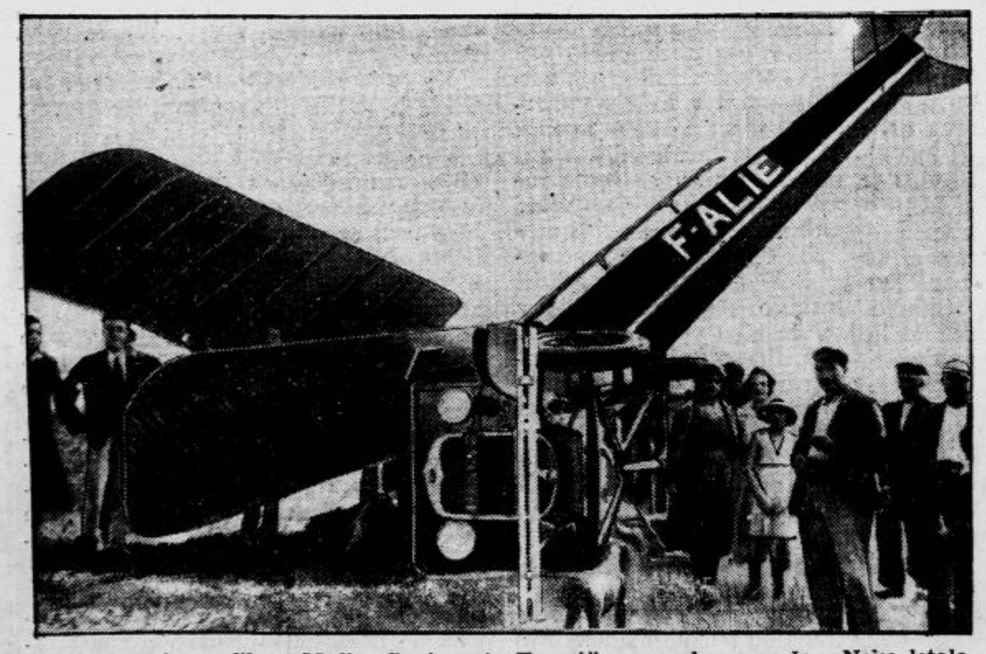

Te dni se je zgodila v Medi - Saujour (v Franciji nenavadna nesreča. Neko letalo se je pri pristanku zadelo v avto in ga docela uničilo. Letalo se je močno poškodovalo. K sreči ni bilo nobene človeške žrtve

Paderewski – farmar

Ignac Paderewski, največji poljski klavirist, ki je še pred nedavnim žel v Ameriki velikanske triumfe na koncertni turneji, si je kupil v južnoameriškem ozemlju Paso Robles 2500 juter obsegajočo farmo, ki jo sam upravlja, kakor da je rojen veleposestnik in kmetovalec.

Sicer ni pri Paderewskem takšen skok v drugo področje nič presenetljivega. Že takrat, ko so ga Poljaki izvolili za prvega predsednika svoje ljudovlade, je dokazal, da se ne razume samo na muziko, temveč če je treba tudi na politiko. Zakaj bi se ne tudi na poljedelstvo? Danes ima šele nekaj čez sedemdeset let — in še cel kup časa pred seboj, da utegne presedlati v kakšno drugo stroko, če bi se mu ta ne obnesla. Za vsak slučaj se je lotil na svoji farmi tudi komponiranja in njegovi prijatelji pravijo, da je v zadnjem času zložil že več velikih in izvrstnih skladb.

Wegenerjeva zadnja pot

Kakor smo že poročali, sta prispela v Kodanj člana ekspedicije pokojnega prof. Wegenerja dr. Sorge in dr. Georgi.

Novinarjem sta pripovedovala zanimive stvari, kako sta prebila groenlandsko zimo v jami, ki sta jo izkopala v celinski led. Viharji so bili strašni, temperatura je znašala dostikrat 60 in več stopinj pod ničlo, često ju je popolnoma zamedlo. Nekoč je prispel do njiju postaje prof. Wegener v družbi Groenlandca Rasmusa. Bil je popolnoma izčrpan. Zaman sta ga rotila, naj ostane do povratka lepšega vremena pri njiju. Prof. Wegener in Rasmus sta se odpravila. Kako sta končala potem v groenlandskem ledovju, jima je neznano

„Usoda Amerike je združena z Evropo!“

Državni podtajnik Castle, je imel pred vodilnimi ameriškimi industrijci in trgovci senzacionalen govor, v katerem je ugotavljal, da je ameriška gospodarska depresija le posledica evropske in še posebej nemške krize

Gandhi in Chaplin

Listi so poročali, da je ameriški filmski zvezdnik Charlie Chaplin obiskal v Londonu indskega apostola Gandhija. Kaj sta se pogovarjala, ni znano, morda sta načela debato o tečaju funta, ki ju oba ne zanima — Gandhija zaradi tega, ker

nima nobenih zemeljskih potreb, Chaplina zato, ker je svoje imetje naložil v dolarje, ki stoje trdno kakor prometni stražnik na križišču ulic. Gandhi je morda Angležem očital, da se niso vrnili k primitivnemu domačemu delu in oblačilu iz domačega platna; Chaplin je gotovo obžaloval, da nudi Anglija danes dramo in ne filma...

Ločitev zakona na Španskem

Španska vlada bo predložila parlamentu zakonski načrt glede ločitve zakona, ki bo med najbolj širokogrudnimi v Evropi. Ločitev na podlagi obojestranskega sporazuma kakor na samo zahtevo žene se bo izvršila brez vsake ovire, dočim bo moral mož navesti zadovoljive vzroke, če se bo hotel oprostiti zakonskega jarma. Na Španskem so bile ločitve doslej zakonito prepovedane.

Več stanovanj nego prebivalcev

Tudi na Angleškem so pobijali v zadnjih letih stanovanjsko mizerijo z graditvijo novih hiš in posebno originalno se je tega pobijanja udeleževalo mesto Swanscombe v grofiji kentski. Štelo je l. 1921. celih 8494 prebivalcev; izračunali so, da jih bo prekoračilo letos 10.000 in so napravili desetletni načrt: 400 novih hiš, da bo zadosti prostora za 10.000 duš. Te hiše so vse zgradili, letos pa so pri ljudskem štetju s presenečenjem našteli le 8541 prebivalcev, 47 več nego leta 1921. Čemu torej 400 novih hiš? Občinski očetje si sedaj razbijajo glave, kam bi z njimi.

Drevi popoln lunin mrk

Med 19. in 22. uro prireja nebo izredno predstavo za zemljane: opazovanje zemeljske sence na luni

Letos imamo kar dva popolna lunina mrka. Prizor, ki ga je v lepi noči dne 2. aprila opazovalo tisoče in tisoče radovednih zemljanov, se bo drevi skoraj ob isti uri ponovil, tako da lahko govorimo o reprizi pomladne predstave. Astronomi, ki so pota nebesnih teles natanko izračunali in imajo v razvidnosti vse normalne, po zakonih nebesne mehanike nastajajoče pojave za dolga leta v naprej, napovedujejo potek te zanimive »predstave« takole:

Luna se pojavi na vzhodu že kmalu po 18. uri. Takoj, ko nad obzorjem, ki si ga kajpak zamišljamo v lepi vedrini septemberskega večera, zasije nje oranžastobarvna krogla, pade na lunino svetlo površje polusenca naše Zemlje. Seveda je to še premalo, da bi se vidno zamračilo njeno obličje. Prava igra se šele pričenja. Malo pred 19. uro jame spodnji lunin rob vedno bolj temneti, kakor da bi odnekod priplavali nevidni temačni oblaki in ga pokrili. To so prvi docela vidni znaki luninega mrka. Bolj in bolj se ljubi Mesec pomika v temni prostor, ki ga je zasenčila mogočna zemeljska krogla. Tako se vedno bolj razvija tisti svojevrstni videz Lune, ko se naivnemu opazovalcu zdi, da je nad njo planila mračna pošast in jo začela odjedati. Daleč na afriških planjavah in na neskončnih ravnicah Kitajske še danes ta pojav vliva ljudem strah in grozo; nepoučeni o nebesu in njegovih naravnih pojavih, vidijo v tem delo zlih duhov in razodevajo z obredi in vpitjem svoj strah, pa tudi sočutje z Luno. Toda bistrejši opazovalci neba, ki jih je tudi med naravnimi ljudstvi nekaj lahko spoznajo, da se to zamračevanje luninega površja dogaja po nekih stalnih zakonih in da se tudi zasenčeni del Lune ne skrije popolnoma, marveč se riše v temnordečkasti barvi, ki ni nič drugega kot daljni odsev redkih solnčnih žarkov, ki se lomijo v zemeljski atmosferi. Baš ti barvni prehodi dajejo luninemu mrku posebno lepoto in značilnost ter vsakega pravega prijatelja neba mikajo in vabijo, da opazuje do konca ta redki nebesni prizor.

Ob 20. uri in pet minut luna popolnoma mrkne. Nje svetlo površje je izginilo v senčnem stožcu Zemlje; namestu Lune imamo pred seboj senco planeta, ki je naša domovina. Toda vsak, kdor je kdaj opazoval popoln lunin mrk dobro ve, da Luna nikdar ne ugasne popolnoma: skozi zemljino senco se rahlo, a vprav magično svetlika neka nedoločna svetloba, ki daje celotnemu prizoru svojevrsten čar. Rdečkasti, sivkasti in modrikasti toni tekmujejo s temo in vlivajo dojemljivemu opazovalcu pobudo, da si zamišlja onkraj zemljine sence fantastične lunine pokrajine z visokimi gorami in ogromnimi kotanjami nekdanjega morja... Skratka, skoraj poldrugo uro brli nad otožno septembersko pokrajino melanholična leščerba — mrka Luna. Goste zvezde sevajo z neba. Ob 21. uri 30 minut se pričenja levi rob izmotavati iz sence; svetli prostor je čedalje večji, zvezde bledijo in ob 22. uri 41 minut je predstava v glavnem končana, le polusenca se še poslavlja tja do polnoči.

Lunin mrk je za razliko od solnčnega, ki je vedno omejen le na izvesten del zemeljskega površja, viden povsod, kjer sije Luna. Redkokdaj se od dela utrujene oči zemljanov obračajo proti nočnemu nebesu, kjer se v čudovitem redu roje neštevilna vsemirska telesa, pred katerimi je naša Zemlja samo borno zrnce vesoljne materije. Takale »predstava« pa ob lepih nočeh vendarle zamika oči tega ali onega, sicer ravnodušnega zemljana: Opazujoč prizor luninega mrka je lahko vesel, da jih razume; šele skozi človeka je narava spoznala samega sebe in vso svojo, včasi kruto veličastje.

»Car mednarodnih pustolovcev«

Tri leta so ga zaman zasledovali kriminalisti vsega sveta, končno jim je prišel v Parizu v mrežo. To je Jurij Kahane, mož, ki se v preveliki skromnosti sam naziva za »carja mednarodnih pustolovcev«. In ta naslov 23-letni mladenič skoraj zasluži, kajti idej, po katerih izvaja svoje pustolovščine, je toliko, da bi lahko rabile za snov najplodovitejšemu pisatelju kriminalističnih romanov. Tako so listi v zvezi z njegovo aretacijo osvežili zadnjo njegovo veliko lopovščino, ki se mu je izjalovila tik pred uspehom v Ameriki.

Zbral je naslove 53.000 najbogatejših Američanov, preskrbel si je sliko neke lepotne kraljice in jo razmnožil v deset tisoč izvodih. Najel je nekega penzioniranega uradnika, ki mu je bila naloga, da prepiše in odpremi na 53.000 naslovov pismo, ki ga je bil stiliziral Kahane sam. V pismu je šlo za malenkost: z besedami, ki so morale seči do srca, je prosil pustolovec naslovljenca, naj mu daruje 1 sam dolar, da bi se mogel poročiti z »angeljem«, čigar fotografijo je priložil. Uspeh je bil po tem pismu zagotovljen, tako zagotovljen, da je postal Kahane malo preveč predrzen. Sam je začel pripovedovati naokrog, kaj namerava tako da je prišla stvar tudi policiji na uho in je ta nastopila. Kahane pa je še pravočasno odkuril v Evropo. Preden pa se je v Parizu ujel v mrežo, je mimogrede ponaredil v Londonu nekoliko kreditnih pisem, v Berlinu je nastopil kot slepar s hipotekami, na Dunaju je izvabil s ponarejenim priporočilom neki banki 5000 šilingov.

Klub jecljavcev

V Londonu imajo poleg neštetih drugih klubov tudi klub jecljavcev. Njegovi člani so dolžni imeti govore na banketih, ki jih klub prireja od časa do časa. To nenavadno društvo je ustanovil neki odvetnik, ki je jecljal celih trideset let, pa je potem z veliko voljo odpravil svojo hibo. Mož trdi, da je jecljavost v vseh primerih ozdravljiva, ker temelji samo na prirojeni boječnosti.

Zamorska glasba

Južnoafriški vseučiliški profesor Kirby se je odpravil v Deželo Bavendov, kjer hoče proučiti nastanek afriške instrumentalne glasbe. Ta čas je gost glavarja Sibaze, ki mu je zgradil posebno bivališče, poleg tega pa mu je dal na razpolago cel trop služabnikov, ki so vsi dobri svirači na domače instrumente. Prof. Kirby se zanima zlasti za neko pihalo iz antilopinega roga. Sam je lastnik največje zbirke afriških glasbil na svetu.

Razdružitev enega največjih bančnih koncernov v Ameriki

A. P. Giannini, ustanovitelj enega najbogatejših ameriških bančnih koncernov »Transamerican Corporation« je s svojima obema sinovoma sklenil likvidacijo ogromnega bančnega podjetja. Koncern je izgubil od letošnjega julija do zdaj eno milijardo dolarjev

Oustric začasno na svobodi

Francoski finančnik Oustric, znan po velikem škandalu, ki ga je izzval polom njegovih podjetij, je bil do zadnjega v preiskovalnem zaporu. Te dni so ga začasno izpustili na svobodo, kakor kaže naša slika, in se pojde oddahnit na francosko Riviero do dne, ko se bo pričela sodna razprava o njegovi zadevi. Za njim vidimo enega njegovih zagovornikov, dr. Valliera

Leto dni brez dežja

Iz Dežele Culov v južno-vzhodni Afriki poročajo, da vlada tam strahovita suša, ker že 12 mesecev ni padla niti kaplja z neba. Vsak dan pogine do 1000 glav živine, zemlje pa ne morejo niti orati, ker je pretrda. Ljudstvo umira od gladu, vladina pomoč se šele pripravlja, tako si pomaga kakor ve in zna. Te dni so zaprli neko žensko in dva moška iz plemena Sekukunijcev, ki obožavajo ježevca. Ženska se je na prigovarjanje moških odločila, da žrtvuje svoja otroka. Zastrupila ju je z nekim praškom, nato so ju razrezali na kose in napravili iz njiju čarovno »medicino«, ki priklicuje dež, kakor verujejo tamošnji zamorci.

Iz uredniškega koša

Grofičje. Neko letalo je letelo pred kratkim proti našemu gorskemu ozemlju tako nizko, da se je zdelo z naše precej visoke vasi, kakor da se bo dotaknilo streh. Majhnega fantka je to tako preplašilo, da je stekel k očetu in mu zaklical: »Oče, zapri vrata, drugače bo priletelo še v hišo!«

Menišje. Pri nazornem pouku v tukajšnji pomožni šoli za duševno zaostale otroke je učitelj pokazal psa. Vpraša nekega učenca, kakšna žival je to. Učenček si ogleduje psa od zgoraj in od spodaj, pa pravi: »To je samec.«

Vsak dan ena

»In me boste zvesto ljubili?«
»Vse, ki sem jih ljubil, so še hvalile mojo zvestobo.«

O. Hanstein:

Ali je kriva?

Roman

»Doktor, doktor, kak strašen človek ste! Kadarkoli je kak slučaj popolnoma jasen in preprost, vtaknete vanj svoj nos in dokažete, da je domnevni krivec nedolžen angel, lopov pa nekdo drugi!«

»To delam zato, ker ne verujem v preproste slučaje. Mislim, da bo tudi sodišče — —«

Wesendonk je spet pokimal.

»Saj veste, doktor, da sem vaš odkritosrčni občudovalec in vaših uspehov vselej vesel; če bi bilo po mojem, bi bili zdavnaj — —«

»Ko pa ne maram! Prvič bom imel itak kmalu vsega dovolj in drugič lahko kot komisar res koristim in —«

»Kot tajni svetnik bi bili prav tako nepotreben kos pohištva, kakor sem jaz — jelite, to ste hoteli reči?«

»Če sami tako mislite, zakaj pa ne! A kako bi mogli odjesti to stvar kolegi Zessinu!«

»Saj jo bo moral itak odložiti, ker ima preveč opravka z umorom v Kopeniškem gozdu.«

»Tedaj poverite to zadevo meni!«

»Prav rad, akoravno se bojim, da deželni sodni svetnik Schellmeier tega ne bo vesel.«

Doktor Schluter se je vrnil v predsobje, kjer sta ga čakala Eberhard in Soden.

»Vse je v redu. Zadevo imam zdaj jaz v roki.«

Njegov obraz se je zresnil.

»Gospod grof, ne umejte me napak. Če sem vam prejle rekel, da osebno še nisem prepričan o krivdi gospodične Wellhornove, je bila to samo moja zasebna opazka. Ne da se tajiti, da govorijo zoper njo težki indiciji. Lotil se bom svoje naloge brez vsakega predsodka in si na vso moč prizadejal, da najdem pravega krivca, pa naj bo to gospodična Wellhornova ali kdo drugi.«

Eberhardu je že upadel pogum, ko se je Schluter spet prijazno nasmehnil.

»Videli bomo, kako bo. Vsekako vas bom obveščal po gospodu pl. Sodenu, ki je itak v stalni zvezi z vami. In zdaj mi oprostite, čas je, da se lotim dela.«

»Ali se mislite takoj peljati v zapor in—«

Beseda je šla Eberhardu nerada z jezika.

»Nikakor ne, saj bom tudi s preiskovalnim sodnikom šele jutri govoril. Najprej si hočem po možnosti ogledati vse razne osebe, ki nastopajo v tej sodni drami.«

»Še eno prošnjo imam. Kadar boste govorili z mojo nevesto, povejte ji prosim, da trdno verujem v njeno nedolžnost in se čutim slej ko prej zaročenega z njo.«

Schluter ga je pogledal, nato je pokimal.

»To ji sporočim.«

Dal mu je roko, jo toplo stisnil in šel v svojo pisarno, kjer mu je njegov stalni sodelavec, višji stražmojster Schreiber, začudeno pogledal naproti.

»Kako pa to, gospod komisar! Mislil sem, da ste bolni!«

»To je bilo dopoldne, a zdaj sem zdrav. Drevi se popeljete v Gardelegen, jaz pa napravim majhen izlet v Detmold. Jutri zjutraj sva lahko oba spet tukaj.«

»Kaj naj delam v Gardelegnu?«

»To vam povem v avtomobilu — le pojdite z menoj.«

Med tem je stopil zapuščinski sodnik Diederich v pisarno deželnega sodnega svetnika Schellmeierja.

»Gospod kolega, v Wellhornovi zadevi je nastopila čudna komplikacija. Mrtvi sin je prišel.«

»Kakšen mrtvi sin?«

Preiskovalni sodnik je zlovoljno zmajal z glavo.

»Morda se spominjate, da je bil Wellhorn vdovec in je imel sina. Nepridiprava, ki ga je dvajsetletnega odrinil v Ameriko; kmalu potem so ga pokopali v Avstraliji, ko se je razbila ladja, na kateri je bil, in je utonil.«

»Da, mrtvaški list imamo celo v sodnih spisih.«

»A zdaj je mrtvi tu.«

»Kako to?«

»Preprosta reč. Nekako pred uro je stopil v mojo pisarno neznan človek. Zelo eleganten je, le nekam ogoljen. Predložil mi je potni list na ime Alfreda Wellhorna; dan rojstva in fotografija se ujemata; in trdi, da je pravi sin pokojnega Wellhorna. Sicer ima pa tudi krstni list in vojaške listine.«

»In kaj pravi zastran mrtvaškega lista?«

»Pokazal mi je sodni zapisnik iz Singaporeja, iz katerega je razvidno, da je vložil ugovor zopet proglasitev za mrtvega in z dvema pričama, ki trdita, da ga poznata že izza mladih nog, dokazal, da je res Alfred Wellhorn. To bi pomenilo, da so takrat v Melbourneu pomotoma pokopali nekega drugega utopljenca pod njegovim imenom.«

»A takrat sta bili vendar tudi dve priči.«

Sport

Maribor : Primorje

Na igrišču Primorja na Dunajski cesti se bo jutri odigrala interesantna nogometna tekma, ki bo nudila istočasno tudi dober nogomet. Že dejstvo, da se bosta oba kluba borila za prestiž svojih mest in ne samo za prestiž svojih klubskih barv, nudi dovolj jamstva, da bo igra do poslednjega trenutka napeta, živa in resna.

Že od poletja nismo videli Maribora na delu v Ljubljani z našimi najmočnejšimi reprezentanti in še te tekme so imele le prijateljski značaj. Nastop Maribora preteklo nedeljo proti tukajšnji Svobodi, ne previsok rezultat ter zasedba z rezervami napravlja vtis taktične poteze, ne izraža pa njegove stvarne moči. Kakor je vsem znano, ima letošnje nogometno prvenstvo v Sloveniji svojo specialno nalogo: na Mariboru leži, da sedaj prepričevalno dokaže svoje lanskoletne trditve, da s svojo silo nadkriljuje vsaj enega obeh ljubljanskih državnih ligašev. Njemu se je resnično posrečilo, da je v Mariboru odnesel ljubljanski Iliriji dve dragoceni točki z visokim rezultatom, ali večina ljubljanskih sportnikov ne veruje, da bi mu uspelo to doseči proti za borbo razpoloženi Iliriji. Ta neizvestnost, ki pa lahko prinese največja razočaranja, daje nedeljski tekmi še večji interes, kakor bi ga sicer po svojem značaju zaslužila.

Tekma se bo vršila na igrišču ASK Primorja ob vsakem vremenu s pričetkom ob 15.30. Predtekmo igra Jadran s Primorjem II. ob 14. uri.

TKD Atena : SK Ilirija

V nedeljo dopoldne ob 10.30 na igrišču Ilirije.

Po daljšem presledku bomo imeli v nedeljo v Ljubljani zopet hazensko tekmo, s katero se otvori jesenska prvenstvena sezona LHP. Takoj v prvem kolu se srečata v borbi za nadmoč v ljubljanski hazeni ostra lokalna rivala Atena in Ilirija. Hazenska srečanja med Ateno in Ilirijo sličijo po svoji napetosti in važnosti nogometnim srečanjem Ilirije in Primorja, zato se upravičeno smatrajo prvenstvene borbe med obema kluboma za ljubljanske derby prireditve.

V sportnem oziru obeta nedeljska tekma mnogo. Protivnika sta interesantna, Ilirija fizično šibka, Atena robustna. Način igre je pri obeh družinah različen. Ilirija goji tehnično in lepo brzo kombinacijsko igro, s katero pa more uspeti le proti enaki nasprotnikovi igri. Proti Ateni bo imela težko stališče. Atena igra povsem primitivno hazeno, opirajoč se pri tem na svojo fizično premoč in na veliko rutino, katero si je pridobila v mnogih težkih borbah. Nedeljska igra bo borba tehnične izvežbanosti in mladostne ambicije proti rutini in fizični premoči.

Tekma se vrši ob vsakem vremenu. — Vstopnina je iz propagandnih ozirov nizka.

Službene objave LNP

(S seje p. o. dne 23. septembra 1931.)

Navzoči gg.: Rybař, Novak, Accetto, Zupanc, Grošelj, Šetina, Berdajs, Pivk.

V nedeljo 27. septembra se določijo naslednje prvenstvene tekme. Ljubljana: igrišče Primorja: ASK Primorje : ISSK Maribor ob 15.30, v kolikor se kluba drugače ne sporazumeta. Predtekma prvenstvena tekma Primorje II. : Jadran ob 14. uri. Službujoči odbornik LNP g. Pevalek. ASK Primorje mora postaviti 6 starejših in vestnih reditelјev. Nastop službe pol ure pred pričetkom prve tekme. — Igrišče ZSK Hermes: dopoldne ob 10. uri, SK Reka : NSK Sparta. Službujoči odbornik g. Grošelj. Vsak klub mora postaviti po tri reditelje. Popoldne ob 15.30 TSK Slovan : SK Ilirija II. Predtekma poskusna tekma ŽSK Hermes II. : SK Domžale. Službujoči odbornik g. Galov. Vsak klub mora postaviti po dva reditelja (razen SK Domžale). Nastop službe pol ure pred pričetkom prve tekme.

Opozarjajo se klubi, da ima prvo imenovani klub ves aranžma t. j. prijavo tekme policiji, preskrbeti igrišče itd.

Celje: SK Athletik : SK Ilirija. Službujoči odbornik LNP g. Mahkovec. Pričetek tekme ob 15.30 v kolikor se kluba drugače ne sporazumeta.

Maribor: SK Železničar : SK Svoboda. Službujoči odbornik LNP g. Amon. Pričetek tekme ob 15.30, v kolikor se kluba drugače ne sporazumeta.

SK Rapid: ISSK Maribor II. — SK Železničar II. : SK Mura.

Rakek: SK Javornik : SK Korotan. Službujoči odbornik g. Accetto Pričetek tekme ob 15. — Domžale: SK Disk : SK Svoboda, Vič Pričetek tekme ob 15. Trbovlje: SK Amater : SK Zagorje. — SK Dobrna : SK Retje. Zagorje: SK Zagorje : SK Trbovlje.

Upravnemu odboru se preda SK Athletik (Celje) zaradi nesposobnega stranskega sodnika pri tekmi Primorje : Atletiki dne 20. septembra.

Kazenskemu odboru se predajo igralci: Stupica Leon, Stupica Milan in Trobovšek Lado (vsi SK Grafika) zaradi prestopkov pri tekmi Grafika : Svoboda II. dne 20. septembra.

Potrjujemo prejem dopisov SK Korotan od 22. septembra in ŽSK Hermes od 23. septembra.

Odobri se prijateliska tekma SK Svoboda, Vič, rez. : SK Disk dne 27. septembra v Domžalah kot predtekma prvenstvene tekme Disk : SK Svoboda, Vič.

Službujoči odborniki se opozarjajo, da takoj po tekmi odtegnejo 5 odst. bruto inkasa za LNP.

Verificirajo se s pravom nastopa dne 26. t. m. za NSK Sparta: Vlaj Štefan, za SK Disk, Domžale: Papler Stanko, Brojan Valentin, s pravom nastopa dne 3. oktobra 1931, za SK Amater, Trbovlje: Šerni Ivan, Sajovic Ivo, Guna Milan, za SK Jadran, Lj.: Frelih Evgen, Blažič Jože, Lovišček Rajko, za ŽSK Hermes, Lj.: Por Anton, Prijič Dušan, za SK Ilirijo, Lj.: Mlakar Bogomil, Pfundner Viljem. S pravom nastopa dne 3. oktobra 1931 za mednarodne tekme, dne 23. decembra 1931. za prijateljske tekme, dne 23. marca 1932. za prvenstvene tekme se verificirajo za SK Amater, Trbovlje: Janc Slavko, za ASK Primorje, Lj.: Anžlovar Karlo.

Pozivata se SK Ilirija in SK Svoboda, Lj., da javita do prihodnje seje, ali obstoji kaki zadržki proti verifikaciji igralcev Moljka Edvarda in Podbevška Franca za drug klub.

Opozarjajo se klubi, da se v kraju, kjer se igra prvenstvena tekma, ne bodo dovoljevale druge tekme na isti dan.

Tajnik II.

Službeno iz odbora za delegiranje sodnikov. Jutrišnjo prv. tekmo v Mariboru SK Železničar : SK Svoboda vodi namesto g. Ochsa g. Vesnaver, a v Ljubljani namesto g. Vidica poizkusno tekmo Hermes rez. : SK Domžale g. Skalar.

TSK Slovan. Drevi ob 20. pri »Sokolu« (lovska soba) splošni članski sestanek vseh nogometašev, zlasti pa I. in II. garniture, zaradi nedeljskega prvenstvenega tekmovanja.

Službene objave LHP. Verificira se s pravom nastopa 25. septembra 1931 za TKD Ateno Sajovic Teodora. — Vsi klubi se obveščajo, da bo do zopetne vzpostavitve sekcije zbora hazenskih sodnikov delegiral sodnike k vsem tekmam upr. odbor LHP. — Za prvenstveno tekmo SK Ilirija — TKD Atena, ki se vrši v nedeljo 27. t. m. ob 10.30 na igrišču SK Ilirije, se delegira sodnik g. Doberlet, rez. g. Baltezar.

ASK Primorje (nogometna sekcija). V nedeljo ob 9.30 igrajo juniorji z rezervo Grafike.

SK Jadran. Drevi ob 20. pri M. Sokliču članski sestanek, obvezen za vse nogometaše zaradi prvenstvenih tekem. Kdor ima opremo doma, naj jo prinese s seboj.

SK Svoboda (Ljubljana). Za jutrišnjo tekmo s SK Železničar v Mariboru se določijo naslednji: Naumović—Zemljak, Jeršek—Boncelj I., Habicht I., Potekal-Kalaš, Janežič Makovec, Bončar, Starman, Šušteršič in Serše. Imenovani morajo biti v nedeljo ob 7. zjutraj na glavnem kolodvoru. Opremo se ima dvigniti v soboto med 17. in 18. v klubski garderobi.

SK Korotan. Jutri ob 16. igra rezerva z rezervo Reke. Prvo moštvo pa igra prvenstveno tekmo z Javornikom. Odhod iz Ljubljane ob 14. Ako ima kateri izmed članov še neplačano članarino, naj jo poravna tekom današnjega dne.

ASK Primorje (plavalna sekcija). Seja sekcijskega odbora danes ob 18.30 v posebni sobi restavracije Emona. Obvezno so vabljeni gg. Sketelj Janko, Saksida, Polajner Polde, Puc Igor, Kolar Milan in Šramel Bogomir.

Smučarski klub Celje. Opozarjamo vse člane, da se občni zbor kluba vrši drevi ob 20.30 v dvorani gostilne »Pri zelenem travniku«. Za sigurno in točno udeležbo prosi odbor.

Primorske novice

Na jesen računajo kmetje, koliko bo dal celoletni trud, pa prihajajo do obupnih zaključkov. Posebno v krajih, kjer je divjal vojni vihar, potrebuje kmetijstvo še vedno obzirnosti in pomoči, pa je ni od nikoder. Obljubljene so bile razne olajšave in napovedan je bil ugoden agrarni kredit, ali posojila, ki jih dobiva kmet, tlačijo njegovo gospodarstvo tako, da mu vedno bolj ugaša upanje, da ostane še kaj časa gospodar na svoji rodni grudi. Položaj kmetijskega gospodarstva je že tako poslabšan, da je nemogoče, da bi vrgla kmečka gospodarstva tudi pri najboljših letinah toliko, da bi njih lastniki odštevali vse predpisane dajatve, krili vse, četudi skrčene stroške in izdatke ter plačevali obresti. Z brezmejnim veseljem in s skrajno pridnostjo so izvršili kmetovalci obnovo svojih pokrajin, za katere pa se je tako glasno naznanjeni gospodarski procvit izgubil v stremljenju italijanske obmejne politike.

Fašij v Kanalu je imel občni zbor, katerega se je udeležil tudi konzul Avenanti. Kanal spada po znanih dogodkih v vrsto krajev, katerim posveča fašizem posebno pozornost. Sedanji voditelj kanalskega fašija odide v Italijo in Avenanti je naznanil, da mu bo naslednik energičen mož, ki bo razvil na Kanalskem podrobno fašistično delovanje po novih navodilih. Avenanti je zahteval od fašistov večje budnosti, čuječnosti in paznosti, imajoč pred očmi dogodek v Vrtojbi na dan bazoviške obletnice, ko se je pojavila na dimniku opekarne Jugoslovenska zastava. Avenanti je bil ves razkačen, da se mu je kaj takega pripetilo tik goriškega mesta in to baš v času, ko je poročal v Rim, da je tistih »500 oseb, ki hujskajo in motijo mir«, že spravil ob vsako moč in veljavo med ljudstvom.

V Gorico se je priselilo meseca julija 165 oseb, meseca avgusta 170, izselilo pa se je v juliju 271 in v avgustu 447 oseb.

Orožniški brigadir v Čepovanu je bil ovadil sodniji 35letnega Cirila Vogriča, trdeč, da ga je v javnem lokalu hudo razžalil. Vogrič je bil takoj aretiran in v zaporu je čakal dolgo časa na razpravo. V preiskavi in pri razpravi je Vogrič odločno zanikal, da bi bil zagrešil to, česar ga dolži obtožnica. Sodniki so verjeli le orožniku in Vogrič je obsojen na eno leto in štiri mesece zapora.

V Cerknem bo 4. oktobra prva živinska razstava, in sicer na pobudo cerkljanskih kmetovalcev, ki želijo doseči boljše razpočavanje domače goveje živine na primorskih tržiščih. S strani deželnega gospodarskega sveta je določenih nekaj denarnih premij in kolajn.

Finančni stražniki v Godoviču so ovadili sodni oblasti 71letno Heleno Leskovec iz Novega sveta tik ob meji, ker so našli pri nji par zavojčkov cikorije, kupljene onstran meje. Občinska oblast dovoljuje prehod čez granico v male nabavne svrhe, ali kogar zalotijo finančni stražniki, pride pred sodnijo in ga zadene kazen zaradi tihotapstva.

Pred sodnijo v Gorici se vršijo dan na dan razprave in contumatiam proti Slovencem, ki so šli čez mejo v Jugoslavijo. Tako je bil te dni 18letni Alojzij Gorkič iz Vrtojbe obsojen na 3 mesece zapora in na globo ter denarno kazen dva tisoč in sto lir, ker je skrivaj prekoračil mejo. Kakor znano, ne delajo obmejne straže v zadnjem času za prehod v Jugoslavijo nobenih ovir, pazijo pa strogo, da se kdo ne vrne »skrivaj« na goriška tla.

Vodstvo fašija v Vipavi je sestavljeno sedaj tako-le: L. Patuma, upravni tajnik, Jos. Endrizzi, Karel Kodelja, Fran Ferjančič in Jos. Krivec.

Smrtno se je ponesrečil v kamnolomu v Godoviču 45letni Josip Rupnik iz Črnega vrha.

Vsposobljenostni izpiti za občinske tajnike se bodo vršili v Gorici zadnje dni decembra. Priglasiti se morejo le absolventi srednjih šol.

Na cesti med Vipavo in Vrhpoljem je 18letni Fran Lavrenčič po nesreči podrl s kolesom na tla 73letnega posestnika Ivana Lemuta. Starec je kmalu nato podlegel poškodbam.

Konkurz je razglašen nad trgovino Cirila Maraža v Števerjanu in nad trgovino Evgena Kristjančiča v dobrovski občini. Propadla je konsumna zadruga predilniških delavcev v Ajdovščini.

V zadnjem času je bilo v goriški pokrajini mnogo požarov. Ogenj je povzročil Ivanu Metljaku v Volčjemgradu škode 20 tisoč lir, Alfonzu Kodelji v Budanjih 9 tisoč lir, Jos. Ferjančiču na Slapu 20 tisoč lir in Ivani Štembergerjevi v Gočah 20 tisoč lir. V rihemberški občini so zgorela poslopja družin Krželjeve in Kodričeve. Škode je 60 tisoč lir. V Dobravljah je zgorel senik Jos. Jerkiča. V Gor. Trebuši je napravil požar kmetu Pavlu Podgorniku škode 12 tisoč lir. Leopoldu Prinčiču v kojščanski občini je zgorela hiša, seno in razno orodje. Škode ima 50 tisoč lir. Zgoreli predmeti so bili le malo zavarovani.

Iz življenja na deželi

ZGORNJA ŠIŠKA. Mojstrom(-icam) in industrijskim podjetjem v vednost, da bo naknadno vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo to nedeljo 27. t. m. od 10. do 12. Če se bo javilo zadostno število učencev, se bo letos otvoril še tretji (strokovni) razred z dvema oddelkoma, namreč za lesno obrt in za kovinarje (mehanično-tehniške obrti). Strokovne učne moči so zagotovljene. Natančne podatke nudi šolska pisarna.

VIČ. Vpisovanje o obrtno nadaljevalno šolo na Viču bo v nedeljo 27. t. m. od 9. do 12. ure. Novinci naj prineso seboj odpustnico in učno pogodbo, ostali pa izkaz lanskega šol. leta. Ukovina je 10 Din mesečno.

DOLENJSKE TOPLICE. Krasno jutro pretekle nedelje je obetalo lep jesenski dan. Kaj kmalu pa se je nebo prepreglo z oblaki. Kljub temu so se napotili vinogradniki v vinograde, kjer se jim obeta zelo obilna trgatev. Po noči je pričelo precej deževati, proti jutru pa je pričela pihati mrzla burja, ki je kaj hitro ohladila ozračje. Lilo je malone ves ponedeljek, ko pa so se megle nekoliko razpršile, se je pokazal po kočevskih vrhovih sneg, kar je zelo redko v tem času. Zlasti veliko ga je padlo na Črmošnjiških Gačah, ki so bile malone do polovice pobeljene. Temperatura je zelo padla in je kazal termometer pol stopinje pod ničlo. Sreča je bila, da je večerno jasnino prepregla gosta megla, ki je obvarovala zlasti ajdo pred slano. Zaradi neugodnega vremena so pričeli nekateri vinogradniki že s trgatvijo, splošna trgatev pa se prične 1. oktobra. — Osrednji odbor društev kmetskih fantov in deklet za novomeško okolico v Novem mestu priredi v nedeljo 27. t. m. na Gornjih Sušicah pri Toplicah trgatev. Tudi v Toplicah se snuje društvo kmečkih fantov in deklet ter je pripravljalni odbor že predložil pravila v potrditev. — V nedeljo 4. oktobra pa priredi gasilno društvo v Toplicah trgatev v kopališki restavraciji. Po pripravah sodeč utegne biti prireditev prav zanimiva, in naj prinese človekoljubnemu društvu lep vir dohodkov v kritje dolga za nabavo gasilnih priprav

ŠMARJE PRI JELŠAH. Ob prav dobri udeležbi in dobrem razpoloženju se je vršil 8. t. m. s sodelovanjem sosednih društev javen nastop našega Sokola. Popoldne je bila krasna povorka, pozdravljena in obsipana s cvetjem navdušenega občinstva. Po kratkem nagovoru župana Franca Stambergerja, staroste dr. Josa Šašla in dr. Svetine, ki je govoril v imenu celjske župe, se je začel ob 16. nastop vseh oddelkov. Vse vaje so bile eksaktno izvajane. Celotni nastop je pokazal res lepe uspehe dela v telovadnici in je vaditeljem k prav dobri izvedbi programa in k moralnemu uspehu le čestitati.

KAPLJA VAS V SAVINJSKI DOLINI. Naše gasilno društvo priredi na nedeljo 11. oktobra na vrstu in v prostorih tovariša načelnika Jožefa Turnška veliko javno ljudsko tombolo ter nato prosto zabavo z godbo. Vsi, ki reflektirajo na krasne dobitke, kakor pohištvo za spalno sobo, žensko kolo, toaletno mizo, otročji voziček, vrečo moke, sod jabolčnika in več drugih manjših lepih dobitkov, se vabijo k obilni udeležbi. Tombolske karte so pri načelstvu društva še na razpolago.

ORLA VAS PRI BRASLOVČAH. Priprave za prvi telovadni nastop tukajšnje kmetske sokolske ete v nedeljo 27. t. m. so v polnem teku. Vse tekmuje, kdo in kako bi se čim dostojneje pripravil na, za našo vas posebno pomemben dogodek, kako bi čim lepše sprejeli goste. Januarski manifest Nj. Vel. kralja se je globoko dojmil naše, doslej po mišljenju tako razcepljeni vasi: sokolska misel si utira pot ne samo med našo mladino, temveč dobiva priznanje tudi pri starejših. To nedeljo bo pokazala mladina sad svojega petmesečnega truda. Pridite, da vidite, koliko premore vztrajnost naših kmetskih fantov in deklet odnosno njih voditeljev. Pridite, da se prepričate, da ima naš kmet tudi v trdem boju za svoj obstanek smisel tudi za sokolske ideale.

Komfortno

4 sobno stanovanje, trgovski lokal in pisarniške prostore

o d d a

zavarovalnica »DUNAV« v svoji palači na vogalu Aleksandrove ceste — Beethovnove ulice. — Informacije v družbeni pisarni istotam. 11789

Zahvala

Za vse in vsem, ki so nam lajšali bol in sočustvovali z nami v teh težkih dneh ter spremili našega ljubljenega soproga ozir. papana itd., gospoda

Antona Šulerja

na njegovi zadnji poti — najprisrčnejša zahvala.

Ljubljana — Novi Udmat, 25. septembra 1931.

11782 **ŽALUJOČA SOPROGA IN OTROKA**

Telefon 2059

Premog suha drva

Pogačnik, Boboričeva ul. 5

krepi in zdravi

ŽELODEC

LOVRO SEBENIK

Ljubljana VII.

Za Ljubljano in okolico IŠČEMO pri špecerijskih in kolonijalnih trgovinah dobro vpeljanega

zastopnika

za prodajo cikorije, kavnih surogatov in živilnih predmetov.

Pismene ponudbe poslati na Jugovit, — Novisad. 11779

Za interesantne novosti, tako za razsvetljavo kakor tudi za reklamne svrhe z dokazanim prometom IŠČEMO

zastopnike

proti visoki proviziji.

Ponudbe na Jugomosse, Zagreb, Jelačićev trg 5 pod »Novost 101«. 11778

✝

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom in prijateljem, da nas je zapustila po kratkem mukepolnem trpljenju naša ljubljena

INGICA

Pogreb bo v nedeljo 27. t. m. ob 17. uri iz Šmartinskega doma.

Šmartno pri Kranju, 25. septembra 1931.

VIKTOR in FANI ROZEHNAL, starši, in ostali sorodniki 11770

✝

Vsem sorodnikom in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da je umrl naš ljubljeni oče, brat in stari oče, gospod

ANTON PETERLIN

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo dne 27. t. m. ob 14. uri iz hiše žalosti, Hranilniška cesta 7, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 26. septembra 1931.

ANGELA PETERLIN, soproga — ANTON, sin — ANGELA, TINCA, MICI, hčere — KLAVORA, PAJK, ILOVAR, tasti 11791

Cene malim oglasom:

Ženitve, dopisovanja, naznanila ter oglasi trgovskega, reklamnega ali posredovalnega značaja: vsaka beseda 1.— Din. Pristojbina za šifro 5.— Din. Najmanjši znesek 10.— Din. Ostali oglasi: vsaka beseda 50 para. Pristojbina za šifro 3.— Din. Če naj pove naslov Oglasni oddelek »Jutra«, je plačati še pristojbino 2.— Din. Pristojbine je vposlati obenem z naročilom. Čekovni račun pri Poštni hranilnici v Ljubljani 11.842. — Telefon številka 2492. 3492

Mali oglasi

Za odgovor 2 Din v znamkah

Naslove malih oglasov

dobite takoj po izidu lista v podružnicah »Jutra« v Mariboru, v Celju, v Novem mestu, v Trbovljah in na Jesenicah, ki sprejemajo tudi naročila na male oglase in inserate.

Službo dobi

Gostiln. kuharico
snažno, srednjih let, z dobrimi spričevali, sprejmem takoj v boljše gostilno. Ponudbe na naslov: Kranj št. 112. 41796-1

Kuharico
ki opravlja tudi ostale hišne posle, sprejmem k dvema osebama v Ljubljani. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 41806-1

Šivilje
prvovrstne, za izdelavo finih del, išče večji salon v Zagrebu. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 41817-1

Gospodinja
inteligentna, zdrava in zanesljiva, ne preko 40 let stara, dobi službo pri samostojnem drž. uradniku na deželi. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 41783-1

Učenko
v trgovino mešanega blaga na deželi sprejme M. Dreu, Podlehnik pri Ptuju. Nastop takoj. 41780-1

Prodajalko
mešane stroke, ki bi pomagala tudi v gospodinjstvu, sprejme takoj samski trgovec na deželi. — Naslov pove podruž. Jutra v Mariboru. 41575-1

Mizarskega vajenca
proti takojšnjemu plačilu sprejmem. Vidmar, Zg. Šiška. 41687-1

Čevljar. pomočnik
ki je sposoben prikrojevanja po meri, dobi stalno službo pri Josip Pogačar, Kamnik. 41681-1

Kolarski mojster
mlad, ne nad 30 let star, kateri bi znal izvrstno delati vozičke zapravljivčke in tovorne vozove, dobi mesto. Hrana in stanovanje v hiši. Delavnica 6 mesecev zastonj. Delo preskrbljeno, potrebno je nekaj ročnega orodja in denar za nabavo lesa. Josip Gorupič, sedlar in ličar, Novo mesto. 41520-1

Tapet. pomočnike
sprejme J. Černe, Dunajska cesta 28. 41223-1

Mlinar
trezen, pošten in zanesljiv dobi takoj stalno mesto z oskrbo in početno mesečno plačo 300 Din. Mlin, Vikerče 12, pod Šmarno goro 41820-1

Prodajalko
z obrtno pravico in malenkostno kavcijo sprejmem za vodstvo trgovine. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Hitro«. 41835-1

Strojnik
zmožen vseh popravil pri parni lokomobili, polnojarmeniku in električni razsvetljavi, dobi službo. Vešč mora biti tudi brušenja žag ravnanja s stružnico (Drehbank) in sploh vseh popravil pri parni žagi. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Strojnik«. 41848-1

Dekle (delavka)
pridno in pošteno, dobi čez dan stalno službo. Naslov v oglasnem oddelku Jutra 41857-1

5 čevljarskih pomočnikov
sa navadne zbito delo sprejme takoj tvrdka S. Florjančič & I. Rajnič v Šmartnem pri Litiji. 41869-1

Snažilca pribora
krepkega fanta išče restavracija hotel Strukelj. 41903-1

Gospodinjo
perfektno kuharico, vešče francoske kuhinje, išče odlična rodbina. Ponudbe s fotografijo na naslov: Deretić, Beograd, Bitoljska 20 41906-1

Dekle
s kavcijo, sprejmem v vinotoč. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 41897-1

Strojepiska
po možnosti s prakso v notarski pisarni, dobi takoj službo v notarski pisarni. Naslov in informacije v podružnici »Jutra« v Mariboru. 41915-1

Vajenko
s potrebno predizobrazbo sprejmem takoj v trgovino mešanega blaga, s hrano in stanovanjem v hiši. — Prednost imajo deklice iz Štajerskega. Ponudbe na podružnico »Jutra« v Celju pod značko »Sposobnost«. 41913-1

Zaslužek

Velik stalen zaslužek!
Sprejmemo samo zelo zanesljive in marljive gospode in gospe za prodajo brezkonkurenčnih svetovnih patentov za vsako hišo. Državni uradniki (uradnice) v pokoju imajo pred nost. Povsem nov način prodaje, ki zagotavlja velik uspeh. Obširne ponudbe na Publicitas, Beograd. pošt. pret. pod »Sigurna eksistencija 10.000«. 41374-3

Previzijske zastopnike
za večja mesta in okolico v Sloveniji išče že uvedena industrija. Ponudbe pod »Zaslužek za mlade, agilne zastopnike« na ogl. odd. »Jutra«. 41473-3

Trgovski potniki

Fiksum in provizijo
nudimo potnikom za obisk privatnih strank za Ljubljano in okolico ter vso dravsko banovino za manufakturno blago. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Fiksum in provizija«. 39877-5

Poduk

Vijolino
poučuje član opernega orkestra. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Glasba«. 41747-4

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo Auto) telefon 2236. Prva oblast. koncesijonirana Prospekt 15 zastonj — pišite ponji 251

Gosli poučuje
bivši učitelj konservatorija. Studentovska ulica št. 9/I. 291-4

Nemščino in angleščino
poučujem. Informacije pod »Učiteljica« v ogl. oddelku »Jutra«. 41395-4

Službe išče

Mlekar
z večletno prakso, vešč vseh v mlekarsko stroko spadajočih del, išče nameščenje kjerkoli. Ponudbe pod »Mlekar« na oglasni odd. »Jutra«. 41577-2

Pekovski pomočnik
mlad, trezen in pošten išče službo v mestu ali na deželi. Naslov pove oglasni odd. »Jutra«. 41655-2

800 do 1000 Din nagrade
dam tistemu, kdor mi preskrbi stalno službo sluge, čuvaja itd. Sem zmožen treh jezikov. Ponudbe pod šifro »Raisonnable« na ogl. odd. »Jutra«. 41676-2

Natakar
izurjen v vsem, išče službo. — Cenj. ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Zanesljiv natakar«. 41723-2

Pisar. začetnica
vešča knjigovodstva, slov. in nemške korespondence, strojepisja ter slovenske in nemške stenografije, išče službo. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Začetnica«. 41822-2

Službo v pisarni
kot skladiščnik ali kaj sličnega iščem. Imam dve gimnaziji in trg. tečaj. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Vestnost«. 41818-2

Oskrbnik
oženjen, brez otrok, srednjih let, vešč vseh panog gospodarstva, želi premeniti službo. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Zvest«. 41774-2

Šivilja
ki ima lastno obrt, išče mesto v trgovini, ali kot pomočnica. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Šivilja 7930«. 41791-2

Trg. sotrudnica
želi radi družinskih razmer k trgovcu na deželo, ki bi mu vodila tudi gospodinjstvo. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod značko »Vseskozi poštena« 41826-2

Mlajši trg. pomočnik
vešč mešane in špecerijske stroke, z dvoletno prakso, želi premeniti službo. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Dober kletar«. 41789-2

Prodajalka
z meš. in trgov. nadaljevalno šolo, 18 let stara, izučena trg. meš. blaga, vajena vseh gostil. in gospodinjskih del, želi namestitve. Cenjene dopise na V. Košič, Cven, pošta Ljutomer. 41762-2

Absolventinja
meščanske šole išče službe za v kako pisarno kot začetnica, dobra računarica. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 41679-2

Trg. pomočnik
mlad. dobro izvežban v mešani stroki, želi premeniti službo. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 41522-2

Zobotehnik
vešč dela v zlatu in kavčuku, išče službo. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Dolgoletna praksa«. 41841-2

1000 Din nagrade
dobi tisti, ki preskrbi trgovski pomočnici mešane stroke, vajeni vseh pisarniških del in strojepisja, primerno službo v mestu ali večjem kraju Slovenije. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Stalno mesto«. 41907-2

Mesto prodajalke
v mlekarni, delikatesi ali špeceriji iščem. Pomagala bi tudi pri gospodinjstvu. Justi, Dunajska cesta 97. 41873-2

Prodam

Nekaj oljnatih slik
lestenec iz brona in perzijsko preprogo prodam. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Starine«. 41821-6

Starinsko orožje
za zbirke, naprodaj na Dunajski cesti štev. 36/I. 41767-6

2 podiuma
za pred okna, naprodaj na Dunajski cesti štev. 36/I. 41768-6

Več karnis
iz trdega lesa, šival. stroj, okvirji, petrolejke in drugo naprodaj na Dunajski cesti 36/I. 41769-6

Damski kostum
nov, izredno poceni naprodaj. Eržen, Poljanski nasip 24. 41625-13

Sportni voziček
dobro ohranjen proda Žigon v Rožni dolini, cesta IV/7. 41816-6

3 fotelji in starinska zofa
naprodaj v Tavčarjevi ul. št. 12/I. 41773-6

Vinske sode
od 200 do 500 litrov, kakor tudi hramne sode od 15 hl do 50 hl prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 38445-6

Lepo lovsko zbirko
in dobro ohranjeno železno blagajno prodam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 41764-6

Več dobro ohranjenih zabojev
prodamo. Poizve se v trgovini Bata. 41721-6

Otroško posteljo
medeno, skoraj novo, prodam. Naslov v oglasnem odd »Jutra«. 41642-6

Pudel
nerabljen in stelažo poceni prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 41844-6

Postelje z vložki
in kuhinjska omarica naprodaj v Ljubljani, Reber št. 3/I, levo. 41861-6

Plinski kamin
skoraj nov naprodaj v Knafljevi ulici štev. 13/II. 41618-6

Več vinskih sodov
od 7—24 hl vsebine ter **kompletno sesalko**
za vino po ugodni ceni prodam. Zglasiti se je v Celju, Vrazov trg štev. 2. 41914-6

Kupim

Pisalno mizo
dobro ohranjeno kupi Žitrovnik, Tavčarjeva ulica 6 41797-7

Bencinske sode
manjše in večje količine kupim. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 41771-7

Divji kostanj, želod
po najvišji ceni kupuje na debelo in na drobno V. H. Rohrmann v Ljubljani. 41636-7

Brzojavne droge
borove, smrekove in jelkove, več tisoč komadov, od 6—10 m dolžine, za sukse zivno dobavo, proti takojšnjemu plačilu kupim. Ponudbe na naslov: Srebotnjak, Sv. Peter v Savinjski dolini, poštni predal 4. 250

Ročni voziček
na 2 ali 4 kolesih, dobro ohranjen kupi slaščičarna Novotny, Gosposvetska c. št. 2. 41840-7

Pisalno mizo
amerikanskega sistema — brez roloja, kupimo. Ponudbe na kino »Matica« v Ljubljani. 41884-7

Motorna vozila

Avto
4-sedežni prodam ali zamenjam za 6-sedežnega. Naslov v ogl. odd. Jutra. 41731-10

Prehrana

Otroka
proti dobremu plačilu oddam v oskrbo. Iščem pa **opremljeno sobo**
Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Ljubljana«. 41722-14

Kapital

Posojilo
iščem na prvo mesto dveh trgovskih hiš v centru mesta Ljubljane. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Posojilo«. 41694-16

RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
RO-LEX
KNJIGOVODSTVO
»Kartoteka«
Ljubljana
Šelenburgova ul. 6.

60.000 Din posojila
iščem na prvo mesto vknjižbe, ali proti menici z dobrimi poroki. V pol leta vrnem s 15% obresti. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Rabim takoj«. 41849-16

Posest

Stavbišče
za vilo ne izven mesta kupim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Čist zrak«. 41588-20

Hišo v Ljubljani
event. predmestju, trgovsko ali stanovanjsko, z dobrim obrestovanjem, kupim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Dobro obrestovanje«. 41798-20

Hišo ali vilo
s primernim donosom — kjerkoli v Ljubljani kupim Cenj. ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Do 600.000 Din«. 41799-20

Trgovsko hišo
v centru Ljubljane, prenovljeno, z 2 lokali in 16 stanovanji, letni donos Din 150.000 za 900.000 Din proda »Posest«, Miklošičeva 4 41802-20

Naprodaj vila
7 sob, 3 kuhinje, poleg vrtna hiša z dvosobnim stanovanjem, 5000 m² zemljišča (vrednost samega zemljišča presega kupnino) katera znaša 480.000 Din. »Posest«, Miklošičeva c. 4. 41801-20

Lepo trg. posestvo
v prijaznem trgu blizu postaje naprodaj iz proste roke. Potreben kapital Din 200.000. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Štiristo«. 41781-20

Prodajalci parcel!
Javite svoj naslov, lego in ceno stavbišča na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Resen kupec«. 41812-20

Kupim hišo
dvo- ali večstanovanjsko v Šentjakobskem, Trnovskem ali Krakovskem okraju. — Ponudbe prosim na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Šentjakob«. 41813-20

Nova hiša
tristanovanjska, z balkonom in vrtom naprodaj. — Poizve se v poštni delavnici Pred Prulami štev. 1. 41823-20

V najem

Trgovino
na deželi oddam pod zelo ugodnimi pogoji takoj v najem. Pojasnila daje Ima Idamlič, Primskovo-Šmartno pri Litiji. 41908-17

Lokali

Brivnico v Sloveniji
dobro idočo kupim, ali vzamem v najem prazen lokal na prometnem kraju Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Brivnica«. 41778-19

Trgovski lokal
išče večja tovarna čevljev v Sloveniji takoj za prodajalno v Ljubljani. Ponudbe pod »Strogi centrum« na oglasni oddelek »Jutra«. 41628-19

Lokal
za specerijo in kratko blago oddam 15. oktobra. Dunajska c. 37. 41584-19

Hotele. gostilne
kavarne restavracije in vinotoče prodaja in daje v najem poslovnica za gostilničarstvo M. S. Pavlekovič Zagreb, Ilica 146/1. Informacije proti poslani 5 Din znamki pošljemo franko. 213-19

Lep trgovski lokal
z vsem inventarjem na prometnem kraju oddam proti primerni mesečni najemnini. Zglasiti se je pri Senčar, Dečkova 3, Gaberje-Celje. 41487-19

Poslovni lokali
na Dunajski cesti št. 29/I so s 1. septembrom na razpolago. Poizve se istotam. 35905-19

Trgovski lokal
v Rožni dolini oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 41885-19

Radio

Radio
osemcevni, kompleten, radi selitve poceni naprodaj na Zaloški cesti 21. 41879-8

Radio-aparat
za izmenični tok 220, kupim. Ponudbe na ekspozituro »Jutra« Ljubljana VII pod značko »Brezhiben«. 41892-9

Oblačila

Zimska suknja
in zimska obleka po zelo nizki ceni naprodaj v Vošnjakovi ulici štev. 4/II desno. 41860-13

Knjige

Knjige
pripovedne, romane — slovenske in nemške, kupim. Ponudbe z navedbo knjig in cen na oglasni oddelek »Jutra« pod »Knjige«. 41725-8

Pohištvo

Jedilnica
palisander, politirana, kompletna, moderna, naprodaj. Zarnikova ul. 11, Ljubljana. 41743-12

Raznovrstno pohištvo
takoj naprodaj v Frančiškanski ulici štev. 2. 41831-12

Kolesa

Dvokolesa za premog
zamenja F. Batjel, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 41803-11

Damsko kolo
poceni naprodaj v garderobi pri Figovcu. 41746-11

Stanovanja oddajo

Dvoje stanovanj
s 3 sobami in vsem komfortom, v bližini Vrtače oddam s 1. novembrom. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 41815-21

3-sobno stanovanje
v centru oddam s 1. nov. za četrtletno najemnino Din 6000.—. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 41638-21

Dvosob. stanovanje
kuhinje in pritiklin, z elektriko, plinom in parketi, v centru mesta oddam za oktober ali november. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 41872-21

Stanovanje
2 sob, kuhinje in pritiklin dobi brezplačno tisti, ki posodi 20—25.000 Din proti hranilničnim obrestim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »25.000 Din«. 41877-21

Dvosob. stanovanje
zračno, z vsemi pritiklinami, vodovodom, elektriko in vrtom odda takoj Ivan Dobnikar, Ježica štev. 91, poleg avtopostaje Ruski car 41875-21

Stanovanje
s 4 sobami, pritiklinami in vsem komfortom (kombinirani štedilnik, v kopalnici plinski avtomat) oddam s 1. novembrom v novi vili, 10 minut od glavne pošte, po ugodni ceni. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 41887-21

Stanovanje
2 parketiranih sob, kuhinje in pritiklin oddam s 1. oktobrom pod Rožnikom Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 41899-21

Stanovanje
elegantno, trisobno ali dvosobno, s kopalnico oddam v novi hiši blizu kolodvora, oziroma nove carinarnice. — Istotam oddam tudi prazne ali opremljene **sobe**
Na ogled vsaki dan med 3. in 5. uro popoldne. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 41900-21

Stanovanja iščejo

V Mariboru iščem
s 1. novembrom majhno, ali higijensko in solnčno stanovanje v hiši z vrtom ali dvoriščem, blizu ljudske šole. Ponudbe na naslov: Ana Gugleta, Beograd, Cara Lazara 11. 41795-21/a

Enosob. stanovanje
s kuhinjo išče za 1. november boljša stranka. — Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Stalno za 2 osebe«. 41569-21a

Komplet. stanovanje
2 sob, kuhinje, kopalnice in pritiklin išče s 1. novembrom mirna, boljša stranka 3 oseb. Ponudbe z opisom in ceno na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Stalna stranka«. 41843-21/a

Stanovanje
z eno sobo, v bližini obrtne šole išče čez dan odsotna oseba. Ponudbe pod »Enosobno« na oglas. oddelek »Jutra«. 41842-21/a

Sobe oddajo

Gospoda
sprejmem kot sostanovalca blizu pošte. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 41810-23

Lepo sobo
separirano, v centru mesta oddam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 41846-23

V lepo solnčno sobo
sprejmem 2 gospoda z vso oskrbo. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 41898-23

Lepo sobo
v sredini mesta oddam solidni gospodični. Naslov v oglasnem oddelku Jutra 41824-23

Prazno sobo
v katero se lahko postavi štedilnik, takoj oddam v Zeleni jami, Prešernova 26 41825-23

Lepo zračno sobo
s posebnim vhodom in električno razsvetljavo oddam takoj solidnemu gospodu. Naslov pove oglas. odd. »Jutra«. 41745-23

Separirano sobo
oddam za ubožnico. Zavrti. Sketova ulica 5. podpritličje. 41702-23

Opremljeno sobo
oddam. Naslov v oglas. odd. »Jutra«. 41691-23

Opremljeno sobo
takoj oddam. Gasilska ul. 10, Šiška. 41688-23

Solnčno sobo
novo opremljeno oddam mirni osebi. Elektrika, poseben vhod, poljubno s hrano. Naslov: Riharjeva ul. 4 (Mirje). 41660-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom in električno oddam solidnemu gospodu Pred Škofije 20/III. 41253-23

Sobo lepo
oddam samo boljšemu solidnemu gospodu s 1. oktobrom. Naslov v oglas. odd. »Jutra«. 40503-23

2 prazni sobi
s centralno kurjavo, oddam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 41836-23

Solnčno sobo
takoj oddam stalnemu gospodu na Gruberjevem nabrežju št. 16. 41838-23

Sobo z 2 posteljama
lepo opremljeno, sredi mesta oddam s 1. oktobrom. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 41845-23

Lepo, prazno sobo
oddam. Poizve se med 13. in 15. uro. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 41852-23

Lepo sobo
v centru mesta takoj oddam eni ali dvema gospodičnama. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 41864-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, elektriko in pečjo oddam v Cerkveni ulici štev. 15. 41890-23

Sostanovalca
s hrano takoj sprejmem v čisto sobo z elektr. razsvetljavo. Poizve se med 10. in 13. uro na Sv. Jakoba trgu št. 5/II. 41886-23

Opremljeno sobo
lepo, z elektriko in posebnim vhodom oddam na Mirju, Lepi pot štev. 10. 41889-23

Sobe iščejo:

Separirano sobico
išče soliden akademik s 15. oktobrom. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra« 41444-23a

Opremljeno sobico
snažno, s pečjo, išče s 1. oktobrom solidna gospodična. Plača 300 Din. Ponudbe pod šifro »Sobica 975« na oglasni oddelek »Jutra«. 41736-23a

Uradnika
išče za 1. oktobrom opremljeno sobo s popolno oskrbo. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Oskrba«. 41832-23/a

Dopisi

Gdč. z belo kapo
(Torek Zidani most—Brežice, v sredo zvečer se videli v Zidanem mostu) prisrčno pozdravljam. — Oglasite se? 41794-24

Žudim
za iskrenostjo dame od 25 do 35 let. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Star 20 let«. 41850-24

Ženitve

Vdova
obrtnica in hišna posestnica, želi skupno gospodinjstvo s starejšim gospodom, ki ima nekaj prihrankov ali pokojnino. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Vdova v Ljubljani 50«. 41830-25

Mladenič
star 25 let, ki ima svojo kavarno, se želi poročiti z devojko, dobro gospodinjo. Ponudbe s fotografijo na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »222«. 41876-25

Obrt

Pozor železničarji!
Izdelujem uniforme od 90 Din dalje, obleke od 120 Din dalje. Se priporoča Jakob Pušavec, krojaštvo, Podnart. 41439-30

Halo!
Kdor hoče dobre **KRVAVICE jesti,** mora mojo gostilno posetiti! »Gostilna »Koroški dom«, Poljanska cesta. F. R. Tršan.

SONJA BORIČ
pravnica

IVAN LUBAN
poročnik pilot

STA SE VZELA

V Beogradu, v septembru 1931

11780

Živali

Psa čuvaja
event. dresiranega za osebno varstvo kupim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »V dobre roke«. 41505-27

Kobila, Lipicanka
6 let stara, lepa in zdrava naprodaj. Naslov pove pukovnik Miloš Ožegović, štab Dravske divizije, Ljubljana. 39792-27

Stroji

Pletilne stroje
skoraj nove, 10—36, 8—36, 8—40 poceni prodam, dam tudi v zameno. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 41703-29

Wolf lokomobila
28—43 Ks, v brezhibnem stanju naprodaj. Kupim pa **rabljeno lokomobilo**
50—60 Ks. Dopise na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »C. C. 28«. 41855-29

Elektromotor
na vrtilni tok 110 voltov, 2 KS, dobro ohranjen kupi železarna in livarna A. Pogačnik, Ruše. 41663-29

Pridelki

Krompir in zelje
v glavah, samo gorenjski, jabolka zimska, fižol (Cipro, prepeličar, koks), čebulo, med ajdov, kupuje Nabavljalna zadruga usl. drž. železnic v Ljubljani VII. V ponudbi naj se navede cena in količina blaga free nakladalna postaja. 41398-33

Kam pa kam?

Halo! Halo!
Vsako nedeljo prašička na ražnu in pristno portugalko dobite pri Konjičku pod Golovcem. Prepeluh. 41851-18

Portugalko
prvovrstno po 14 Din liter toči kavarna in vinotoč »Central«. 41839-33

Izgubljeno

Rjava rokavica
kožnata, desna, je bila izgubljena dne 24. septembra zvečer od stolnice do Bohoričeve ulice. — Pošten najditelj je naprošen, da jo proti majhni nagradi izroči v pekarni Dolinar v Bohoričevi ulici. 41809-28

Pes volčjak
4 mesece star, se je izgubil. Najditelj naj ga proti nagradi vrne na Celovški cesti št. 68. 41893-28

Izgubljeno
ni bilo ničesar. — V nasprotju s tem najdete pri nas v nakup najboljši Alpacca jedilni pribor, 24 komadov v kaseti, rje prost za 300 Din. Ugodni obroki »Omnia«, Dunajska c. 36. 41905-28

Informacije

Svarilo
Za dolgove, ki jih napravi Alojzij Cimperman iz Ponikve, starši niso plačniki. 41811-31

Glasbila

Harmonike
izdeluje nove in sprejema vse glasbene instrumente v popravilo Janc, Ljubljana, Bohoričeva 9. 185-26

Klavir
kratek, kupim. Ponudbe na oglasni odd. »Jutra« pod »Prvovrsten klavir«. 41384-26

Razno

Vojni invalid-slepec
ki mu je začasno ustavljena invalidna podpora, se obrača na usmiljena srca s prošnjo, če bi mu kdo mogel darovati kake čevlje ali suknjo. Eventuelne darove je oddati v oglas. oddelku »Jutra«. 41866-37

Kri čisti
in tudi živce jači »KALEFLUID« ekstrakt iz življenskih žlez mladih živali. Istočasno krepi »KALEFLUID« tudi organizem in mu pomaga, da se bori z boleznijo. Že po prvi steklenički »KALEFLUIDA« čuti bolnik, kako se mu dovaja nova moč. Čez 15 do 20 dni čuti bolnik olajšanje, a po 1—2 mesecih je bolezen pregnana, moč povrnjena in nadaljnje zdravljenje je postalo odvišno. »KALEFLUID« veča apetit in sam regulira krvni obtok in živčni sistem, in organizmu se vrača mladostna moč in zdravje. »KALEFLUID« ozdravi malokrvnost, revmatizem, arterijosklerozo, nevrastenijo, prerano ostarelost in druge bolezni. Na razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Florenci in Rimu je bil odlikovan z najvišjimi nagradami. Prodaja se v lekarnah — naprodaj so stekleničice tudi po 60 Din. Brezplačno literaturo »Zdravljenje bolezni« zahtevajte: Beograd, Kralja Milana 15, »Kurir«, Marković 10636

150 dobro ohranjenih statev za svilo
z zraven spadajočimi stroji (Vorwerkmaschinen) NAPRODAJ samo proti gotovini. Ponudbe v nemškem jeziku pod »O. F. 7154 Z.« na Orell Füssli-Annoncen, Zürich (Švica) OFa 2364 11781

Zastopnika
Slovenca, za Slovenijo, za lasten račun ali proti fiksni plači in proviziji IŠČEMO.
Ponudbe s sliko in referencami poslati na General. zastopstvo Remington pisačih strojeva »MATADOR«, Zagreb, Ilica 5. 11775

Večjo stanovanjsko hišo kupim.
Pismene ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »3006«. 11756

Izgradnja novog hladionika u Velenju

Direkcija državnog rudnika u Velenju na temelju rešenja Direkcije državnih rudarskih poduzeća u Sarajevu broj 25.470/31 od 16. septembra o. g. i u smislu člana 86 stavka 1 zakona o državnom računovodstvu izdaje po drugi put rad za izgradnju hladionika na temelju neposredne pogodbe.

Ova će se držati na dan

12. OKTOBRA o. g.

u 11. časova kod potpisane.

Kaucija 5% za domaće i 10% za strane od ponudjene vrednosti ima se položiti na blagajni Direkcije državnog rudnika u Velenju, najdalje do 10. sati na dan pogodbe. Preduzimaću se stavlja na raspolaganje sav gradjevinski materijal, materijal za oplatu itd., električna sisalka i stroj za mešanje betona.

Zemlja se ima samo iskopati a ne i odvesti.

Pravo za pogodbu imaju samo ona lica, koja podnesu uverenja o svojim preduzimačkim sposobnostima.

Planovi, predračun troškova i uslovi mogu se videti vsakog rednog dana za vreme uredovnih sati kod potpisane.

Iz Direkcije državnog rudnika Velenje
broj 9594/II. 11783

OGLAS

za podizanje instalacije za centralno odvodjenje dima u ložionici na teretnoj stanici Novi Sad

Direkcija Državnih železnica u Subotici na osnovu rešenja Gospodina Generalnog Direktora u aktu Generalne Direkcije državnih železnica G. D. Br. 99326/30. od 5. decembra 1930. godine i odredaba Zakona o Državnom računovodstvu čl. 86 do 98 raspisuje na dan 22-og oktobra 1931. godine treću ofertalnu javnu licitaciju za podizanje instalacije za centralno odvodjenje dima u ložionici na teretnoj stanici Novi Sad.

Kaucija od 5% ponudjene sume za naše odnosno 10% za strane državljane polaže se na blagajni Direkcije državnih železnica u Subotici ili na blagajnama ostalih Oblasnih direkcijah državnih železnica prema čl. 88 Zakona o Državnom računovodstvu, a najdalje do 10. časova pre podne na dan licitacije.

Propisno taksirane ponude u voskom zapečaćenom zavoju sa oznakom spolja »Ponuda za podizanje instalacije za centralno odvodjenje dima u ložionici na teretnoj stanici Novi Sad ponudjača N. N.« predaju se najkasnije do 11 časova Gradjevinskom Odelenju Direkcije (Trg Vojvode Putnika br. 2 II sprat)

Pravo na licitaciju imaju samo ona lica i tehnička preduzeća koji podnesu komisiji za licitaciju dokaze svoje preduzimačke sposobnosti, revers o položenoj kauciji, uverenje da su svoju radnju za porez prijavili i da su na istu platili sav porez sa pripadajućim prirezima za sve istekle zakonske rokove kao i za sve odobrene obroke po specijalnim rešenjima.

Zastupnici ponudjača moraju imati sa sobom pismeno punovažno punomočije da ih mogu na ovoj licitaciji zastupati

Planovi obrazac ponude, opšti i specijalni uslovi mogu se videti i po ceni od 643 dinara nabaviti svakog radnog dana za vreme zvaničnih časova u Gradjevinskom Odelenju Direkcije državnih železnica Subotica 11783

Naknadne ili telegrafskim putem podnete ponude neće se primiti.

Iz direkcije državnih železnica u Subotici
br. 394 26/31.

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. Vsi v Ljubljani.